Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in 8 Arist. de physica auscultatione libros - Cod. Ettenheim-Münster 271

[S.l.], [18. Jahrh.]

Dispvtatio tertia in librum tertium, quartum, quintum et sextum physicorum

urn:nbn:de:bsz:31-129411

Visual Library

negari n̄ potē, abstinendū tn̄ ēē ab hoc fati noīe monent JS. pp. et idr̄ profecto gentile quiddam spirare, Hæc de sc̄to libro physicorum ad secundæ personæ in Sanctissima Triade honorem, ac gloriam scripta sunto.

DISPVTATIO TERTIA IN

Librum tertium, quartum, quintum, et sextum, physicorum

Expositis principijs tam intrīcis, q̄ extrīcis corporis nāalis prosequtur Arl̄es eiusdem affectiēs, motum scilc. locum, q̄ñem etc. quem imitati, nos præsente quæstione motum, sequentibus, reliquas proprietates explicabimus.

QVAESTIO IMA DE motu

ARTICVLVS IMVS an, et quid sit motus

Quamuis luce fere clarius sit, motum dari in rerum naã, nihilominus tñ quidam cum Zenone eo insaniae processerunt, ut res moueri, sequitur motum oem negare ausi sint, qrm fundmã, l. potius nugamenta cum passi ab auctoribus adducant, ac soluant, omitto certe, Diogenes Zenonis snãm, ll. potius somnium optime refutasse adr, n disputando qdm, sed coram eodem Zenone ambulando, posito ergo, qd sit motus, uarie ab Arlẽ definitur, at hoc qdm libro tertio dr actus entis in poã quatenus in poã, cuius definitionis

Nota Zenonis de liram snãm qui negabat motum dari.

obscuritas, ut dilucidetur.

Nota motus definitionem. Motus dr̄ ēē actus entis in poā.

Notandum ē prīo ex Toleto hic tex. 23. q. 1. ad hoc ut aliqd uerè moueat, ꝯcurrere prīo, id qd mouet, et dr̄ mouens, cum id qd mouet, atq; in se motum recipit, ac dr̄ mobile, siue ens in poā, n̄ ad suam entiem, haec n. supponit ad motum, sed ad foām aliquam recipiendā, q foā dr̄ trn̄g ad quem, illa u. q deserit, trn̄g à quo ultimò ē ipsa uia, seu medium, quo trn̄g ad quem acquirit, atq; haec uia ut uia ē ad foām, dr̄ foālr motus in explo, ignis calefacit aquam. mouens, seu calefaciens ē ignis, mobile ē aqua, trn̄g ad quem ē calor, trn̄g à quo ē frigus, qd aduenientē calore expellit, ipsa sucessiua caloris acquisitio ē motus foālr.

Notandum sdo, actum diuidi posse

536. in perfectum, et imperfectum, perfectum appello hic
Nota actum diuidi in perfectum, et imperfectum. perfectus est terminus actionis. imperfectus est tendentia ad terminum.

oem illum, q est trnus alicuius actionis, imperfectum u. illum dico, q est tendentia ad trnum, et talis actus imperfectus est motus talisque in defie motus illigit.

Notandum tertio, mobile se habet quadrupliciter ad foam, seu trnum ad quem, prio, ut habet partem eius, et actum mouet ad reliquas foae partes acquisibiles l. qa mouens perijt, uel remotum est, l. alia rae impeditum. Sdo, ut habet foam complete, ideoque q ascit. Tertio ut habet totam priuaem foae, adeoque nihil de foa. Quarto, quatenus partem aliquam foae iam habet, ac praeterea iam est in continua, ac caeterorum partium acquisitia, et sic dr mouet. sic maa pria respu caloris ug. habet totalem priuaem, eadem si calefieret ab igne, q tn mox informaretur, tn

tribus gradibus, haberet partem caloris. neque tamen actu moueret ad caeteras partes. siue ignis paulatim admoueret, successiue mutaret, magisque ac magis incalesceret donec octauus gradus, adeoque tota perfecta forma introduceret, quâ obtentâ desineret motus.

Notandum quarto, in definitione motus per illas particulas C. in potentia, quatenus in potentia denotari, quod motus, quod sic actuare debeat ens in potentia, siue subiectum, ut nihilominus adhuc maneat in potentia, sitque perfectius actuabile, sine interruptione, adeoque sit in actuali, ac continua uia, ad aliam aliamque formae partem acquirendam, ex quibus omnibus colligitur, quod sit motus, actus nostrum imperfectus subiecti carentis aliquâ perfectione, simulque ad eam sine interruptione actualiter tendentis, siue motus est successiua formae acquisitio, siue actus imperfec-

538. tus mobilis, idque hoc mobile, tanquam uia positiue ordinans ad actum perfectum acquirendum

Motus est successiua formae acquisitio, siue actus imperfectus mobilis.

Dices primo quod definitio motus, illa conuenit rebus, quae non sunt motus, ut calori frigori etc. remissius, calor non est actus entis in potentia, itaque actuat, ut tamen adhuc relinquatur in potentia ad intensiorem calorem recipiendum. Secundo non conuenit omni motui, ut ultimae parti motus, haec non pars licet uerissime sit motus, non relinquit subiectum in potentia ad ulteriorem formae partem acquirendam. Tertio, si motus esset successiua formae acquisitio, tunc generatio substantialis non esset, motus. quod est contra Aristotelem 3. phys: qui numerat generationem inter species motus.

Obiectio.

Obiectio.

Respondet ad primum N. Antecedens, probatur de calor remissus est actus imperfectus pro ut actus imperfectus opponitur termino actionis N. ut actus imperfectus dicitur ille, quae

quâuis raē. l. intensiuè, l. extensiuè perfectibilis ē, sic C. sed hoc nihil ē ꝯtra defiēm. R. ad idm N. ans, ad probationem dico, n̄ ꝯuenire ultimae parti phy. sicè acceptae N. Mathem: C. sicn. n̄ dat ultima pars motꝰ. R. ad tertium ꝯcessâ S. N. m. qa qn̄ Arles numerat generaem̄ inter speēs motꝰ accipit generaem̄ pro actiē dispositiua sbi, quâ accīa ad introducendā foam̄ substialem̄ necīa producunt n̄a pre acq sitiē, siue uniē foē substialis cum sbo, haec n. fit in instanti, ita in tempore, ꝯsequnr successiuè, sed nū ipsa acq sitio, siue unitio foē substialis dici pōit mutaō, ꝯuersiā ē. R si mutaō accipiat praecisè, pro actiē quâ sbm̄ nunc se aliter hbt, q̄ ante se habuerit, adeoq̄ si sumat praecisè prō actiē ꝯnotante priuaem̄ praeexistem̄

R. hanc defi. nitiem n̄ con. uenire ultimae parti motꝰ phy, sicè acceptae N. Mathem: C.

R. ad tertiū.

Quâ raē illigendum, cum Arles generaem̄ inter species motꝰ posit.

540. formae in subiecto, tunc omnino concedendum ipsam generationem ordinariè esse mutationem et consequenter etiam dici posse laxius loquendo motum, quatenus motus ab aliquibus accipitur pro mutatione, sed haec acceptio laxa cum è contrario ab Arlé motus haud dubiè strictè acceptus debeat esse successivus, nam l. 10. de moribus c. 3. probat voluptatem non esse motum, eò, quod motus debeat esse in tempore, voluptas autem possit esse in instanti, item 3. phys. tex. 2. ait, ad haec autem sine tempore impossibile est motum esse, alia habet alijs locis probantia successionem motus necessariam esse, quin tamen idem Arlés vocabulum istud motus laxius acceperit pro acquisitione formae cognoscente praeexistente in subiecto privationem formae, probatur colligitur ex definitione naturae, quod dicit principium motus, et quatenus

Voluptas non est motus quia potest esse in instanti, cum motus debeat esse in tempore.

quam ex defie cae efficientis, q defi- 540.
nit principium prium unde motus, nam
neqs naa, neqs caa efficiens e prin-
cipium motus successiui tm, sed etiam
actionum instantanearum, ut patet ex
illustrae solis, ignis etc. a. 2. quo-
modo motus differat a mobili, actio,
passie, et trno.

ARTICVLVS QVS quomodo motus differat à mobili, actione, passione, et termino

Conclusio pria, motus distinguitur mo-
dali a mobili iuxta Arlem 3. phys.
tex. 18. ubi asserit ee actum entis
in poa. Sdo, qa tunc duo minimum
modli inter se distinguuntur, qn unum
pote existere sine altero, l. qn unum
pereunte altero pote permanere, sed

Motus moda-
liter a mobili
distinguitur,
qd tam auctori-
tate Arlis,
q rationibus pbr.

542. mobile, siue sbm motus potē existere, imo
semp prae existit ante motū, et pereunte
motu permanet, ut lignum ug. pereunte
calefactiē adhuc persistit, et anteq̄ sit
calefactio existit.

Motus distinguit a termino, qa potē manere trnus motu pereunte.

Conclusio sda, motus distinguit a trno
modli, raō ē pria, qa potē manere trnus
pereunte motu, gō n̄ sunt idem, nam tes-
te Arlē 4. Top. c. 1. si alterum inte-
rimit, alterum a. n̄, profectō n̄ sunt idē,
Sdō motus strictē acceptus ante oēm ope-
raēm illectus ē successiuus, ē uia ad ter-
minū, siue acqsitio illius, item uelox
aut tardus ē motus, sed trnus saltem
respū qnēs, qlitis n̄ ē successiuus, nec
ē uia, seu tendentia ad trnum, cum
sit ipse trnus, item nec uelox, nec
tardus ē, gō trnus, n̄ ē ipse motus, sed
distinguit, n̄ raē tm̄, cum ante oēm ope-
raēm illectus gueniant motui, q trno n̄
gueniunt, nec, ut bene Forerus argu-

aliqd dicunt, q motum perire uolunt tm
sdm foaliem aliquam, n a. sdm entiem
nam illa foalitas, l. e qd reale, l. rais
tm, si rais, go motus tm peribit, qn desi
nit illectus de illo cogitare, qd e fal.
sum, n calefactio solis ug. perit
siue cogitet, siue n cogitet illectus
aliqd, si a. e reale qd, qd perit
go motus reali distinguit à trno, atqs
ex dictis colligas, uerum n ee snam
eorum, q dicunt motum neqs à trno,
neqs à mobili distingui, tum pp raes
sam adductas, tum etiam qa seqret
nec mobile à trno mutais distingui.
ng. lignum qd calefit, à calore, q
e trnus motus calefactiui, rao e, qa
q sunt eadem uni tertio, sunt eadem
inter se quoqs, sed tam mobile, qu trnus
eent eadem uni tertio, motui nrm, go eent
eadem inter se

544. **Dices** primo ex Arte 3. physicorum.

Obiectio. motus non est praeter res, ergo neque distinctus a rebus aliis, ergo neque a termino, aut mobili.

Obiectio. Secundo si motus distingueretur realiter, tunc quilibet res semper dupliciter mutaretur, primo per motum. Secundo per terminum motus, qui est forma aliqua, ut idem lapis mutaretur per frigefactionem, cum per frigus ipsum, quod est terminus motus infrigefantis.

Obiectio. Tertio, si fieri rei non distinguitur a re in fieri, tunc neque motus a termino distinguetur, quia fieri rei nihil est aliud, quam ipse motus, et res in fieri nihil est aliud, quam terminus motus, sed fieri rei non distinguitur a re in fieri, ergo neque motus a termino.

Responsio **Respondetur** ad primum, motus non est praeter res, id est idem cum rebus, seu termino, N. non est nisi ad terminos C.

Responsio. **Respondetur** ad secundum mutaretur dupliciter

d. duobus trnis ad quem N. uno trno ad quem 542.
et altero ut quo C.

Respondetur ad tertium concessa d. Responsio.
m. eiusque probae N. m. qa fieri rei, ea
uia ad trnum, res u. m fieri e id, ad
qd tendit uia, siue ipse trnus.

Conclusio tertia, motus distinguitur Motus distinguitur ab actione, et passione realiter modaliter.
ab actione, et passione realiter modaliter. p. br. prima
pars, qd saltem aliqua rae distinguuntur
qa quae alia et alia habent gnotata, illa
inter se distinguuntur, sed motus habet alia
gnotata, alia actio, et passio alia, qd
inter se aliqua rae distinguuntur, p. m.
qa motus gnotat sbm prius extitisse in
poa ad foam, cum reali ipsius priuae, itaque
dicit sbm hns priuaem trni ad quem
actualr, ac successiue tendit, actio u.
foalr gnotat, siue in instanti, siue in
tempore agens, passio denique licet sbm
gnotat recipiens, abstrahit tn an in tem

546. pore, et successiuè recipiat, adeoq; ad trnum simul, an per partes ꝯtinuò acqrat. pbr scda pars, qd modlr distinguat ab actie, et passie, si n. actio et passio n distinguerent, realr à motu, tum qdqd eet actio, aut passio, id etiam eet motus, et

Quod actio et passio realr distinguant à motu ratio è qa dant multae actiones, et passiones instantaneae, q n sunt motus.

ꝯseqns e falsum. pbr, qa multae dant actiones, et passiones, nrm instantaneae, q n sunt motus, deinde tendentiā, seu fluxus successiuus, ad perfectiem differt minimū modlr à dependia quâ dependet res in fieri ab agente et patiente, sed successiuus iste fluxus e motus dependia ab agente e actio, à patiente passio, go motus distinguit modlr ab actie, et passie p. m. qa dat aliqn dependia ab agente, et patiente, sine fluxu successiuo, qn nrm res in instanti producunt, go fluxus successiuus, seu motus

realr modalr distinguit ab actiē et passiē
cum istæ poīnt ēē absq; motu. a. 3.
unde motus accipiat uniem̄ genericam
specificam, et indiuidualem.

ARTICVLVS 3VS.

unde motus accipiat unionem genericam, specificam, et indiuidualem

Hæc quæstio tractat ab Arlē l. 5. phys.
at sensus eius duplex ē, prius, à quo intrīè
motus uniem̄ genericam sumat, l. specificet
l. indiuidueat. Sdò à quo extrīè, l. genus.
l. speem̄. l. singularem accipiat, ad
qd respondebit qclionibus sequntibus

Conclusio prīa, motus intrīè specificat
item indiuidual, generisq; uniem̄ accipit
à prædicatis essialr componentibus, cuiusmi
sunt differiæ potissimū genericæ, specificæ
ac numericæ, ab his n. siue ex his potius

A quo, et quomodo specificet motus.

548 compositam habet res quelibet intrinsecè essentiam suam. quod unionem tam generis, quam speciei, quam individualem, neque quod ad haec est apud auctores difficultas.

Conclusio secunda motus unionem genericam extrinsecè sumit à termino ad quem. adeoque motus unius generis sunt, quorum termini ad quos tendunt, sunt eiusdem praedicamenti. sic ut motus tendentes ad qualitatem sunt eiusdem generis, et eiusdem quod ad quantitatem probatur conclusio, non habent suam unionem à subiecto seu mobili, nec à termino à quo, neque à movente, ut ex conclusione sequente patebit, quod cum nihil aliud restat, habebunt à termino ad quem

Motus unius generis sunt, quorum termini ad quos tendunt, sunt eiusdem praedicamenti.

Conclusio tertia, motus simpliciter loquendo specificatur à termino ad quem non materialiter sed formaliter accepto, et ultimato, id est ab eo, in quo sistit, sed cum respectu ad modum, quo à mobili attingit, ratio est, si à termino ad quem, tum 1. à mobili, seu pa-

Motus simpliciter specificatur à termino ad quem non materialiter, sed formaliter accepto.

tiente, l. agente, l. à trno à quo specificaret
n̄ à mobili, neq; ab agente, seu motore
qa alias, quotiescunq; mobile, l. motor
distingueret specie, totiēs etiam motus
distingueret spēe, sed ꝯsequens ē falsum,
tum qa à diuersis motoribus potē eiusdē
spēei motus produci, ut si Angelus
l. homo, l. ignis, uentus, siue exha-
lat inclusa subitò erumpat, ut glan-
des ex sclopis, et in altum proijciant,
item calefactiēs in auro, argento
lapide sine dubio sunt eiusdem
spēi, nisi uelis dicere, qd si qs sac
cum plenum globulis ex diuersa mae
ꝯstantibus u.g. lapide, ligno, cupro,
ex turri effundat, tot ēē motus specie
distinctos, quot globi, qd ē incredibile.
Sdò pbr ꝯclio in cōi, neq; ab agente
neq; à patiente, neq; à trno à quo mo-
tum simplr, ac prinpr specificari, ab

An motus specificet ab agente, patiente, et termino à quo.

550. eon. motus principaliter desumit specificationem, à quo accipit principaliter denominationem, sed desumit suam denominationem à termino ad quem, et non à termino à quo, neque ab agente, aut patiente M. è cōis, p. m. ex Arlē 5. phys. c. 1. tex: 4. ubi expressè dicit magis ab eo in quod, quam ex quo movet, denominatur motus idem dicit libro cit. tex: 48. Scdo patet ipsis denominationibus notum, nam si ferrum frigidum fiat calidum dicitur talis motus esse calefactio à termino ad quem, quod est calor, et non denominatur à termino à quo, quod est frigus frigefactio, sic motus tendens ad albedinem à nigredine dicitur dealbatio non denigratio. licet terminus à quo sit nigredo, item, idem motus tendens ad calorem dicitur calefactio, sive à sole, sive ab igni, aëre etc. proficiscatur, tum etiam sive in ferro lapide, stanno etc. recipiatur, ergo neque denominatur ab agente, neque à su-

Arlēs, magis ab eo in quod, quam ex quo movet, denominatur motus.

bo, neq; à trno à quo, deniq calefactio
definit per respum, ad trnum ad quē, quis aliq
motq, n ab agente, patiente, aut trno à
quo, dr n. motq tendens, siue successi
ue tendentia ad albedinem, n a. ten
dentia à nigredine, uiriditate etc. qui
sunt trni à qbq, neq; à muro, ferro
etc. neq; ab igni, aqua tanquam ef,
ficientibus.

Hices pnò, si specificaret motq à Obiectio.
trno ad quem, deberet illi essialis ee
si eeialis, go l. genq, l. differia, qf
dici n potē. Sdò ab his motq specifi Obiectio.
caf, ad quae hēt respq, et sine qbq
ycipi n. potē, sed absq; trno à quon
potē ycipi, go ab isto specificaf. Ter. Obiectio.
tio ab eo specificaf motq, per qf
definit, sed per sbm definit, go ab hoc
specificaf. Quarto n e rao cur potiq à Obiectio.
trnis ad quos, q à trnis à qbq specificaf

552. specificat. Quinto dat motus eiusdem speci
Obiectio. licet habeant termos ad quos diversae spe-
ciei, ut si qs lapis per aerem, et a-
quam in terram decidat, talis motus e
eiusdem speci, et tn habet termos ad
quos diversos spec, aerem nrm, igne aqua
Obiectio. Sexto dant motus diversi spec tendentes
ad eundem termum ut si aer moveat
per aquam sursum ad suum locum et
a gravo lunae per ignem deorsum
ad locum suum naalem, deinde motus
ex cerulao, et motus ex rubro ad al-
bedinem n sunt eiusdem speci, et tn
termus ad quem e idem.
Responsio **Respondetur** ad primum d. s. de-
beret illi essialis intrie, l. extrie ee
C. intrie tm N. probatum etiamd. si
eet essialis intrie, tunc deberet ee
genus, l. d. Heria C. si extrie tm N.
Responsio **Respondetur** ad sdm. specificat

specie infimâ, siue uniem specificam 553.
acquirit N. genericam esto, si n. specificaret
ab oi eo, qd aliqua res respicit, tunc
sequeret oia accia ee eiusdem speciei
qa oia respiciunt sbm idem saltem
in coi, nrm substiam, quomo etiam
motus, ut accidens e, respicit sbm, et
licet etiam respiciat trnum a quoin
qm motus e tendentia ab aliquoin
aliad, n tm principlr specificat ab illo
qa n principlr respicit, neqz ordinat
ad illum, sicut ordinat ad trnum ad
quem.

Nota motum n respicere trnum a quo principaliter, et ab illo specificari.

Respondetur ad tertium prio N. Responsio.
sub illis trnis praecisè, nam homo etiam
definit per aial, ut tn n specifi-
cat per aial praecisè. Sdo d. per qd
principlr, et qsi per formale definit C. p
qd tanqm per naale sic N. trni a. ad
quos hent sese permu forme, tum qa se

554. habent, ut obā, tum etiam, qa sicut formae
res illas, qrm. foā sunt, atq; in foāt, sic
trnī ad quos denoiant motus suos.

Responsio. **Respondetur** ad quartum N. ans.
raō negaīs, tam ex solutiē obiecti-
onum, q̄ ex ipsa gclīe patet.

Responsio. **Respondetur** ad quintū. q̄ hēnt
trnōs foālr diuersos N. maālr tm̄, q̄les
in proposito explo lapidis per aēram
et aquam descendentis C.

Responsio. dant motus diuersi ad unum, eundemq; trnum materialiter acceptum C. foālr acceptum N. **Respondetur** ad sextū. dant motus
diuersi ad unum, eundemq; trnum ma-
ālr acceptum C. foālr N. aliter n.
tendit aēr ex gcauo Lunae, aliter p
aquam ad locum naālem, prius nm̄
descendendo, posterius u. ascendendo, q
motus posterior ēēialr dicit inceptiēm
ab inferiore, descensus u. inceptiēm à
superiore, deniq; N. motū ex caruleo
et motum ex rubrō ad albedinem n̄ ēē

eiusdem speciei, quod si tamen motus fiant ab extremis ad medium, ut a nigro ut albo ad rubrum, dicendum eos differre specie cum Aristotele 5. phys: quia rubrum respectu nigri habet rationem alterius extremi scilicet albi, et respectu albi rationem nigri, quod tamen horum motuum formaliter est diversus quoniam non materialiter; fit enim a nigro motus ad rubrum, pro ut opponitur nigro ad eoque prout de albo participat, quia motus fit inter terminos prout sunt oppositi, vel contrarii.

Conclusio quarta, ut sit unus numero motus, necessario unum numero mobile requiritur, et unum numero tempus, item unus numero terminus ad quem, ita Ruvius l. 5. phys: ac probatur ex variis locis Aristotelis, prima pars videtur esse extra controversiam, quia unum numero accidens materialiter non potest esse in duobus numero subiectis, sed motus est accidens ipsius mobilis

Ut sit unus numero motus, necessario unum numero mobile, et unum numero tempus, item unus numero terminus requiritur.

556 et mobile est sbm ipsius, quod non potest nisi in
uno esse tm sbo, quod tm unum requirit sbm
sda pars si recte illigitur non habet difficultatem
quin n. Arlés ait, idem tempus ad unicam
numericam motus esse necessarium, nihilali-
ud vult, dicere, quod quod motus ille unum nu-
mero censendus sit, quia nulla mediae
quietis mora interrumpatur, quo posito, probo
illa pars. quia id cuius nulla amplius ex-
istit entitas differt haud dubie numero ab
eo, quod de facto existit, atque si motus in-
terrumpatur, tunc prioris motus nulla am-
plius entitas existit, et posterior exis-
teret saltem fluenter. Tertio tot sunt
numero motus, quot sunt fieri formae, sive
termini ad quos, sed tot sunt fieri formae
quot numero formae, seu termini ad quos, ergo
tot sunt numero motus, quot termini ad quos.

Obiectio **Dices** primo quod unicam mobilis, proijciatur
ex alta turri canis, et antequam terram attingat

aëre suffocet, qd facile fieri potē, ac
moriat, erit idem numero motus. et
tn̄ erunt duo mobilia, uiuens nr̄m
et mortuus canis, item gutta cadens
in guttam similiter descendentem, eiusq
uniat, uno motu deferet in terram, et
tn̄ n̄ manet sub̄m idem, item ramus
partim uiridis, partim aridus moueat
erit unus numero motus, et tn̄ duo mo-
bilia, qa sine dubio distinguunt nu-
mero uiuens, et n̄ uiuens, cuius mi-
ē ramus partim uiridis, partim aridus.
Item ē unus motus continuus teste Arte s.
phys: cum ille, q pulsat cytharā continuo
tangit primam et ultimam chordam, et
tn̄ sunt mobilia distincta

Obiectio.

Dices scdo. l. requirit unum numero tem.
sus extrium urlē. l. intrium, n̄ extrium, qa
hoc semper ē idem, durat nr̄m motus pri-
mi mobilis, n̄ intrium, hoc n. ē ipsa durāo

558. motus intrinsecus, quae durationem suam unitatem accipit à motu, quod motus non accipit unitatem suam à durationem.

Obiectio. **Dices** tertio quod unitatem trinitatis ad quam si unitas numerica trinitatis ad quam requireretur ad unitatem numericam motus, tum multiplicato trino ad quem multiplicaretur etiam motus numerice, at hoc non, quod explo duplici ostenditur, primo lapis per foramen usque ad centrum terrae demissus ultra etiam moueretur, et motu quidem uno numerice, et tamen essent duo trinitatis ad quos sursum nostrum et deorsum. secundo lapis ab Angelo è caelo proiectus ferretur motu uno ad terram, et tamen haberet trinitatis ad quos diuersos, ut ignem, aerem aquam etc. item ubi aliud haberet in igne, aliud in aere, aliud in aqua, alias necessario quando esset in aqua simul esset in igne, et quando iuxta Caelum Lunae

simul foret in terra quod naturaliter est impossibile

Respondetur ad primum d. esset unus numero motus respectu corporis C. respectu corporis et formae N. motus n. C. si tamen in anima recipiatur motus aliquis de quo in libris de anima, quo movebatur anima canis perijt pereunte anima, motus n. quo movebatur corpus adhuc manet, cum idem mobile quoque maneat, ad alterum explicatum R. N. guttam cadentem super aliam, eique se se giungentem uno simplici motu deferendam ad terram, sed ut sunt duo mobilia antequam uniuntur et postquam unitae sunt, unum mobile constituunt, ita antequam uniuntur, duobus motibus moventur, unitae n. uno, ad tertium explicatum R. d. sunt duo mobilia ratione materiae N. ratione formarum esto, unde, si formae quoque in se motum recipiunt, fore tunc mobilia duo, duosque motus

Responsio. Esset unus numero motus respectu corporis C. respectu corporis, et formae N.

560. ad quartum explum Rx. phlum n loq de motu ipsarum chordarum, illa n. motus neqs gtinuus ee potē, neqs unus numero, cum diuersissima sint sba, sed loq de motu manus cytharā pulsantis.

Responsio. **Respondetur** ad sdm, de unie temporis cum Con: appellaē temporis neqs illigi tempus primi mobilis, neqs expressè tempus, siue duraem intriam motus seu gtinuam eiusdem, ita ut n interrumpat.

Responsio. **Respondetur** ad tertium, de unie trni ad quem gcessa S. M. N. m. ad prium explum Rx. N. mouendum lapidem eodem motu, eodem qdm et naturali usqs ad centrum terrae, in quo qescaret nisi cum uiolitia, et ab impulsu ultra propelleret, q motus proinde uiolentus eet ac distinctus à priore. Ad sdm explum Rx gcedendo in eo casu lapidem

mouendum uno eodemq; numero motu, ne-
gari a. ee tnos fuatr diuersos e.
maatr, nam eod em modo tenderet ad ig-
nem aërem, et aquam, nrm descen-
dendo, idem R de ubi.

Conclusio quinta. ad uniem nume-
ricam motu, requirit praeterea motor,
seu mouens, l. simplr unu numero, l.
plures subeuntes tn uicem uniu, rad
pria desumit ex Arle 8. Met: ubi
ait, unu motu à mouente uno proti-
ciscit, et e uniu mobilis, nam si aliud
atq; aliud mouet, totu ipse motu n u-
tinuu, sed deinceps erit, idem repe-
tit 20. de moribu tex 82. rad scta
gelionis e, qa unu numero estu ab
una caa productu, n pote naatr ab alia
produci, ut u stat ex qne de caa effici-
enti, sed motu e estu aliqs, go requirit etiam

Ad uniem numericam motu requirit praeterea motor, seu mouens, l. simpliciter unu numero, l. plures, subeuntes tn uicem uniu

562. unam tm̄ caam̄ producentem, qlis ē mouens
aut si poēt motus aliqs ab uno mouen
te productus, ab alia quoqz produci, ḡo
euidn̄r etiam unus effs ab una caā pro
ductus ab altera poēt produci, dixit tn̄
reqn̄ mouens simplr unum numero,
nam sine dubio unus motus numerōe,
q ā duobus, tribus, l. pluribus fit, qn̄
uno fune trahunt currum unum, hi tn̄
subeunt uicem unius, sicut Deus et creaā
ad eandem actiem̄ ꝯcurrentes.

Quaeres. **Quaeres**, qd fieret si motum caeptū
ab uno mouente ꝯtinuaret alius motor
ut poē fieri existimant aliq, in uo
lutaē rotae, l. tractiē nauis in aqua,
iam antea currentis, an in tali casu
pars motus, quam posterior producendo con
tinuaret, cum priore motu, q ab alte
ro ē productus, ēēt vīo eiusdem rāis in
diuidualis, cuius fuisset, si prior mouens

in mouenda naui, aut rota perrexisset,

Respondet negatiuè, rad ex gcl'ia Responsio.
è manifesta, qa idem numero actg n̄
potē naālr à duabg caāis tollr produci
gd neqs eadem pars motg.

Dices si mouens etiam requrit ad unīem Obiectio.
motg, tunc Arlēs n̄ recensuit suffici-
enter gdiōnes extrīè indiuiduantes mo-
tg. sdo, Deg. Caelum, et caā parla-
ris aliqua gcurrunt saepe ad eundem
numero motum, at haec sunt plura mo-
uentia.

Respondet ad prium Murt. ex per. Responsio.
rer: ab Arlē hoc loco n̄ fieri men-
tiēm motoris, eo qd n̄dum probārit oē
qd mouet ab alio mōueri, sed id re-
seruari ad librum 8. ubi claris uerbis
asserit, ut uidimg.

Respondet ad sdm, gcurrunt si-
mul, et per mūm unig influentes C. suc.

564. cessiuè, siue interruptè, ita, ut nunc
ab hoc numero motore, ug. igni, et
alio tempore ab alio numero ug. Sole

Instas. N. Instas, una calefactio aëris ug.
incepta, et pendens à Sole per horã
remoto u. Sole ꝯtinuata sine interrup-
tiè ab igni, è unꝰ numero motꝰ, et
tñ successiuè hbt diuersa numero

Respondet. mouentia. R. calefactiem in propo-
sito casu hrè successiuè diuersa nu-
mero mouentia, sctm eandem partẽ
N. sctm diuersas C. item calefactio
incepta ab uno et ꝯtinuata ab alio
è simplr, et qsi indiuisibiliter unꝰ
numero motꝰ, sic lapis aliqs hodie
existens è unꝰ numero illa qui heri
fuit N. unꝰ per ꝯtinuaem esto, qre
qñ negat idem numero motꝰ pendere
posse à diuersis numero motoribꝰ. illi.

ges l. unus simplex, atque indiuisibilis numero. 565.
n' tm per continuaem, l. per continuaem
qdm unus numero, sed, sctm diuersas
partes. a. 4. ad quae praemptae dat
motus, qd uelocitas, qd tarditas eius
sit.

ARTICVLVS 4TVS.

ad quae praedicamenta detur motus, qd uelocitas, quid tarditas eius sit.

Quamuis uariè motus ab auctoribus accipitur, ita uariè de pria parte qnis sentiunt, et qa ferè qstio nois e, nec plurimum utilitis, ita breuissimè ex coiri sna sit

Conclusio pria, motus strictè sumptus, id e successiua foe acquisitio dat ad tria praemptae, ubi scilc. qliem, qntiem rao e, qa motus strictè acceptus debet

Motus strictè sumptus dat ad 3. praemptae, ubi scilc. qualitatem, quantitatem.

566. ēē successiuū, et qdm ex ui trnōrum et
de sbō in sbm C hoc ē, ut explicant
expositūo trnō à quo, ad positiuum ter-
minum ad quem, l. ex tali priuaē, q
n̄ nisi successiuē expellat, l. ex sbō
qd sit demonstrabile sub utroq; trnō
unde infert ad substiam, n̄ dari motū
strictē sumptum, siue mutaam ex sbō
in sbm, neq; n. cum ex ligno fit ig-
nis assignari potē sbm, qd sit hoc de-
monstrabile sub ligno, et igni sicut
ē in calefactiē aquae, ubi ostende-
re poumus hanc aquam ex frigidafieri
calidam) sed tm ad trīa praemptā prae-
dicta dat motū successiuū, pbr prio
de qntie, qa ad hanc dat augmentū
sed haec ē uerū motū, de ubi, qd
ē maiū adaequato ubi etiam pbr qa tale
n̄ potē nisi successiuē aqri, alias pro-

Ad substiam n̄ dat motū strictē sumptū.

sat ee simul. atq; in eodem instanti in pluribus locis naturaliter corpus, quod est impossibile, de qualitate habita in subiecto contrariam qualitatem res quoque est manifesta, quia talis qualitas simul non potest acquiri, eo quod ibi contrarium pugnet, ergo successive acquiretur.

Conclusio sexta, velocitas, et tarditas sunt probabiliter modi aliqui reales motui superadditi, per quos formaliter motus dicitur tardus, aut velox, et quidem si altera retra ex his superat alteram ut velocitas maior sit in motu quam tarditas, tunc talis motus dicetur absolute velox, non tardus, licet tarditatis aliquid nihilominus retineat, sicut aqua, in quam 5. gradus caloris introducti sunt denominatur absolute calida, et nequaquam a retentis adhuc tribus gradibus frigoris frigida nisi respective, ac comparative dicitur, ad aliam

Velocitas, et tarditas, sunt probabiliter modi aliqui reales motui superadditi, per quos formaliter motus dicitur tardus, aut velox.

568. aliquam, quae habet minus frigoris, ut unum tantum gradum, in tali n. casu dicimus saepe haec aqua per se, et absolute calida quidem est, respectu tamen calidioris, sive habentis minus frigoris, dicitur frigida, ita motus quoque unus absolute velox respectu tamen velocioris dicitur tardus. a. 5. de gravitate motus, item de motu à gravio in gravium.

ARTICVLVS SEXTVS.

DE contrarietate motus, item de motu à contrario in contrarium.

Dubitatur. **Dubitatur** primo, an sit aliqua gravitas inter motus. Secundo simplici, an diversis motibus corpus moveatur à gravio in gravium.

Respondetur. **Respondeo** primo, quin aliqua sit oppositio inter motus, res indubitata est, quae vera reperitur inter illos distinctio, tam intrin

q̃ etiam extrĩa, cum aliqui motus habe-
ant eosdem trnos à qbus et ad quos aliq
ui diuersos, ꝯsequnr differunt ꝯnotatis

Respondeo sto, aliquos motus ẽẽ
uerè g̃rios, illi nrm, q̃ hent trnos ad
quos, fõalr diuersos, rao ẽ, qa g̃ria
sunt, q̃ sub eodem gnere mxe distant.
et differunt, se seqs ab eodem sbo
expellunt. sed tales sunt motus hntes
trnos ad quos fõalr diuersos, ut fri-
gefactio, et calefactio, differunt
essialr, ꝯsequnr mxe distant, et præ-
terea una ñ pat, secum alteram

Respondet.

Motus aliquos ẽẽ uerè con-
trarios, illos nimirũ, qui
habent trnos
ad quos fõalr
diuersos.

Respondeo tertio, si corpus ali-
qd à g̃rio in g̃rium mutet ug. ex
albo nigrum fiat, interuenire unũ
motum uerum positiuum, q̃ tñ proua-
ria ꝯsidere ẽ aliam, et aliam denoiãem

Respondet.

s. 40. sortiaf. Sto motum qsi priuatiuum, siue
corruptiem, sic in proposito explo, quia
quae corpus album deserit successiue
albedinem, et acquirit nigredinem.
e positiuus et uerissimus motus, quate-
nus a. qsideraf, ut procedens a n ee
caloris in sbo, ad ee caloris in sbo, e
mutao seu alterao, n motus strictissi-
me acceptus, qlis e, q procedit
a trno positiuo ad positiuum, prae-
terea praeteriff corruptio frigoris pro-
gressa ab ee frigoris ad n ee illius
et haec e mutao realis negatiua
negatiua qdm, qa tendit ad n ee
rei, realis tn, qa existit suo modo
ante oem operaem illectus. Tertio
ut qsideraf motus includere actiem
siue acqsitiem qlitis qnotando prae-
existiam silis qlitis in eodem subo

dī cōitr intensiō. Quartō corruptiō, qua- 5 91.
tenus gnotat remaniam, silis qlitis in
sbō, dī remissiō. Hactenus motus fuit
de quo ferè solo (si infinitum ex-
ceperis, de quo in qntie paulò in-
fra ex instituto agemus) q. Arlēs
tractat l. 3. et 5. phys. iam ad locū
seu, ubi progredimur, de quo, et
uacuo in l. 4. phys. Arlēs disputat
atqz in his moram aliquam faciemus.
q. 2. de loco.

QVAESTIO QDA.
DE
loco.

ARTICVLVS IMVS.
DE
quidditate loci extrinseci, eiusqz imobilitate.

592.

Nota triplicem loci acceptionem, prima est oportunitas agendi. Secunda quoniam forarum receptaculum. Tertia, est superficies corporis continentis, prima et immobilis.

Conclusio prima, locus sumitur primo pro opportunitate agendi. Secundo pro quouis forarum receptaculo sic materia dicitur locus forarum materialium, anima specierum intelligibilium. Tertio locus, de quo hic sermo est, definitur ab Aristotele partim textu 39. partim 41. sic, est superficies corporis continentis prima, et immobilis.

Contra quam definitionem est primo, quod sic corpus naturale poterit naturaliter simul esse in duobus locis, ut si quis ad pectus usque staret in aqua. Secundo substantia esset in accidente, quia in superficie. Tertio aeris locus non esset ignis, nec aquae aer, tam ignis n. quam aer est substantia, cum locus sit superficies ad eoque accidens. Quarto Caelum supremum non esset in loco, quia non est in superficie corporis ambientis, cum nullum corpus sit extra caelum supremum, ergo neque superficies. Quinto sic superficies corporis esset in loco, non a corpus, quod n. est in loco debet loco commensurari, atque sola superficies corporis

Obiectio.

Obiectio.

Obiectio.

Obiectio.

com̄ ensuraf. Sexto locus debet ēē aequalis lo- Obiectio.
cato, atq superficies, cum habeat gemina
tantū, corpus u. trinam dimensionem, n̄ potē
ēē aequalis locato. Septimo mutaret aliquis Obiectio.
locum, quoties mutaret superficies aēris cor
poris ambientis, consequenter turris B. Virg. ēēt
hodie in alio loco, q̄ heri fuisset, si
hac nocte uentus fuisset. Octauo super- Obiectio.
ficies n̄ ē trinus motus localis, locus ē trinus
motus localis, ergo locus n̄ ē superficies.
Nono poēt aliqs ēē in loco sine loco Obiectio.
qa si Deus destructo corpore ambiente ho-
mōem superficies conseruaret, talis homo
ēēt in loco, n̄ n. ēēt in nullo loco, et
tn̄ n̄ ēēt locus saltem ipsius, qa n̄ ēēt
superficies corporis ambientis ipsum, itē
si destructa superficie aēris te circum-
dantis aēr maneret, ēēs in loco, sine loco,
n̄ n. esses in superficie corporis ambientis.
Respondet ad primū, poēt simul ēē Responsio.
in duobus locis adaequatis, ac totalibus N. inaequatis

544. seu partialibus C. l. sdm easdem partes N.
sdm diuersas C.

Substia eet in accidente localiter C. subiectiue N.

R. substia possel ee in accidente, subiue N. localr, et tanq" locatum in gtinente C. R. ad tertium, ignis n eet aeris, neq ista aquae locus, ut qd N. ut quo C. superficies n. e locus quo, substiae u. ut qd. R. ad quartum, caelum supremum n eet in loco intrio, extrio esto. R. ad quintum N. S. et m. probais. R. ad sextum d. locus debet ee aeqlis locato, sdm extimam superficiem C. sdm oem dimensiem N. R. ad septimum, mutaret locum maalr esto, foalr N. R. ad octauum. locus e trns intrius, motus localis N. extrius C. R. ad nonum N. S. ad prium explum R. eet in loco, ut quo C. ut qd N. deinde superficies illa separata, licet n eet corporis gtinentis superficies actu infoans eet tn in poa. ad sdm explum R. cum distione, ees in

Superficies n. e locus ut quo, substia u. ut quod.

Locus debet ee aeqlis locato, sdm extimam superficiem C. sdm oem dimensionem N.

loco penetrabili C. impenetrabili M.

Conclusio sdā locus dr̄ superficies imo-
bilis, l. prīo, imutabilis uasis, sic n. n̄
mouet superficies corporis ambientis, neq;
ipsum corpus ambiens, uas n. quasi ex nāa
sua ad hoc ordinat, ut cum suo cōtento,
et qsi locato transferat, ac per hoc Arlas
distinguit uas à loco, dicitq; uas locum
ēē transferibilem, locum u. uas intrans-
feribile. Sdō imutabilis dici potē, n̄ qdm
raē entitatis sdm se spectatae, sic n. sine
dubio mutabilis ē, qa defert hinc super-
ficies aēris in regna etiam ualde dissita,
sed imutabilis dr̄ raē praesīae, quam
hbt, haec n̄ potē mutari, seu mouari,
hinc in alium locum, praesīa n. respicit
certum spatium, locus itaq; ē superficies
imutabilis n̄ raē sui, sed raē praesīae
suae. Tertiō dicunt aliq hanc definēm con-
uenire corporū simplīum loco, qui ē imobilis,
imobilīe certidinis ae cōstīae, qa à cāa fixum

Neq; super-
ficies corporis
ambientis, neq;
ipsum corpus am-
biens mouet.
Vas distin-
guitur à loco
qa illud ē
transferibile,
locus u. intran-
feribilis.

Locus dr̄ im-
mutabilis n̄
raē entis sdm
se spectatae,
sed raē prae-
sentiae, quā
habet, haec
n̄ potē mutari

Locus ē su-
perficies im-
mutabilis, n̄
raē sui, sed
raē praesīae
suae.

596. stat utrumq; ē, ut locus aquae sit aër, huius u. ignis etc.

Dubitatur. **Dubitatur** prīo, an immobilitas sit de rāe loci. Sdo. qd sit fōale loci. Tertio quo tuplex sit locus. Quarto quae affectiones sit.

Immobilitas ē de rāe loci. **Respon**: ad prīum, immobilitem ēē de rāe loci, tum qa si sola superficies ēēt de rāe loci necrio concedendum ēēt vertices montium Friburg. quotidie plantae nrm̄ vento ēē in alio et alio loco, licet pes montis n̄ mutaret locum. Sdo si ex te quaereret ubi nam amicus tuus, sive in quo loco ēēt, recte ēē responderes in pileo, caligis posito, qd tota rāo loci consisteret in sola superficie corporis ambientis

Responsio. Superficies ē qsi māale loci, immobilitas u. eius ēē fōale. **Respon**: ad sdm, superficiem ēē qsi māalem loci, immobilitem u. eius ēē fōale, tum qa hoc illi supervenit, ac detrnāt, facilius ut sit locus, tum quando ab immobilitate desumit suam unitem, qa n. aliqs ambit eadem superficie hnte eandem praesiam ideo dr̄ manere in eodem loco.

Respon: ad tertium, locus alius est communis, alius proprius, alius actu, alius potentia, alius partialis, alius totalis, alius physicus, alius Mathem. alius imaginarius, alius realis, alius denique intrinsecus, alius extrinsecus, locus communis dicitur is, quod plura simul complectitur corpora, seu mediate, seu immediate, ut aër totam terram, omnesque eius plantas, et homines, et idem hospitium plures studiosos, pauciores templum proprius est, quod unum tantum immediate continet corpus, ut aër unum hominem, locus actu est, quod a locato est actu discontinuus, locus potentia dicitur, qui cum actu discontinuus non sit, potest tamen discontinuari sic pars interior globi solidi est in parte exteriore eiusdem globi, tanquam in locum potentia, partialis est, quod partem tantum corporis ambit, totalis, qui totum locatum, ut piscem aqua locus physicus est superficies corporis continentis considerati una cum qualitatibus naturalibus, quod si amicae sint, ac genuinae corpori locato

§ 44.
Responsio.
Nota variam locorum divisionem.
Locus communis dicitur is quod plura simul complectitur corpora, seu mediate, seu immediate.
Locus proprius est, quod unum tantum immediate continet corpus.
Locus physicus est superficies corporis continentis, considerati una cum qualitatibus naturalibus.

548. dr naalis per excelliam, ut aër aui, cui ex naa sua gducit, si u. sint qlies offensiuae seu aduersae locato, dr locg uiolentg, sic aqua hoi, et aër pisci, locg Mathem. dr superficies corporis gtinentis abstracte ab accibg gseruantibg, l. destruentibg gsiderati, imaginarig dici pote uacuum, seu spatium carens realia, in quo aa poet corpg aliqd, ut si columna erigeret a Deo in superficie guexa supremi Caelire, alis e. de quo hacteng, item ubi intriu de quo paulo post, locg extrig e ille q supra definitg e, intrig e ipsum ubi.

Locg imaginarig dici pote uacuum, seu spatium carens realitate, in quo poet ee corpg aliqd

Responsio. affectiones loci sunt 4. ad se trahere locatum, gseruare il. lud. posse a locato deseri etc.

Respondet ad quartum inter affectiones loci saltem naalis e pria aliquo modo, et qsi finalis ad se trahere locatum, sic ignis a loco superiore tanq sibi gueniente trahit. scda gseruare locatum, indirecte nrm impediendo, l. etiam propulsando hostem locati, ne ab ipso damnu accipiat. Tertia posse locum a locato

desari, n̄ collectiuè q̄dm, sed distributiuè.
Quarto adæqri sdm superficies extimas
locum locato. a. 2. de ubi seu loco in-
trio.

ARTICVLVS SDVS.
DE
ubi, seu intrin-
seco loco

Conclusio prima, ubi, siue locus intrinsecus cor-
poris nãalis, nec ē denõiao tm̄ extrīa, neq̄ ex-
tensio partium quantitatis, cum actuali distīa
inter se, nec relaõ fõalr, pbr prīa pars.
si ēē in loco ēēl denõiao tm̄ extrīa, tunc
etiam Deo poēl guenire ēē in loco, et
gsequr mouari locālr, qd ē falsum. p. Denominatio-
S. qa denõiaes extricæ Deo n̄ repugnant nes extrinsecæ Deo n̄ re-
sic n. per denõiaem extriam, dicimus Deus pugnant.
ē cognitus, contemptus ētc. Sdo id, ad
qd dat uera actio n̄ ē tm̄ denõiao extrīa. Ad ubi dat uera actio.
sed ad ubi dat uera actio, nrm̄ motus lo- nimirum motus
calis, gõ ubi n̄ ē tm̄ denõiao extrīa. pbr sda pars. localis.

580. ubi corporis naturalis mutatur, quoties eamque mo-
uet corpus, sed extensio partium corporis, l. quan-
titatis, non necessario mutat moto corpore, ut
apparet in lapide, l. gemma sexangulari an-
nulo inserta, quam quouis gestes, semper ean-
dem figuram, eandemque magnitudinem seruabit,
nec minus dilatabit, aut contrahet, consequens
eandem extensionem partium seruabit, ergo ubi
seu praesentia localis, non est extensio partium.

Relatio non est ubi ratio est, quia ad ubi dat motum, ad relationem u. non dat.

Probatur tertia pars, quia ad ubi dat motum per se, ad relationem non dat, ergo relatio non erit ubi.

Ubi est entitas realis positiua intrinseca mobili, et a re, quae denominat praesens, realiter modaliter distincta.

Conclusio sexta, ubi est entitas realis positiua intrinseca mobili, et a re, quae denominat praesens realiter modaliter distincta. Probatur prima pars ex dictis, quia praesentia localis est entitas realis positiua, per hanc n. res intrinsece est ante omnem operationem illectum, nunc huic nunc alteri spatio praesens, sed ubi est idem quod praesentia localis, ergo. Sed tertium motum localis est entitas realis, quia omnis fere actionis cuiusmodi

actio ē motus localis ⊃ trnus ē realis, sed ubi 581.
ē trnus motus localis, gō. pr m. qa trnus alius
praeter ubi, seu praesiam localem assig.
nari n̄ potē, l. n. locus ēēt extrius, l.
locatum, l. denoiao tm̄ extria, ultimum supra
refutatum ē, n̄ etiam locatum, qa prius
ē ēē absolē, q" ēē hic, aut ibi, gse.
qnr corpus, seu mobile, prius ē, q" sit
ubi, n̄ deniqs locus extrius, qa si supra
Caelum supremum moueret corpus aliqd.
à Deo, nullum acqreret locum extrium,
qa nulla ēēt ibi superficies, corporis con.
tinentis eo ipso, qa nullum corpus ytinens
ibi ēēt. pbr scta pars. intrium hic dr̄ Intrinsecum hic dr̄ id, qd intimè recipit in mobili ut praesentia localis.
qd intimè recipit in mobili, sed praesia
localis intimè recipit, qa ubi recipit
productio praesiae localis, ibi etiam recipi.
tur praesia localis, sed productio illius id
ē motus localis recipit intimè in mobili
gō etiam ipsum ubi. pbr tertia pars, modus

582. distinguitur modus à re, quam modificat, sed ubi est modus, quia est actuale exercitium ita, ut simpliciter non possit, aut esse, aut concipi absque re, quam denominat praesentem, ergo modus distinguitur. Probatur quarto ex natura rei distingui, ubi à re ubicata, quia potest manente re, quae ubicata, seu praesens loco esse dicitur, separari, item per ubi realiter res mutatur, ergo debet aliquid realiter distinctum supervenire de novo rei mutatae, consequenter ab illa distingui.

Ubi distinguitur à re ubicata, quia potest manente re, quae ubicata, seu praesens esse loco dicitur, separari.

Conclusio tertia, ubi corporis naturalis est divisibile in partes, secundum trinam dimensionem in latum, longum, et profundum, ratio est, quia ubi distinguitur per totum corpus naturale, quia totum corpus est secundum omnes partes, hic, l. ibi, adeoque omnes partes habent praesentiam realem, itaque extenditur ubi per totam entitatem corporis secundum omnem dimensionem, ergo potest etiam dividi secundum omnem dimensionem.

Nota ubi corporis naturalis est divisibile in latum, longum, et profundum.

Conclusio quarta. nullum dat ens crea-
tum existens, nisi sit l. ipsum ubi, l. ens
in hoc fundatum, qd n̄ habeat suum
peculiare, ac distinctum ubi, ab ubi. seu
praesia rerum à se distinctarum, hinc
substia h̄et distinctum, ubi, et qntitas
et qlies alia, licet in eodem composito
ug. hoīa sint, rao prima partis ē qa
oīa entia creata existia sunt alicubi
qd h̄ent ubi. seu praesiam localem,
pbr scta pars, qd singula habeant
singula ac peculiaria ubi, qa quaevis
entitas potē amittere suum ubi. ita, ut
altera adhuc suum retineat, qn̄ n.
calor ug. in aqua destruit, tunc sine
dubio eiusdem quoqs praesia destruit,
(. alias adhuc necrio praesens ēēt ca-
lor postq̄ destructus ēēt, qd implicat).
et tn̄ tunc manet praesia aquae, pono
illam n. n̄ fuisse motum motu locali. q

§ 83.
Ad 2 aliqd ens creatum, qd n̄ habeat suum peculiare ac distinctum ubi.

584 a. possunt à se mutuò separari, sunt re-
aliter distincta. Sdò, si accia oia, item etm
ptes substiales hrnt idem ubi, tunc peunte
accide necriò piret totum ubi totig compti
qa accns hret idem ubi, qd maa, foa, etc.
et peunte sbo, pit mg ipsig. Tertiò si accns
de nouo pducerer in compto, necriò etm debe-
ret de nouo produci aliud ubi in toto com-
posito l. certè accid: hret peculiare ubi, l.
ubi prig in composito existens transiret de
sbo in accns recens pductum, qd é impoibile
illudqs intriè gstitueret in loco, dixi in con-
clusione, nisi sit uel ipsissimum ubi
l. in ubi fundatum, unde.

An unum ubi sit p aliud ubi.

Colliges priò, ubi n ee per aliud u-
bi hic, l. illic, seu præsens huic, l. illi
spatio, sicut actio producit, n per aliam ac-
tionem, ne det processg in infinitum.

An relaes propin-qtatis habeant aliqd ubi peculiare.

Colliges sdò, relaes propinquitatis,
l. distiæ unig ab altero n hre aliqd ubi
peculiare, tum qa alig admittendg eet pro,

cessus in infinitum, qa tale ubi necrio de 585.
beret produci per motum, siue actiem
aliquam realem, go etiam hret haec
ipsa actio productiua aliqd ubi perali-
am iterum actiem productum, et sic in-
infinitum. l. si dicta productio hret
qdm ubi aliqd, sed n per distinc-
tam à se actiem, go saltem funda-
ret nouam relaem propinqtis, l. dis-
tantiae, quae relao ex ipso, qd ens
reale eet, hret ubi aliqd, qd ubi ite-
rum fundaret, relaem aliam, et sic
in infinitum, rao sta, et cois e, quare
nec ubi sit per aliud ubi, nec accia
fundata in ubi sint in loco per ubi
superadditum, sicut aliae entes, qa
ut, inquit, Murt: res aliae sunt in-
differentes. ut hic. l. ibi determinatae
existant, unde necrio indigent accidan-
te aliquo superaddito, ut sint hic, l. alibi

586. è g"riò u. præsia localis eadem numero
n̄ ē sic indifferens ad hic l. alibi ex-
istendum, sed hbt essialem gnexiem
cum hoc numero spatio, ita, ut alibi sim-
pliciter existere nequeat eadem numero
præsia, ē itaqꝫ essialr detrnata, ut
sit hic l. ibi, accia u. in ubi funda-
ta etiam n̄ indigent præsia quā-
dam entitati suæ superaddita, raō ē,
qa illæ entitates tm̄ indigent ubi su-
peraddito, quæ per se sunt indifferen-
tes, ut hic, l. alibi existant, ad eōqꝫ
n̄ requirunt certum, detrnatumqꝫ simplr
spatium, sed entias fundatæ in ubi,
qles sunt relaēs propinquitis, aut dis-
tantiæ n̄ sunt ita indifferentes, qa ita
requirunt certum aliqd, detrnatumqꝫ
spatium, ut impoibile sit existere in
alio, eo ipso, qa in alio, n̄ pount hrē
idem ubi, qd tn̄ necrio ad sui existiam

deposcunt, qa ut dictum ē, unum numero ubi 588.
essialr dependet ab uno numero, ac detr.
nato spatio.

Conclusio quinta, ubi ē fixum et
imobile, qd n sic illiges, qsi absle
perdi nequeat, qa sine dubio qn cor.
pus mouet motu locali, currg ug. hinc
Friburgo, Ensishemium amittit hoc
ubi, siue praesiam localem, quam
Friburgi habuit, qn uenit Ensishem:
si n. hret eandem ad hac praesiam
tunc simul, ac semel eet Friburg:
et Ensishem: qd naalr ē impoibile,
qn igit dr, ubi, ee imobile, sensg ē,
qd n poit transferri de spatio uno
in aliud, sic ubi, qd het mang in
corpore huao, n poté transferri, seu tra.
hi ad pedem deorsum, ut sit in eodem
spatio, in quo ē ubi pedis, sicut poté
qntitas ug. l. albedo capitis in spatio aliquo

An ubi sit fixum ac imobile, et quâ rae illigendum.

Nota ubi qn dr ee imobile, sensum ee, qd n poit transferri de spatio uno in aliud.

589. existens saltem diuinitus in spatium aliud in quo existit, pes, aut brachium constitui. ratio est, quia praesentia localis habet essentialem ordinem, ac connexionem, cum certo aedeterminato spatio, ita, ut impossibile sit, illam existere, si l. latum unguem ubicatum moueatur, atque necessario mouendum esset ubicatum, si ubi de spatio in aliud esset transferendum. Secundo sequitur, si ubi possit ab uno spatio naturaliter trahi, unum corpus l. accidens posse esse in duobus locis naturaliter, et quidem eodem tempore, quia praesens foret priori loco, nam eius praesentiam non amisisset; et insuper praesens esset alteri, cuius praesentiam nostrum permotum localem acquisiuisset.

An plures praesentiae possint esse in eodem spatio.

Conclusio sexta, duae, pluresue praesentiae possunt esse in eodem spatio, quia globi ug. crystallini materia, forma substantialis, accidentia reliqua, ut est pelluciditas, duritias, lumenque totum globum

peruadens, frigus naturale etc. sunt in eodem spatio rotundo, et aëris ambientis superficie at hæc habent diuersa ubi, quæ sunt in eodem spatio, cum ipsorum ubi sba sint in eodem spatio, idem fieret, si per miraculum duo corpora se se penetrarent.

Conclusio 9ma, præsentia, seu modus existendi in loco, ad fert quadruplex à Murt: primus est, per quem res illiquit præsens esse spatio infinito, quod soli Deo competit, hic n. licet sit in omnibus rebus huius ursi, et tamen etiam extra ursum est, ita, ut nullum punctum, seu diuinâ, seu Angelicâ, seu etiam humanâ mente concipi queat, in quo non sit totus Deus, sctus modus existendi est in loco circumscriptiuè, quod modus reperitur in corporibus, et accidentibus corporeis, quoniam nrm res tota est in toto loco, et quilibet pars in certâ parte loci, adeoque partes correspondent singulis partibus spatij, et hic modus

Modus existendi in loco à Murt: quadruplex ad fertur. Primus modus est, per quem res illiquit præsens esse spatio diuino infinito scilicet quod soli Deo competit.

Sctus modus est in loco circumscriptiuè, quod reperitur in corporibus.

591. cōicari propriè n' potē rebus simplo spualibus
harum n. partes n' possunt respondere partibus
spatij extensi, cum partes extensas n' hēant,
sintq; indiuisibiles. Tertius modus ē existendi
definitiuè in loco, qd iuxta cit. auctorē
tunc accidit qn̄ res aliqua ē in spatio
definito, ac determinato, ita tn̄, ut partes
illius n' respondeant partibus loci, seu spatij
eo, qd res locata partes extensas n' hēat,
sitq; indiuisibilis, et existat tota in toto, et
tota in qualibet parte spatij, ut Angli so-
lent. Quartus modus existendi in loco ē
supernaturalis, et uocat praesentia sacramentalis,
per quam Chrus in Eucharistia, ē totus
in tota hostia, et totus in qualibet parte
hostiae, etiam minutissima. de qua praesentia
uide Theologos. articulus Tertius,
utrum plura corpora possint ēē in eo-
dem simul loco.

Tertius modus existendi ē definitiuè in loco, qd tunc accidit, qn̄ res aliqua ē in spatio definito etc.

Quartus modus inexistendi in loco ē supernaturalis, et uocat praesentia sacramentalis

ARTICVLVS 3TIVS.

utrum plura corpora possint esse in eodem simul loco

Notandum est hic prio, n quaeri an plura corpora, simul in eodem loco coi ee point, hoc n. est extra ꝯuersiam certum, nam in eodem aëre, auditorio, foro, sunt plures hoies, in mari inumeri pisces, sed dubium ee, an in eode proximo imediato, et aqli corpore locato, ut, an in eodem ug. pileo, quem caput Joan: implet, simul etiam caput Petri ee poit.

Conclusio pna, naalr n pote unum corpus quantum, seu quantitatiue entensum simul ee in eodem loco, ac spatio in quo est alterum, rao est, qa naalr n pote unum corpus penetrare alterum corpus qm

Vnum corpus naalr n pote simul ee in eodem loco, ac spatio, in quo est alterum.

593. qd partim experiâ gstat. partim etiam, qa

Ad qntiam naatr sequitur impenetrabilitas.

ad qntiam seqtur naatr impenetrabilitas. ysequr corpus quantum, naatr ê impenetrabile, gó naatr penetrari n potest, gó nullum potest in idem spatium ingredi in quo iam ê alterum, scto patet, ut dixi experiâ, qa gstat corpora oia se mutuò pellere, ut clavus clavum, pugnus dentem, ignis, seu pulvis accensus globum è tormento, et fustis canem è culina pellere.

Duo corpora quanta supernaatr possunt ee in eodem loco adaequato.

Conclusio scta, supernaatr possunt duo corpora, qnta ee in eodem loco adaequato, ita Suar: Mend: Ruv: Conimb: et alij praesertim Theol: rad ê, qa de facto in eodem spatio praesentia localis ubi manus ê, ibi etiam caput, et pedes Chri Dni, in Eucharistia sunt, totus n. Chrus ê in toto loco, seu spatio, et totus in qualibet parte spatij, seu hostiae, gse,

quanter in qualibet parte spatij erunt ma- 594.
ng. pedes, caput, oculi, brachia, pectus
etc. q̃ in eodem loco sunt plura corpo-
ra saltem definitiuè, l. potius sacrm̃lr.
q̃d u. etiam circumscriptiuè duo corpo-
ra. l. plura ēē queant in eodem
simplr loco adæquato. p̃br prio auctoritate
Theol: cum SS. PP. Tertiò SS. litteris
, testimonijs, q̃bus ostenditur Chrum Dnum
clausis ianuis ad discipulos penetrâsse
eundem clauso monumento resurrexis-
se, innoxia SS. V. Mariæ Virginie
natum Cælos deniq̃ in assensione
peruasisse, q̃ oīa fieri n̄ poterant
sine coexistentia duorum corporum in eo-
dem loco. Sctò p̃br rāe, si poēt im-
penetrabilitas tolli à duabus corporibus
q̃ntitatiuè extensis, tunc poēt etiam unū
ēē cum altero intimè giunctum, sed po-
tē tolli impenetrabilitas à q̃ntie gsequr

Nota n̄ solū sacrm̃lr, seu definitiuè plura corpora posse ēē in eodem loco, sed etiam circumscriptiuè, q̃d p̃br assertione, et auctoritate multorū Theol:

etiam ab ipsis corporibus, q illam habent à qntie, qa impenetrabilitas ē tm accidens licet necrium, et ex naā rei distinctū et nequaq̄ de essia qntis, ut apparet ex quantie, quam in Eucharistia Chrs habet.

Penetrabilitas ē tm accidens necessarium, at nequaq̄ de essia qntitatis.

Obiectio. Dices prio, q̄ priam gclionem, ignis et ferrum naālr sunt in eod em loco, ac spatio, tum scile: qn̄ ferrum ignis, itē panis recens, l. spongia imissā aquae occupant eundem locum, quemaqua in illis recepta.

Obijcies. Dices scdo, q̄ gcliem sctam, si saltem supernāalr pōat unum corpus penetrare alterum, adeōq̄ existere cum altero in eodem loco, tunc etiam duae partes eiusd. corporis, imò oēs partes corporis eiusdem simul sumptae poterunt sei psas penetrare gsequens ē falsum, sic n. sequeret ibi ēē posse, totum hoiem, ubi minimus digitus ē, imò ubi capillus capitis ē, nec maiorem locū

occupari à toto hoīe, q̄ ab ungue hoīs, q̄ neq̄ 596.
hoīem, seu totum ēē maiꝰ suâ parte, adeoq̄
in ungue posse Leonem existere, in acu-
mine acꝰ. Elephantem, aut montem ad-
eoq̄ impoībile n̄ ēē, ut Elephas per
foraēn acꝰ transeat, quae oīa sunt ab-
surda.

Dices tertiò n̄ potē una pars temporis Obiectio.
n̄ motꝰ, n̄ ubi alteram partem temporis
motꝰ, l. ubi penetrare, ac simul poni,
nisi dicere velis in hyeme ēē aesta-
tem, et in Autumno ver, et horam 12.
6. et neq̄ pars q̄ntis potē simul poni
cum parte alterâ q̄ntis

Respondetur ad prium, N. ferrum Responsio.
et ignem ēē in eodem loco, proprio, et Ferrum, et ig-
adaeqto C. in cōi, ibi n. ubi substia fer- nis sunt in eo-
rea ē, n̄ ē ignis, sed ignis ē in poris, dem loco prop-
ac meatibꝰ, ferriq̄ minutissimis cavita- rio, et adaeq-
tibꝰ inclusꝰ, in q̄bꝰ sunt exhalaēs, q̄ per to N. in
applicaēm ignis accendunt, apparet a ferru cōi C.

599. totum ēē ignis, qa meatus illi totum ferrū
oī ex parte permeant, itaq; undiq; ignis
elucet, visumq; fallit, qd a. in eodem
loco n̄ sint, pbr, qa ferri igniti locūē
superficies l. aëris, l. exhalaīs ambien-
tis substiam ferri, ignearum u. exha-
laonum ē ipsa superficies ferri ꝯtinen-
tis illas intra se. Idem R. ad reli-
qua duo exp̄la, de pane, et spongia
in aquam im̄issis.

Responsio. **Respondetur** ad sctm, ꝯcessâ S. N.
m. c. deinde sequi, totum hoīem ēē posse
in minimo digito, hoc ē, in spatio, qd
occupat, digitus, capillus, l. unguis hoīs,
idem de Elephante, Monte, ac Leone
R. et N. ēē absurdum. Si dicas to-
tum hoīem fore aeqlem parti hoīs, ungui
ug. eo, qd aeqlia sint, q occupant aeqlē
locum, sed in proposito unguis, et totus ho-
mo occuparent aeqlem locum, gō R. D.
homo ēēt aeqlis ungui, in ordine ad locū

C. in ordine ad se N. hoc est, homo non occupa- 598.
ret maius spatium, quam unguis, interim in
homine plures essent partes, quam in digito,
adeoque plures partes hominis, quam digiti res-
ponderent loco, quod a. hoc absurdum aut
incredibile non sit, a parte aliqua, occupari
tantum pro spatium, quantum a toto cuius
pars est, naturaliter declaratur exemplo, sit aer
mixte rare factus, qui occupet locum palma-
rem ut. idem aer si duplo, aut triplo
l. etiam amplius, quod fieri potest, condensetur
condensatus occupabit medium spatium, l. ter-
tiam tantum partem, l. etiam quartam spatii
antea occupati, consequenter tantum spatium im-
plebit, quam ante l. media, l. tertia
pars, l. quarta occupabat.

Respondetur ad tertium, concesso Responsio.
ante, N. C. ratio est, quia motus, ac tempus Motus, et tem-
sunt entia essentialiter successiva, ergo simpliciter essentialiter succes-
siva. Ea non possunt, nisi una pars sequatur altera

599. adeoq; existente una, altera n̄ sit, q seqnr una sit extra alteram. porrò ubi, seu præsentiæ localis diuisibilis una pars n̄ potē trahi ad alteram partem, q seqnr neq; se se mutuò penetrare, qa qdlibet ubi ē essiālr ynexum certo spatio loci quæ oīa de qntitis partibus n̄ possunt dici, de huius n. essia n̄ ē, ut simplr partes habeant dissitas, aut locātr extra se positas, sed satis ē, ut pōit hrē ex sua nuā partes, extra partes collocatas, neq; etiam pars qntitatis essiālr respicit certum spatium, sicut partes ubi. a. 4. an unū numero corpus pōit ēē in duobus, l. pluribus locis adæqtis simul.

Quodlibet ubi ē essiāliter ynexum certo spatio loci.

ARTICVLVS 4TVS.

an unum numero corpus possit esse in duobus uel pluribus locis adæquatis simul

Conclusio prima, inter ueros, et Cathlos 600.
phlos certissimum ē prīo, atq; in fallibile.
q̄d idem corpus pōt ēē in duobus locis ade-
quatis sacrm̄tr, Chr̄us enim tam ē in hos,
tijs hīc in Germ: q̄ in India, aut Ame-
rica simul ꝯsecratis, aut asseruatis. Sdō
certissimū etiam ē, idem corpus in uno loco
ēē posse circumscriptiuè, et locāl extēn-
sum, simulq; in mille, ac mille locis ali-
is sacr̄l eiusdem Chr̄i Dn̄i exp̄lo, q̄ in
Cœna ultima fuit, sine dubio in loco cir-
cumscriptiuè, sicut illius discipuli erant.
et simul sub speciebus panis, ac uini post
instituēm SS. sacrm: idem hodie sedet
ad dexteram patris sui in Cœlis, sine dubio
n̄ in pugnum, aut punctū ꝯtractus, sedul
homo solet extensus, idemq; simul ē in
oībus ritè ꝯsecratis hostijs. Tertiò certum ē
naāl fieri n̄ posse, ut unum corpus sit
simul in duobus locis totalibus, teste experiēn

Idem corpus potē ēē in duobus locis adæquatis sacrm̄tr.

601. et cōi ꝯsensu DD. tum etiam raē, qa oēs res creatæ hēnt limitatam essiam, et antiēm, qō etiam limitatum locum, extra quem se se porrigere n̄ poūnt. Quarto certum ē in partialibꝫ locis pluribꝫ aliquam ēē posse, sic n. si columna aliqua produceret à Deo, q à terra in Cælū Cunæ pertingeret, l. etiam ad supremū Cælum, ēēt utiqꝫ in pluribꝫ, distinctis simisqꝫ simul. sed partialibꝫ locis in terra nr̄m, aquâ, aēre, igne, Cælo, idem accidit hoī ꝯstituto in cæno, hic n. partim ē in terra, seu luto, partim in aqua, partim in aēre, et si qꝫ capillum etiam accenderit, etiam in igne.

Vnum corpꝫ ut sit simul in duobꝫ locis totalibꝫ, testa experiā et cōi ꝯsensu DD. tum etiam raē nā. alr fieri n̄ potest.

Vnum corpꝫ nāalr in pluribꝫ locis partialibꝫ ēē potē.

Conclusio scta, potē idem numero corpꝫ diuinâ uirtute ēē in pluribꝫ locis, ita Suar. t 4. Valent. t 4. d. 6. q. 3. Con: t. 4. l. 5. q. 5. Mend. d. 14. sec. phys. Ruu. Murt. et alij. pbr prīo argum. Con. hic, maiꝫ difficilꝫqꝫ ē idem numero corpꝫ

Potē idem numero corpꝫ diuinâ uirtute ēē in pluribꝫ locis.

Chri ee in Caelo circumscriptiue, et in sacrm:
sacrlmr, go etiam uirte diuina poterit ee
in duobus locis circumscriptiue. M. p. qa
ut recte notant Conimb. dicitur e rem
poni extra modum sibi naalr gueniem
q iuxta mum suae naae ggruentem, qlis
in corpore e, modus existendi circumscripti-
ue, et n qsi definitiue, hoc e, sacrmlr.
qd si go diuina uirtute fieri pote, id
qd e dicitur, tunc eadem uirtute fieri
poterit, id, qd e in eodem genere fa-
cilius. Scto n implicat gdictiem, ut ex
solutie argm. gria snae apparebit, go
n debet negari uirtuti diuinae. Tertio
qa ponunt plura corpora ee in uno loco
adaequato simul, go pote idem ee in pluribus
locis adaequatis, qa sicut unus locus n nisi
unum corpus naalr gtinere pote eodem
tempore, neqs etiam plura appetit hre.
ita etiam unum corpus tm petit ex sua
naa unum locum adaequatum, nec plures simul

603. ergo sicut locus plura simul corpora, ita unum corpus simul plura loca habere poterit virtute diuinâ. Quartò possunt duo ubi seu praesentiae diuersae poni simul in eodem corpore extenso, saltem diuinitus, ergo potest unum numero corpus circumscriptiuè poni, in diuersis locis, probatur antecedens, quia nec priuatiuè, nec contradictoriè opponuntur ea possunt per absolutam Dei potentiam in eodem sub poni, sed duo ubi diuersa neutro modo opponuntur, forma n., et eius priuatio priuatiuè, negatio n. formae contradictoriè opponitur, atque nullum ubi est alterius priuatio aut negatio, ergo nullum ubi alteri priuatiuè, aut contradictoriè opponitur. Probatur etiam C. quia id dicitur esse in duobus locis adaequatis quod est praesens illis locis, sed habens praesentias locorum adaequatorum est praesens locis adaequatis, ergo esset in duobus locis, si haberet duas praesentias. Quintò denique, quia negatâ hac

nrâ assert: multa mysteria fidei, et miracu-
la explicatu fiunt dittillima, è gnrio u. lon-
gè expeditiora, praeterq̃ qd potissima
ferè argm. militent ḡ hanc, et superi-
oram gelicem, q tn̄ negari saluâ fidem
potē.

Dices prio, implicat ḡ dictiem unum Obiectio
corpus simul ēē in duobus locis adaequatis.
ḡo neq; per diuinam uirtem poni potē
in duobus locis. p. ans, implicat idem ēē
extra spatium, et n̄ ēē extra spatium
aliqd. ug. simul ēē in foro, et n̄ in
foro ēē, implicat etiam ēē unum, et n̄
ēē unum, sed si poneret corpus in duobus
locis circumscriptiuè. sequeret idem ēē
extra, n̄ ēē extra locum eundem, n̄ ēēt
extra, qa ēēt in loco, ēēt extra, qa
ferè ē alibi. item circumscriptiuè ēē
in loco, ē ita in loco gtineri, ut n̄ sit alibi
ḡo qd ex hypothesi ēēt alibi, n̄ ēēt

Circumscriptiuè ēē in loco, ē ita in loco gtineri, ut n̄ sit alibi.

605. alibi, qa tm̄ ꝯtineret uno loco. scdo eēt
unum ex hypothesi, n̄ a. eēt unum, qa
eēt diuisum a seipso.

Obiectio. Dices scdo, idem corpus n̄ potē eē simul
in pluribus temporibus, ergo nec in diuersis lo-

Obiectio. cis. Tertio poēt tale corpus se ipsum mānlo
replicare, id ē ponere simul in diuersis
locis, sed hoc ē absurdum. p. ans, si
idem lapis per miraculum poneret hic
Friburgi, et Emsi Shemij simul, quem
tm̄ in aēre sustentaret hic tubi can,
ibi u. ianitor urbis, simulq; uterq; ca-
dere permitterent lapidem, lapis se con-
stitueret in diuersis locis, nrm̄ in certa
parte Alsatiae, et certa Brisgoiae, per
uim insitam sibi, ac ꝯnāalem.

Obiectio. Dices quarto, si poēt corpus replicari,
adeoq; statui simul, et eodem tempore
in pluribus locis, tunc poēt unus numero
numus aureus eg. oīa marsupia implere, et
una gutta aquae, aut uini fluuium inte-

grum, unus homo exercitum centum millium
et amplius, si nrm toties replicaret, quod fieri
posse, sequeretur ex ycliae, cum non sit maior
ratio, cur semel et non saepius res eadem
replicari possit. Quinto, est imperceptibile Obiectio.
quod fieret, si homo pstitutus in
duobus locis, ut Ensisk: Frib. petens, ubi etiam
existeret, sibi in porta occurreret, penetraretne, an excluderet seipsum loco
quem Friburgi obtinet, utrum dicatur absurdum est. Sexto non potest mus ullus Obiectio.
possibilis assignari per quem corpus talimodo
replicaretur. Septimo, sequeretur eundem hominem Obiectio.
simul posse frigefieri, et calefieri
secundum easdem partes, ut si hic in calida
staret, et alibi in niuibus, hic mori
ex glanda bombardae, alibi uiuere
illaesus, hic ambulare, illic quiescere,
ist hic dormire, hic uigilare.
Ad has, pluresque obiectiones alias, quae

ad ferri solent, facilius dissoluendas.

An per replicationem corporis in diuersis locis rei entitas alia fiat, atque essentia mutetur.

Notandum est primò, per replicationem corporis in diuersis locis, neque rei entitatem fieri aliam, neque essentiam mutari, neque potentias siue actiuas, siue passiuas in se minui, l. augeri, sed easdem illis competere uires siue in pluribus, siue in uno tantum ponantur loco, consequenter unum numero corpus, nec plus nec minus posse in pluribus, l. etiam mille locis constitutum, quam possit in uno modo eadem etiam applicatio sit in uno loco, qualis esse potest in pluribus.

Quaenam accidentia habeant respectum ad locum.

Notandum secundo, quaedam accidentia habere necessariam aliquam connectionem, ac respectum ad locum, ut ubi relatio distinctio, situs etc. ideoque haec non replicari, cum subiecto replicato, imò neque etiam posse replicari, alia u. accidentia, quae à loco absoluta sunt neque illum essentialiter, ac determinatè respiciunt, neque etiam ab extrinseco aliquo agente producuntur sed emanant ex ipso locato, ut sunt proprietates cuiuscunque rei, talia, in quam, accidentia

naturaliter exigere, ut sint in locis illis, in quibus constituitur corpus eo ipso, quia habent necessariam connexionem cum suo subiecto, sic posito homine in mille ut. locis, in iisdem etiam ponenda foret risibilitas, tertij demum generis sunt accidentia, quae ab extrinseco producuntur, idque 1. antequam corpus, 2. postquam replicatum est, et talia accidentia non necessario replicantur replicato subiecto illorum, iuxta leges tamen ordinarias naturae ait Mend. d. 14. sec. 5. §. 51. esse quoque multiplicanda, cum illa cupiant ubique esse subiecto unita. His notatis.

Responsio

Respondeo ad primum N. ans. esto M. probatis, N. m. ad huius probationem dico esse in loco non negat, alibi esse, et esse extra aliquem locum, non negat etiam esse in loco, aliud esset, si diceretur res aliqua in uno tantum esse loco, ut. Friburgi esse Joan. praeterea opus esse nego ut dicatur corpus esse circumscriptive in loco, ut sic continetur in illo, ut non sit etiam

609

Circumscribi loco, ē ita implere locū ut totum sit in toto, et quilibet pars in aliqua parte loci, seu spatij inter locum ꝯtenti.

extra, sed circumscribi loco, ē ita implere locum, ut totum sit in toto, et quilibet pars in aliqua parte loci, seu spatij inter locum ꝯtenti, insuper N. unum numero fore, plura numero, n̄ n. eēt divisum, aut distans à se. quoad entiam.

Tempus ē ens essialr successiuum.

Respondet ad sdm, ꝯcesso ante N. c. qa duo tempora siue partes temporis n̄ poūnt simul existere, qa tempus est essialr successiuum ens, unde nec corpus potē eē in duobus simul temporibus, ꝯu. potē unus locus eodem tempore existere, quo existit alter.

Responsio.

Respondetur ad tertium, N. ans, ad propositum explum dico, fore, ut lapis uiolenter in aēre quiesceret, nisi Deus modo extraordinario ꝯcurreret. rāo ē, qa per replicaēm poā actiua, aut passiuā fit fortior, cum ꝯo in eodem loco neālr n̄ poīt in se recipere duo diuersa ubi, ꝯo neq; in diuersis locis poterit. Interim Deus, nisi

uellet res in tali statu praeternaturali positas 610.
uirtute diuinâ sbés ee inordinaibus, uio-
lentijsque multis, deberet etiam extraordina-
rie concurrere.

Respondetur ad quartum, concedi uno Responsio.
aureo implere posse oia orbis marsupia, si
tam quantitas, quae actualis eius extensio una
cum auro replicaret, sic una aquae, aut
uini gutta cum suis accibus implere
potest totum Oceanum, et unus homo ue-
let grandis exercitus tam latissimum cam-
pum occupare, et tam exercitus, licet
centies mille uiros reserret, unum mag-
num tormentum curule trahere non ua-
leret, unoque minutissimo glande, l. punc-
turae acus in corde recepta totus conci-
deret, potestque unicus homo totum istum ex-
ercitum, si ritè ei applicatus imponeret
simul in fluuium deijci, ac suffocari, talis
itaque exercitus sine extraordinario Dei concursu

6ii plus n' efficeret, q' ferrent uires ipsius na-
ales in uno loco constituti, unde talis exer-
citus n' poet montem aliquem ferre, qa
fortitudo per replicaem nihil creuit, eadem
rae guttauini, et buccella panis repli-
cata licet decies mille uentres hominum
implere poent, tamen naturl nutrire n
poent, qa granum, l. buccellapanis
etc. n' e. capax simul tam uariae al-
terais, tamqs multiplicis in foais, foa-
rumqs substialium.

Responsio. **Respondetur** ad quintum in casu il-
lo, quo Joan: ug. replicatus in uia sibi
occurreret, n' seipsum penetraret, qa
nunq' sibi occurret sdm eadem partes
nam dextera manus, dexter oculus etc. oc-
curreret sinistrae manui, oculo etc. quae
partes cum in eodem loco etiam se pene-
trare nequeant, n' poterunt etiam in diuer-
sis locis se se penetrare.

612. Responsio.

Respondetur ad sextum N. ans. nul-
lum ee exeogitabilem, quo corpus ponatur
simul in diversis locis, dicoque id fieri
productive solius ubi in corpore l. sbo
replicando, sic Deus volens sanctum ali-
quem qui est in Caelo, simul etiam ee
Romae, producet in illo Sancto praeter
ubi caeleste, etiam ubi Rom: et sic
erit in Caelo simul et Romae.

Obiectio.

Hic est tale ubi, l. Deus in sancto produ-
ceret Romae l. in Caelo existente, non in Caelo,
qa si ibi produceret ubi Rom: necrio etiam ibi ex-
isteret illud ubi, qd est impossibile, qa ubi Rom: gnectitur
spatio Romano, non potest etiam Romae produ-
ci, alias sequeretur, quod corpus prius
deberet esse praesens Romae, quam
haberet praesentiam Romanam, quod
implicat, probatur antecedens, qa caa maalis
ubi deberet naa prior ee, quam ubi sed cor-
pus sancti eet caa maalis ipsius ubi go. Rnt
aliq primo, nec Romae, nec in Caelo producendum

613. tale ubi, sed in sancti corpore abstrahe sumpto, abstrahendo nrm hic, an ibi sit, cum per ubi tanq" per raem formalem corpus ponat hic l. ibi

Responsio. **Respondet** sdo tale ubi Romae productum iri, hoc e in loco illo extrio, quem essialr respicit ubi Rom: nego deinde seqlam, et probaem d. caa maalis debet ee prior naa essialr simplr C. ee hic l. ibi N. eodem modo admissa m. d. C. nam hic, l. ibi ee formalr e ab ubi, at n supponit ex parte caae, qm e ex conceptu caae, sed entitas tm caae supponit naa prior.

Responsio. **Respondetur** ad septimum, poet frigefieri, simul et calefieri in intenso gradu supernaalr, C. naalr N. rao e, qa sbm het poam recipiendi octo tm gradus, l. eius intense calefieret, ac frigefieret simul deberet minimum quatuor gradus caloris, et 4. frigoris, et de utroqs praeterea aliqd adeoqs plus q" 8. gradus recipere, cuius tm naalr sbm e incapax. sdo C. in uno loco

Idem corpus potest simul frigefieri, et calefieri in intenso gradu, d. supernaalr C. naalr N.

aliquem ambulare poē, in altero q̄escere C. sic
de facto, qñ qs mouet manum, l. oculum,
immoto pede, l. aure, in manu, et oculis
mouet aīa, atq; interim in auricula l. pede
quiescit, in uno dormire, in altero uigilare
an u. amare in uno, et in alio odisse
Deum, in uno assentiri, in altero dissentiri
pōit proposiōni pendet ab eo, an qs nāalr
simul p̄rios actus uōltis, aut illectus hrā
pōit, de quo locus iste agendi n̄ ē, praete-
rea qñ dī, sic fieri poē, ut aliqs uno
loco doctus sit, in altero rudis sit phlīca
ug. R. si rudis dicat ille in phlīa
q caret scīa phlīcā sic N. aliquem fore
simul doctum, et rudem, si u. dicatis
in phlīa rudis, cui in aliquo loco existenti
praesens n̄ ē scīa illa, sic N. sicut dī
dives, etiam in aliena ditione existens
ug. Rex Hisp. l. Galliae, qa saltem
in suis regnis existens hēt praesentes dī

615. uitias, licet alibi n̄ hēat, N. deniq; seq Frib. ug. mori.
l. potiq mortuum ēē, et in altero adhuc loco
Brisacij ug. uiuere, licet n. amittere pōet
Friburgi unio suam praesiam, siue ubi, n̄ prop-
terea destrueret entitas unionis, q seqn̄ n̄
moreret homo Friburgi, quamdiu n. n̄ des-
truit unio aīa cum corpore, tamdiu n̄ morit,
aut destruit compositum, qd si a. Friburgi
unio uerè inter aīam et corpq corrumperet
tunc etiam desineret Brisacij ēē prae-
sens, et existens unio, destructo n. sbō prae-
sentiae destruit quoq; ipsa praesia, sed des-
tructâ unīe Friburgi destrueret sbm̄ prae-
sentiae Brisacensis in unīe receptae. a.
5. de uacuo.

ARTICVLVS STI
DE
uacuo

Sextuplex huiq arti diuisio. In hoc arlo qrit prio qd sit uacuum,
Sdo an dari pōt uacuum, Tertio cur id tan,

topera horreat naã, Quartò qbꝫ modis caueat. Quintò unde motꝫ grauium ugi sursum, l. leuium deorsum ad cauendum uacuum proficiscat. Sextò an in uacuo, et quomodo moueri poẽt corpꝫ, ad has qnes Rx. gclio nibꝫ sequentibꝫ.

Conclusio prima, uacuum triplex ẽ, uulgare, siue ut alij appellant uacuum rusticũ cuiꝫmi ẽ qflibet uas, siue corpꝫ cauum carens corpore illo, ad qf l. ex naã sua, l. ex artis, aut artificis intentione gtinendum ẽ institutum, sic ieiunꝫ stomachꝫ, et caput cerebro carens dr uacuum, item dolia uino, marsupia numis destituta, dnr uacua licet illa fumo, aerẽ, l. araneis telis plena sint. Sdo uacuum ẽ negatiuum, et ẽ negaõ pura corporis gtenti, ac gtinentis, alio noĩe dr spatium imaginarium qle dat extra Caelum sumũm, ubi neqꝫ corpꝫ gtinens, neqꝫ gtentum existit, nec etiam

Vacuum triplex ẽ, uulgare, siue ut alij appellant rusticum, cuiꝫmi ẽ qflibet uas, siue corpꝫ cauum.

Sdum uacuũ ẽ negatiuũ, et negatio pura corporis contenti, ac gtinentis.

619. per vires naturæ dari potest. Ptio vacuum privatum, sive propriè strictè ac phlicè acceptum, sic definit, est locus privatus corpore, sive est superficies corporis continentis connotans absentiam corporis, in qua definitione vice generis, seu materialis ponit locus, sive superficies, vice differentiæ ponit privatio, seu connotatio absentiæ corporis replentis spatium, de vacuo primi generis, quin dat, extra controversiam est nec etiam nisi nominis litigatio est de vacuo secundi generis, tamen ergo difficultas est, de vacuo privativo, seu phlo.

Tertium, et philosophicè acceptum, est locus privatus corpore, sive est superficies corporis continentis, connotans absentiam corporis.

Philosophicum vacuum naturaliter ne Angelicâ quidem virtute dari potest, potest tamen supernaturali

Conclusio secunda, vacuum philosophicum naturaliter ne Angelicâ quidem virtute dari potest, potest tamen divinâ ac supernaturali, probatur prima pars antecedentis, à natura nihil potest fieri frustra, sed vacuum esset frustra, quia neque ad totius universi, neque ad rei particularis alicuius bonum utile esset, ergo à natura, sive naturæ viribus non potest fieri vacuum. Secundo, quia tota

naā refugit, et horret extremè uacuum. ue-
lut grande malum, intenditq; corporum
firmissimam connexiem quam proinde modis
oibus illæsam, integramq; seruare laborat
etiam cum dispendio suo, saltem priua-
to, sicut manus se obijcit gladio, ut
caput, aut uita seruet, ergo cum naā
n̄ inclinet ad uacuum, disiunctiemq;
corporum, n̄ poterit etiam disiungere
corpora, ergo nec procurare uacuum qe
ad qd nullo mō inclinat, illud nullo mō
potē facere, seu exeq, nam exeq ē
propensiem inclinaēmq; suam qsi in
opus deducere, cum ergo inclinaēm n̄
habeat ad uacuum, ergo nec inclinaēm
in opus deducere, ergo nec facere uacuū, dd
si poēt facere uacuum, ēēt ꝯ seipsam,
sibiq; aduersa naā, pbr etiam m. qd naā
curiosissimè uitat uacuum, qbus dan expe

Exequi ē propensionē inclinaēmq; suam qsi in opus deducere

619. rijs, qbus constat gravia q̃ suam naturam as-
cendere, ut si qs arundine in dolium
vini impositâ ore aërem extrahat, vinũ
ascendit ad replendam arundinem, ne
extracto aëre def. vacuum, si v. arun-
do sit turba, vinum postq̃ semel ca-
pit effluere prius n̄ cessat, q̃ totum doli-
um exhauriat metu vacui, cum n. vinũ
effluit per partem fistulae, suoq̃ tan-
dit pondere deorsum, impedit aërem
ingressum, ne gō def. vacuum, in
media fistula subseqt aliud, aliudq̃
vinum, sic ex hydria, aut vase vi-
ni infernè perforato superius a. bene
clausa, nec aqua, nec vinum descendit
item duo corpora plana arctè, et sctm
oēs partes sibi giuncta nullâ vi pos-
sunt divelli aequabiliter praegrandibus
in follibus orificio obstructo latera giuncta
nemo ullus distraxerit, ob metum vacui

hinc cucurbitæ in scarificationibus carnem atra-
hunt, humores, sanguinemque exugunt, ne aëre
per applicatum ignem ante rare facto, pos-
tea uero à moto lumine iterum condensato ua-
cuum in illis detur. plura exempla reperies
passim apud auctores, quædam in obiectioni-
bus adfero. Probatur secunda pars conclusionis, non posse
scilicet ab Angelis fieri uacuum, quia Angeli
ex communi non possunt immutare generalem, uniuersalemque
dispositionem, atque ordinem uniuersi, quem est
uacuum hoc; sic non periret integritas uniuersi
eo ipso, quia tolleretur connexio partium, et
influxus superiorum corporum cælestium in
hæc inferiora. Secundo quia uacui factio est ex-
tra obiectum potentiæ Angelicæ. Tertia pars est ex-
tra conuersiam, quia Deus potuisset creare
sphæras cælestes solas sine elementis
illas implentibus et de facto posset.
Deus seruatis Cælis omnia sublunaria
annihilare, cum sit absolutus Dominus ab eoque

Item ab Angelis potest fieri uacuum.

Vacui perfectio est extra obiectum potentiæ Angelicæ quod non possunt facere uacuum.

621. omnia positiuè dependeant in suo esse, q̄d si fieret, sine dubio uacuum daret.

Obiectio. **Dices** pr̄iò, de facto datur in hoc urso locus carens corpore, q̄d datur etiam uacuū. pbr̄ ans, nullus locus continet corpus omne, q̄d hrē potē, q̄o oīs locus ē carens corpore aliquo, q̄o oīs locus habet absiam corporis, ergo ē uacuum.

Obiectio. **Dices** sdò, ambulante te in aere praecedens aër loco pellit, neq̄ alius spatium, q̄d relinqui ambulans implere potē, q̄o spatium illud inane erit, q̄o uacuū, si n. aliq̄d illud impleret ut aër subsequens daret ne crīa motus perpetuus aëris, q̄d udr̄ impoībile probatur sequela, nam prior aër de loco pulsus propellet alium, et hic iterum alium, et alium, et sic in infinitum. subsequens autem aër cedit loco suo, ergo succedat alius, ne det uacuum, q̄o in decedentis aëris locū succedat iterum alius.

Dices tertio l. mobile ingredit uacuum. Obiectio
l. plenum corpore spatium, si uacuum,
ergo dat uacuum, si plenum, ergo dabit
naturalem penetrationem corporum, quod est impossibile.

Dices quarto, si uas aereum impleat Obiectio.
aquâ feruentissimâ, adeoque ualde rarefacta,
ac subtilis in sua substantia, et mox uas
ita obstruat, ut nullus aër ingredi
queat, exponaturque loco frigido, a-
qua condensabit, consequenter minorem locum
occupabit, ergo non totam cauitatem uasis quae antea
impleuerat, implere poterit, ergo aliquam
partem cauitatis relinquet inanem, ergo
habitur naturalis uacuum.

Dices quinto omnes saltem Angeli coniunc- Obiectio
tis uiribus partem aëris impellere pos-
sunt, et ne alius aër l. corpus aliud
locum, à quo expulsus est prior ingrediatur,
impedire, ergo possunt uacuum procurare.

Respondet ad primum d. dat locum ca- Responsio.
rens corpore omni N. aliquo C. sed quod si uacuum Dat locum carens corpore omni N. aliquo C.

623. haberet ēē locū priuatū oī corpore, tum q̄d
libet uacuum ꝗ. digitale haberet ēē locū
capax cuiuuis corporis, q̄ntamuis magni, q̄a
locū priuatū corpore dr̄ ille, q̄ potē ꝯti
nere corpū, licet actu n̄dum ꝯtineat.
gō locū priuatū oī corpore haberet ꝯtinē
re poē oē corpū. R. d. si uacuum ēēt lo
cū priuatū oī corpore sibi in magnitudine
proportionato, et aequali N. S. si ēēt, ac
diceret locū priuatū oī corpore, sine dis
crimine ac proportiē aequalitis C. S. instas
gō poēt saltem oē corpū sibi in magnitudine
aequale ꝯtinere, ꝯsequr uacuum instar capi
tis ꝯtinere oīa capita, quae sunt in toto
mundo. R. d. poēt ꝯtinere successiuē
C. simul N.

Locū priuatū corpore dicit ille, qui potē ꝯtinere corpū, licet actu n̄ ꝯtineat.

Instas.

Respondet

Responsio

Respondet ad sdm, N. dari processū
in infinitum, si nrm aēri expulso succedat
aliū subsequens nrm, eam prior ꝯdensabit
aliquo usq̄, subsequens u. rare fiet, ut ita
maiorem locum occupare poēt.

Respondetur ad tertium, mobile ingredi plenum, quod habet penetrationem N. C. quia sicut in materia propria advenientis formam unam deserit alteram, ita etiam locum ingrediens mobili deserit alterum. Responsio

Respondetur ad quartum, ruptum in etiam vas solitissimum, nisi subingredi possit aëri, ut testatur experientia, l. certe futurum ut non concrescat, aut condensetur aqua. Responsio.

Respondetur ad quintum N. antecedens, quia est contra dispositionem universalem orbis, quam Angeli immutare non possunt, et licet absolute conatus Angelorum sit maior, quam resistentia aëris, ad quod Angelorum resistentia superet impetum aëris alterius quae corporis replere connitentis spatium ab aëre desertum, nihilominus habita ratione conspirationeque totius universitatis eiusque dispositionis atque ordinis, cuius immutatio in solius conditoris manu est, nullam quantam vis contentionis suae Angeli ita propellant aëram, ut non cogantur liberum ingressum aliis corporibus Responsio. Non possunt Angeli facere vacuum, quia esset contra dispositionem universalem orbis, quam Angeli immutare non possunt.

625. ad replendum spatium properantibus concedere.

Conclusio tertia, cur natura vacuum adeo exhorrescat, patet ex dictis, quae est universi integritatem, unicamque superiorum, cum inferioribus, quoque communicationem, ac conservationem, uti eleganter atque ingeniose declarant Conimb. l. 4. c. 9. q. 1. a. 3. hinc tantus amor societatis, coniunctionisque rerum, unitam longe operantur fortius, et adversariorum iniurias repellunt, sese que tuentur, et licet testantibus Connimb. quidvis naturale ens ad suum proprium, ac peculiare, tum etiam ad communem totius naturae bonum conservandum sollicite intendat, primum quidem quatenus in se spectatur, dicitur que particulare et quasi privatum ens, idem e. ut membrum universitatis totius, itaque ut particulare ens est, sic proprium suum bonum curat, ac conservat, ut u. ad naturae bonitatem pertinet bonum communem procurat, quod communem bonum, quanto praestantius est privato, tanto etiam vehementius ad communem ser.

Causae quare natura vacuum adeo exhorrescat ad servandam variae.

uandum aspirat, et saepe etiam cum damno boni proprij atq; integritatis, sicut ciuis aliqs uitae suae ac fortunarum prodigus Rempub. defendit, et manu ferro obiecta, caput. uitamq; tuet sic corpus graue, relicto inferiore loco, qui e. uelut proprium priuatumq; bonum ascendit, leue q̃ descendit, et integrum in partes saepe minutas frangit, item q̃rium q̃rio se se iungit, licet q̃ inclinaem priuatam sit, et affectiem, ut ita malum ursi, uacuum nrm caueat.

Conclusio quarta. uarijs mis naa uacuum declinat, ut ex dictis iam manifestu e. uelut motu locali deorsum, sursum, rorsum, rursum, dextrorsum etc. q̃ parla. rem corporum inclinaem pendente, saepe sine motu, sine actie, uiq; effectrice per negaam quandam resistiam uacuum impedit, ut, qn̄ duo plana sibi mutuo arctissime iuncta, aut follium latera obstructo orificio diuelli n̄ sinit, rarefactie deniq;

Quibusnam modis naa uacuum exhorrescat.

629. et condensatione medij, prout scilicet necessitas requirit uacuo repugnat, uti contingit, quando aër è loco pellitur, cui alius aër, l. corpus succedit interim rectè notant cit. Con. naam tam in his, quam in alijs rebus, uti compendio facilioribus quam medijs, quibus potest, adeoque quando solo motu locali uacuum impedire potest, omittere rarefactionem, aut condensationem, si singulae non sufficiunt, tunc duobus, l. omnibus, hoc est, tam motu locali, quam rarefactione, ac condensatione uti.

Conclusio quinta, motus, qui fit metu uacui, ut quando aër descendit, non producitur à sola causa uerbi Deo, neque ab ipsis corporibus, licet aliter aliquando nobis uisum sit, quae mouentur, sed ab alio agente, ac corpore. Probatur prima pars, quia effectum soli Deo adscribere, cuius causae naturales dari possunt, philosophicum non est. Secunda pars probatur, si aqua ag. moueret se sursum ad cauendum uacuum, l. id faceret per gratiam, l. per formam substantialem, l. per uirtutem

Effectum soli Deo adscribere, cuius causae naturales dari possunt philosophicum non est.

motricem oibus corporibus naalibus coiem oiu cum 628.
corpora naalia grauia metu uacui ascendant.
nihil horum poté dici, n primum, qa ali.
as n sentiremus tantam grauitaem in trac.
tie aquae sursum per canalem (per quem
metu uacui ascendit aqua) si grauitas
eet principium motus sursum, nec sdm dici
poté ob eandem raem, tum etiam qa ui.
num ascendit ~~pp~~ metum uacui, item spées
q secrati uini, in qbus tn nec fra sub.
stialis aquae, nec etiam uini re perit.
n tertium, qa si talis uis insita eet
corporibus grauibus ascendendi sursum tunc
illa uis resisteret grauiti, faceretqs ut
faciliori negotio sursum in metu uacui cor.
pora grauia tollerent, sicut homo iacens
humi si per poam mtriam loco motiua me
ponet seipsum erigere, longe facilius ele.
uat, qm eius ipsius corpus post mortem illâ
poa destitutum, atq nihil talem uim grauiti

629. resistere, patet certâ experiâ, cum in metu
uacui corpora grauia æquè grauitent, et
globus ug. plumbeus ponderans quatuor
pondo n̄ minus quatuor pondo ponderabit in
metu uacui, æqli ꝑ labore, imò sæpe lon-
gè maiore in altum tolli debeant, uti
ꝯtingit, qn̄ planum corpus aquæ imponit
à qua motu parallelo simplr abstrahi,
l. in altum leuari nequit metu uacui, nisi
sequat tractum corpus ipsa etiam aqua, ergò
n̄ dat uirtus motrix corporibus grauibus as-
cendendi, ꝑbr tertia pars, tractio corporis
seu motus, quam corpus graue sursum trahit
n̄ prouenit à corpore tracto, sed ab alio
corpore trahente, ut tractio lapidum, qui
ad turrim ædificandam destinant n̄ profi-
ciscit à lapidibus, sed à trahente hoīe, l. pecude
sed motus grauium sursum, et leuium deorsū
ad uitandum uacuum sunt tractiōes teste Arte
4. de Cælis, ergò motus grauium etc. sunt

ab alio corpore, et agente distincto à corpore moto. Sdò gstat experiâ iam supra allegatâ Sittlis longè moueri corpus aliqd in metu uacui, imò tã pondus trahentem experiri, qnti ponderis sunt ambo simul corpora, hoc ẽ, tam illud, qd immediate mouet, qm id, qd succedit ad impediendum uacuum, qs signum ẽ, utrumqs à trahente moueri.

Conclusio sexta, in uacuo negatiuo, qle ẽ extra Cœlum summum n̄ poet homo, l. aial motu progressiuo mouerî nec auis uolare, nec sagitta iaci etc. rão ẽ, qa iuxta Arlem et rei ueriam ad motus progressiuos, itemqs uolatus requirit sustentaculum aliqd, cui mota altera parte pars quiescens initat, l. cuius renisu impulsum sibi mobile imprimat, qle sustentaculum ibi nullum ẽat.

Ad motum progressiuũ requirit sustentaculũ aliqd, cui motã altera parte pars quiescens initat.

Conclusio septima motu alterãis

631. bene poet corpus moueri n̄ tn̄ quouismo
ut extra uacuum. Sdo motu proiectorum
locali. Tertio motu grauium, et leuiu
probat pria pars, qa incredibile e, si
igni posito in uacuo inijceret stuppa.
pulvis tormentarius n̄ comburerent, qa
positis oibus ad agendum requisitis caa
necria infallibl agit, sed in praesente
casu necria oia eent posita, go. pbr sda
pars, qa in hoc etiam casu ad eent oia
requisita ad motum, mobile nrm impul.
sus ab Anglo, ut suppono impressus nul.
la medij resistia, nullus metus nacuipri
uatiui, dixi ab Anglo, qa a corpore
ug. ab hoie n̄ poet moueri corpus, et
ne pluma qdm leuissima de pauimen.
to a fortissimo etiam Hercule tolli, rao
e, qa sic daret nouum uacuum super.
ficies nrm corporis ytinentis uacua. Ob
eandem raem nullus pedem mouere poet, nemo

Positis oibus ad agendum requisitis caa necria infallibl agit.

Corpus aliquod motu alterius tm potest moueri ab Angl.

clausos oculos, l. os semel pressum aperire
manum genis, l. naso admotam neq̄dm
à centum bobus adiutus remouere, poēt tn̄
homo in orbem caput, manusq̄ uertere
inclinare etc. poēt etiam è filo, eoq̄
integro permanente tota Europae moles
suspendi. Restat probanda tertia pars.
quâ dr̄ in uacuo C hoc ē positiuo, nam
in negatiuo probabile ē, n̄ motum in
grauia etc. ab intrīa grauīe, n̄ n. hr̄ent
certum trnum̄ ad quem, nec rāo ēēt
cur potiq̄ huc, q̄ illuc mouerent ꝯpōe
grauia, et leuia mouari, illigē ab in-
sitâ sibi grauīe deorsum, et leui-
tate sursum, qa ex naā sua, grauia
corpora tendunt deorsum, et leuia sur-
sum, cum gr̄ in uacuo seruant naām
intrīe im̄utatam, integrasq̄ motrices q̄lies
ut suppono, nec etiam ponat obstaculū

Ad qd petant corpora grauia.
Ad qd leuia.

motui, ergo etiam, moueremur naturaliter motu graui
um, et leuium, dixi tamen in ycclionis parte

Nota non quolibet motu alterationis corporum v.g. huanum mutari potest, nam homo in uacuo constitutus licet optimis instructus organis sensorijs visus, reditus etc. nihil tamen uideret, nihil etiam, licet uacuum non densius tenuissima membrana inter ipsum, et aerem ambientem intercederet, quod quidem audiret, reboantibus etiam omnibus totius uersi tormentis bellicis, nihilque laederet mille intortis fulminibus, nihil Babilonicis fornacibus, nihil, licet pyrrenaeae rupes capiti eius formidando de Caelo lapsu imminerent.

Ancorpus aliquid si in uacuo moueat ab uno loco in alium moueri potest.

Conclusio octaua, si corpus aliquid, seu violenter, seu naturaliter in uacuo moueatur, nequaquam tamen mouebitur, ab uno loco ad alterum in instanti, quantumuis inter se se propinqui fuerint terminus a quo, et ad quem, probo ycclio

qa sic in instanti poet naatr corpus aliqd
lapis ug. in uacuo extendente se se ab hoc
auditorio ad portam Sueuiram ug. moueri; tunc
in instanti deberet ee immediate ante fores
auditorij, et in foro, et iuxta tiliam, et in
ipsa porta, qa in instanti deberet haec
oia transire, sed ysequens naatr e im
poibile, go etiam e impoibile corpus
aliquod in uacuo moueri in instanti,
qa naatr sic eet simul in pluribus lo
cis adaequatis, ut ante fores auditorij in
foro prope tiliam, et portam, quod est
impossibile. Secundò, impossibile naatr
duo corpora ee in eodem loco simul,
atq si posset in instanti corpus aliqd
ug. sagitta aliqua oblonga cuius aci
es esset ferrea, scapus uerò, seu me
dium corpus ex Ebano, et postrema pars, ex
ala anseris moueri locatr, tunc in eodem loco

Corpus aliquod, seu uiolenter, seu naturaliter moueatur, non potest moueri in instanti.

635. simul, et semel poeñt ēē duo, tria, imò plu-
raué corpora, ferramentum scilc. sagit-
tæ dictæ Ebanum, et pennæ, in eodem
n. instanti ēēnt in medio spatio, per qd
transiret sagitta ad trnum suum. qd nāa-
liter ē impoibile, ut in uacuo corpus mo-
ueatur à termino à quo, ad terminum ad
quem motu instantaneo. Nec obstat con-
clioni nrē Arlēs, qn dicit, corpus in ua-
cuo motum iri motu instantaneo, hoc n.
dicit, n ex propria, sed ueterū snā phlorū
ex quorum assertis qn eos id intulit, eò
qd uelociem, tardiemqi motus oēm medio ad-
scriberent, opinantes motum ideò tm ēē
tardiorē motu alterius corporis, eò qd in densiore
medio, magisqi resiste, ac reluctē ipsi mobili
fieret, qn motus alterius corporis, unde recte Arlēs
intulit, si motus tm ideò uelocior, ac uelocior
ē, minusqi, ac minus tardidatis hbt, qa medium

ē subtilius, ac subtilius, et consequenter minus, minusque resistens, quod si nullum resistens, seu medium fuerit, ut in uacuo contingit, tunc erit uelocissimus, adeoque nulla tarditas remanebit, quae sequitur motus instantaneus erit. q. 3. de tempore. a. 2. quid sit tempus.

QVAESTIO 3TIA.
DE
tempore.

ARTICVLVS IMVS.
quid sit tempus.

S. Augustinus in Confess: indagans raem temporis, sibique ipsi proponens praesentem de tempore quaestionem, ait, quod ē quo tempus, et respondet sibi, si nemo ex me quaerat, scio, si quaerenti explicare uelim nescio, ita sanctissimus, ac subtilissimus

D. Augustini de tempore sententia.

639. modestissimè sentiens pater, rei obscuriem os-
tendere voluit

Tempus è numerus motus sdm prius, et posterius.

Tempus variè definitum è ab antiquis, Ar-
mers motus les sic describit, tempus è numerus motus,
sdm prius, et posterius, quae, ut illiganf, sin-
gulas ipsius partes explicabimus.

Numerus alius è numerans, alius numeratus, ac numerabilis.

Dicitur quo prio numerus, pro quo adverte,
numerum alium esse numerantem, alium
numeratum, ac numerabilem, numerus nume-
rans è id, quo aliquid numeramus, id è con-
ceptus mentis, numerus numeratus è res fac-
to ipso numerata, numerus numerabilis è res,
q numerari potè, sive numerus numeratus
poa, in defie, quo temporis illigit numerus
numerabilis, hoc è, partes ipsae durais in
motu continuo, quatenus ab illectu numerari
possunt concipiqi, qsi separatae, divisaqi essent
in annos, ug mensas, dies, horas, quad-
rantes etc. licet à parte rei continuent,
itaqi aptae sint, ut illectus actu ipso ad qn-
tiem motus mensurandam ijs, id è partibus du-

rantis motus tanquam mensura uti potest, ratio est, quia
licet nemo actu numeraret partes durationis mo-
tus, ut si dormirent omnes homines, et Angeli
alia omnia, quae de tempore cogitarent, nihi-
lominus dies esset, et annus, ergo tempus.

Dicitur sic motus, illigare motum primi mo-
bilis. hic n. de tempore ut ille potissimum
sermo est, quippe particulare tempus est numerus.
seu duratio motus, in quolibet mobili alio
cuius respectu dicitur etiam tempus extrinsecum
tale tempus particulare est, mora, seu duratio
motus horologii alicuius ut rotati, aut
clepsydrae etc. quae duratio si mensuran-
dae, explorandaeque morae motus alterius rei
extrinsecae ut equitantis, navigantis l. am-
bulantis applicatur, vocatur tempus extrinsecum
particulare, ratio a. quare in definitione temporis sub
nomine motus illigatur motus primi mobilis, potissi-
mum est iuxta Con., quia illud praestantissi-
mum, et in tota ursione communiter maxime cognitum,

Qualis nam motus hic illigatur.

Quid nam sit tempus particulare.

Quae sit ratio cur in definitione motus illigatur motus primi mobilis.

639. et sumē æqbile, qd oīo guenire udr spri,
et etiam deberi, cum sit mensura rerū
cognoscendarum, mensura a. debet ēē in-
Quid mensu-
re gueniat. uariabilis, pstans. ac firmas, et n̄ sicut
Lesbiā regla, quouis modo et arbitrio mu-
tabilis.

Dicitur tertiò sdm priū, et posteriū. hocē
n̄ situ, et possione, sed morā. ac duraē, ut
sit sensū defionis, tempū ēē numerū
seu duraēm partium motū, qrm una ē pri-
or alterā posterior, ac subsequns, l. iuxta
alios, tempū ūrle ē in partes priores, ac
posteriores, sdm morā per illectum diuisa
l. diuisibilis, et apta unifōis, reglaris propor-
tionataqi rebū mensurandis, duraō primi mo-
bilis. His notatis, et explicatis.

Quæritur priò, an. dat aliqd tempū ante
Quæres an
tempū ali, operaēm illectū. Sdò quomō existat. Tertiò
qd anteōem an distinguat à motu realr. Quartò an du-
operaēm il-
lectū dat. raō ab existia rei, ac redurante. Quinto quo-
mō æternitas, æuum, et tempū intersedis-
tinguant. Sextò, quænam tempore mensurent.

Conclusio prima, dat tempus ante omnem operationem illectus, iuxta communem, quae ita manifesta est, ut nisi essent, et quibus infringere rationem illectus. Datur tempus ante omnem operationem illectus.

l. potius arodere audent, merito ille tempus terere uderi possunt, qui eius existentiam probare, multis argum. laborant, ex quibus est istud. Dat permanentia partium motus, ita ut una sit prior, et altera posterior ante omnem operationem illectus, sed talis permanentia partium motus in suo esse, et existentia est tempus, ut constat ex definitione temporis, quia tempus est duratio partium motus etc. sed permanentia partium motus in esse actuali est duratio, ergo.

Dices, cuius pars nulla existit ante operationem illectus, id non potest dici ante operationem illectus existere, l. reale ens esse, sed nulla pars temporis ante operationem illectus existit, ergo nec tempus. p.m. partes temporis sunt praeteritum et futurum, praesens, est tantum instans, sed neque Obiectio

641. præteritum existit, quod n. præteritum est, perditum est, consequenter non existit, futurum non duam habet existentiam, alias non futurum, sed præsens esset, quod nulla pars temporis existit. R. d. M. cuius nulla pars existit, neque simultaneâ, neque successivâ, ac fluente existentiâ C. M. cuius nulla pars existit existentiâ permanente N. M. dicoque tali existentia simultanea neque motus, neque temporis partes existere, sed fluente, ac successivâ, probatur præterea d. omnes partes temporis sunt præteritum, aut futurum, hoc est, perfectè præteritum aut perfectè futurum N. sunt n. præteritum partim, et partim præsens, l. futurum partim, et partim præsens C. quod satis est, insuper omne præsens in tempore existens, est instans, si existat existentiâ simultaneâ, atque indivisibili C. si successivâ N.

Omne præsens in tempore existens, est instans, si existat existentiâ simultaneâ et indivisibili C. si successivâ N.

Conclusio sda, tempus existit, præsensque

An tempus nobis praesens sit. et quomodo.

ē nobis, n̄ sc̄m sola instā, sed etiam sc̄m
suas partes, hoc ē, n̄ solum instā t̄pris
existunt, exstā tn̄ successiuā, n̄ simulta-
nea ac praesīa, sed etiam ipsae partes
temporis. pbr̄ sclīo, qdqd ē praeteritū.
illud extitit aliqn̄, fuitq; praesens, sed
etiam partes temporis sunt praeteritae, n̄
a sola instā, ḡo partes temporis aliqn̄
fuēre praesentes, et n̄ sola instā. Sdo.
id, qd sequtur instans temporis, id necrio
existit, alias n̄ sequrēt, sed pars temporis
sequtur instans temporis, qa ex coī, de qua
tn̄ infra uidebimus, n̄ dant imediatē in-
diuisibilia, ḡo dabunt diuisibilia, ḡo
partes, dixi in sclīa existā successi-
uā existere partes t̄pris, impōibile nīē
ut existā permanente. sicut aliq dixe-
runt arbitrantes in t̄pre praeter instans
subseq brevissimam quandā t̄pris partem

643. simpliciter praesentem, ita, ut talis oēs suas
partes, in quas diuisibilis ē, simul hēat.
qa talis pars tpis ē essialr tempus, si-
cut quaelibet pars aquae, l. ignis ē essi-
alitar aqua, l. ignis, gō ē successiua
ēēialr, gō ēēialr hrēt partē post partem
gō impōibile ēēt hrē oēs partes simul.
gō etiam impōibile existere existiā si-
multaneā, gō successiuā, qd in gclia dixim.

Tempus distinguitur realiter modaliter à motu.

Conclusio tertia, tempus distinguitur
realr modlr à motu. pbr gclis, qa id, qd po-
tē separari à motu, l. id, sine quo saltem in
parlari potuisset ēē motus distinguitur minimā
realr modlr à motu, sed qdlibet tempus in par-
lari, saltem disiunctiuē, n collectiuē potēl.
certē potuisset separari, et n existere cum
motu, gō distinguitur à motu. M. iam saepe
demonstrata ē, p. m. qlibet durāo motus dis-
tributiuē accepta potuisset separari, gō qd
libet etiam tempus, qa durāo motus ē tem-
pus. p. ans quaelibet durāo ē maior l. minor

sed idem motus in singulari, idem spatium.
idemque ubi respiciens potuisset esse sine
utraque durae disiunctiuè, p. m. exemplo
Deus posset hinc globum aeneum ug. pro-
iicere iam Argentoratum rectâ lineae
eâ moderae, ut licet continuò moueretur,
uix tamen intra anni spatium portas ur-
bis attingeret, idem Deus posset iam
eundem globum aeneum per eandem rec-
tam lineam, ac spatium uitantâ in-
torquere, ut medio quadrante, l. etiam
ritius Argentoratum attingeret, mouerit
quo quouis modo placuerit globum istum
Deus nunc, seu uelociter, seu tardè id
en motus erit, cum sit idem mouens
idem mobile, spatium, et idem tempus
quo idem motus poterit esse sine durae
maiore, et minore, primum quidem, si Deus
mouerat globum in medio quadrante Ar-
gentoratum, secundum u. si integro anno idem

645. argum: cuilibet rei motae, eiusq; motui ac
com̄odari potē. p̄br sc̄do. tempus seu du
raēm motus separari poē à motu, qa ali
ae duraēs poūnt separari, à duraē, gō etiam
motus, cum sit par rāo p̄bi ans, in pri
mo instanti, quo res producunt, n̄ dum durant

Durare dicitur, cuius existiē cōtinuat ut praeter existiam inuoluat praehabitionem existentiae.

Durare n. dr̄, cuius existiē cōtinuat ita
ut praeter existiam inuoluat praehabitiam
n̄ interruptam existiē ⊃ gō in primo in
stanti res existunt sine duraē, adeoq;
ab illa separatae, praeterea si motus, et
duraō ēent eadem, nec distingueretur
inter se reāl, tunc quoties augeret l.
multiplicaret motus, toties etiam augeret
tempus, sed cōseqns dici n̄ potē, qa si
corpus moueat, primum qdm horae spatio
ad milliare ug. Germ: deinde idem mo
ueat horae spatio per 30. ug. milliaria
motus in proposito casu augeret, eiusq;
partes multiplicarunt, manente tn̄ aequi

tempore, horae scilicet nihil aucto, nihilque di-
minuto, denique accidens debet distingui
à suo sbo. l. ab eo, à quo dependet
alias idem poet ee sbm sui ipsius, et
idem dependere à seipso, idemque ee
caa sui ipsius, q falsa sunt, sed motus
e sbm temporis, sive durans tanq fra
motum denominantis.

Dices pnò, post primum instans temporis — Obiectio.
positâ solâ existia rei, illigit res prop-
riè durare, neque fieri potè, ut res ex-
istat, et n duret, sctò, impoibile e — Obiectio.
rem existere, et n durare, go durao
et rei existia n distinguunt.

Respondet ad primum. d. illigit du- — Responsio.
rare fundmlr C. foalr N. ad probaem — Duratio, et rei existia n distinguunt fundamentaliter C. formaliter N.
dico, esto ans, N. C. qa etiam sine
ubi res n pount existere, et tn inter
se distinguunt.

Respondetur ad sdm, impoibile est — Responsio.

649. existere, et n̄ durare, duraē separabili esto, inseparabili ꝛc. sed negat ans.

Aeternitas aeuum, et tempus inter se distinguunt, qa habent distinctas inter se definies, aeternitas n. ē duraō increata substialis, et nequaq̄ accidentalis, talia a. neq̄ aeuum, neq̄ tempus seu duraō rerum creatarum, sicut ares creatae sunt, ita creatae sunt quoq̄ earum duraēs, suntq̄ accidentales ipsis, deinde aeternitas definit sic ex Boetio l. 5. de consolat. aeternitas ē uitae indeterminabilis, tota simul et perfecta possessio, dr̄ prio uitae interminabilis hoc ē uiuentis, qd nec initium, nec finem hēt, nec etiam si strictissime sumat aeternitas, pro imparticipata duraē hrē potē, et hāc aeternīe nulla creaā, seu spualis C. ut aīa, et Anglis aeterna ēē potuisset, qa licet ab aeter.

Aeternitas ē uitae indeterminabilis, tota simul ē perfecta possessio.

no, at in aeternum futura fuisset, adeoq; in
principio, et fine caruisset actuali, nō tā
potiali, qa potuisset hrē principium
et finem, si in tempore nrm producta
ex nihilo, et in tempore in nihilum
à Deo redacta fuisset. Dicit scdo tota
simul, ut excludat successio, qlis re-
perit in motibus, ostendaturq; simultas
entitatis ipsius indiuisibilis, n̄ hentis
partes, qrm una respondeat huic, iam
existenti, altera pars alteri. postea ex-
istentis, ē gō aeternitas imparticipa-
ta, et increata, teste S. Thoma si-
cut centrum in circulo, cuius oēs par-
tes simul respondent, globus q; partibus
oībus suo mō praesens ē centrum. Di-
cit tertiò, perfecta possessio, id ē inde-
pendens, ac firma, per qd distinguit
à duraīs, tam spualibus, q maālibus, tum
etiam ab instantibus, q licet hēant to-

649. tum ee simul, id tn et dependens, et breui transiens, ac corruptibilis e, aeternitas participata sumit pro durae reina alis, totum ee simul hntis, verumtn effectibilis, et corruptioni, abslè sbae. Dicit ac participata eo, qd à Deo proficiscat, poitq diuina virtute desinere.

Quid sit aeternitas participata.

Aeuum definit à Theol: durao, seu mensura earum rerum, q sdm ee suu sbstiale sunt imutabiles, pount tn mutari acclr. sdm locum, operaes etc. cuius modi sunt aia, Angli, maa pria etc.

Definitio aeui, q ed durao, seu mensura earum rerum q sdm ee suu sbstiale sunt imutabiles etc.

Conclusio quinta, oes res creatae mensurari pount tempore, qa oia sunt in tempore, hntq oia tempus suum, idq l. extrium, et intrium simul. l. extrium tn extrium tn hnt proprie loqndo de tempore entia permanentia, ut Angli, homo, lapis etc. hoc n. duraem successiuam intrium n hnt, sed permanentem. ysequr n hnt tempus

Extrinsecum tempus hnt tn entia permanentia, ut Angeli, homo, lapis etc.

intrium strictè acceptum, hant tn extriam suc- 650.
cessiua pmi mobilis, quia huic coexistunt,
entia u. successiua, ut è motus localis, et pro-
ductiones qlitum g"riarum, hant tam intriu
q" extrium tempus, ijsqs mensurantur, nam
istorum entium durat, tam intria ipsis,
q" extria motus caelestis, cui coexistunt
est successiua.

Entia successiua habent tam intrium q" extrium motum.

Ex hac, et superiore qlie illiges aeter-
niem imparticipatam, aeuum, et tempus realr d. prio
qa aeternitas è ipsa substia infinita in-
creata Dei entitatiuè, è g"rio u. aeuum,
et tempus, sunt creata entia, aeuum qdm
è durao rerum simultanea, n succes-
siua rerum incorruptibilium, tempus u. ens
successiuum, et sic etiam haec duo inter
se realr distinguunt.

Aeuum et tempus ideò ab aeternia distinguunt, qa illa sunt creata, haec u. increata.

Quaeres, qd sit instans, cuius toties fit
mentio. R. instans aliud ee naae, aliud
ee temporis, et Mathem., aliud morale,
aliud Anglicum, instans naae pulchrè describunt

Quaeres qd sit instans. Respondet.

651. Con: his uerbis instantia naē sunt antegres

Instans naēsies quaedam, qbꝫ ea, quae utcunqꝫ raēm

ē antegres. seu mum caē hant, l. alijs supponunt

sio quaedam, effꝫ suos, l. qsi effꝫ pereunt, esto, oīa in

quā ea, q̄ ut cunqꝫ raē eodem puncto indiuisibili temporis ēē in

seu modū ha. cipiant, aut quoniant, sic in eodem in

bant l. alijs stanti temporis Joan: ē sbstiā, ē corpꝫ

supponit effꝫ uiuens, aīal, homo, et hic homo, seu

suos etc. Joan:, et tn̄ naē priꝫ ē sbstiā, tunc

corpꝫ, deinde uiuens, aīal homo etc.

qsequr in uno instanti generaīs Joan:

qcurrerunt plura instiā naē. Instans

Quid sit in stans Mathematicum. Mathem: ē, sctm oīa indiuisibile tem.

poris, qd alio noīe etiam nunc, seu

momentum dr. Instans morale signi

Quid sit in stans morale. ficat praesens tempꝫ, ug. horam l. diē.

Quid sit in stans Angelicum. Instans Angelicum qstitui ex una seu plu.

ribꝫ operaībꝫ simultaneis Angelicis, plu.

ra a. instiā, Angelica ex pluribꝫ operaībꝫ

Angelicis sibi succedibꝫ, siue interim sin.

gulae operaēs, et qsequr etiam instia An.

glica coexistant, l. etiã coexistere possint nro tempori, l. instanti temporis. q. 4. de quantitate.

QVAESTIO 4TA

DE quantitate

Quantitas inter res illãctã dittles difficillima, n̄ sine raẽ moles dr̄, cum tot sublimissima quaeqs, imò quot quot eam uersare ausi sunt, ingenia delãssarit, ita qdm, ut fateri cogerent, plus in illa latere, q̄ à se udri poẽt. De hac gõ primò quaeras, qd sit. Sdò quomõ distinguas à sbstia. Tertiò, ex qbus qntitas componas. Quartò q illius affectiões sint. Articulus primus quid sit quantitas, et quomodo distinguatur à substantia.

Nota qnr huius quadrivariam divisionem.

ARTICVLVS PRIMVS quid sit quantitas, et quomodo distinguatur à substantia.

Notandum ē prio, nobis hic non esse sermonem de qntie perfectionis, quā res quantæ, seu magnæ, quæ multas hent perfectiōes, se seqꝫ ad plura facienda, l. etiam recipienda extendentes, easqꝫ perfectiōes, hēt qsi partes suas, ut virtutes varias, efficacias, duraem, robur, etc. sed de quantie molis, q alio noīe vocat, dimensiva, et ab hac dnr res corporeæ hrē magnam dimensiōem, scdo longitudinem, latitudinem, et profundiam, aptæqꝫ ēē ad occupandum locum.

quantitas ē ens per se extensum.

Notandum scdo, qntiam molis sic definiri coitr, ē ens per se extensū, de qua dēfie qntitatis, licet iam dictum à me sit in lo,

gica, q̄ ubi potē, ad maiorem tn̄ rei dif-
ficilis declaraēm. distinguenda ē qua-
druplex extensio, prima ē entitati-
ua, quam hrē dn̄r res ideo, q̄d ha-
beant partes reāte distinctas, at haec n̄ ē propria quan-
titati. Extensio entitatiua n̄ ē propria quantitati.
q̄ntitati, eiusq̄ effs formalis, cum tam sub-
stīa, quam accibus, à q̄ntia separatis
conueniat, nam primo licet substīa pri-
uaret oī q̄ntia, eēt nihilominus adhuc com-
posita ex partibus, q̄rm una n̄ eēt al-
tera, ut, si tolleret Deus oēm q̄ntiam
à substīa bipalmari, reduceretq̄ illam
in punctum, adhuc partem illam, q̄ res-
pondebat prīo palmo q̄ntitis separare
poēt ab illa, q̄ respondebat scto pal-
mo, scto rāo à priori ē, q̄a sicut pars
illa substīae, q̄ sustentat prium palmū
q̄ntitatis ē caā mā alis q̄ntitatis, ita
etiam in raē praecedit. ipsam q̄ntiam
Tertio Deus potē corpus. hns ueras partes

655. distinctas separare à quantitate, hoc n. n. implicat, illudq; conseruare, quod sine quantitate potest esse partium distinctio, quo distinctio partium non est essentialis quantitatis, alias sine quantitate esse non posset, sicut album esse impossibile est sine albedine aut rationalem sine rationalitate.

Extensio quantitatiua alia est in ordine ad se, alia in ordine ad aliud.

Notandum est tertio. extensiem aliam esse quantitatiuam in ordine ad se aliam in ordine ad locum, et hanc duplicem aptitudinalem aliam, aliam actualem;

Extensio quantitatiua in ordine ad se, siue ad totum est positio, siue ordinatio, quâ plures partes alicuius rei inter se sic disponunt totum est positio, quâ plures partes alicuius rei inter se sic disponunt, ut seruent ordinem inter se.

extensio quantitatiua in ordine ad se, siue ad totum est positio, siue ordinatio, quâ plures partes alicuius rei inter se sic disponunt ordinanturq;, ut seruent ordinem inter se situ alicui certae, et non omnibus permixtim, indifferenterq; unita, sic corpus Christi in sacra Eucharistia dicitur esse extensum extensione quantitatiua in ordine ad se, qua licet manus, pedes, oculi, aures etc. sint in eadem quasi indiuisibili parte, se seq; in eape.

netrant, nihilominus adhuc remanet ordo eorun-
dem sacrorum membrorum, estque positiue, et
intrinsece caput per unionem intrinsecam unitum
immediate collo, et collum humeris, isti
pectori, hoc thoraci etc. Eque verum adhuc
inter illa ordo, ut caput sit primum, inde
collum, tertio loco humeri etc. neque caput
immediate pedibus connectitur, neque isti immedia-
te sequuntur caput. Extensio quantitatiua
aptitudinalis in ordine ad locum in abs-
tracto sumpta, est aptitudo partium quantitatis
quâ ita afficiuntur, ut si reliquantur naturae
suae, neque impedianter à Deo, uelit, ac
possit quilibet pars distinctum locum à loco
alterius occupare, et nunquam in locum illum
ubi iam antea pars aliqua quantitatis praeexis-
tit superuenientem admittere. Denique exten-
sio quantitatiua actualis in ordine ad locum est il-
la, quâ partes quantitatis actu ipso inter se quasi

Nota extensionis quantitatiuae aptitudinalis in ordine ad locum definitionem.

Quaenam sit extensio quantitatiua in ordine ad locum.

6.66. disiungunt formaliter, ita, ut tota quantitas ug. palmaris, sit in toto loco palmari, et quilibet pars in certa, sibique proportionata parte loci, ug. medietas in mediate, quadrans in quarta parte loci, cum impenetrabilia ~~ff~~ quam una alteram è suo spatio exclu. dit, his notatis, quaestio è, quae extensio illigatur in definitione quantitatis, cum dicitur è ens per se extensum, an scilicet extensum extensione entitativa in ordine ad se, an extensione aptitudinali, an actuali in ordine ad locum.

Ratio formalis sive ut alii loquuntur eodem sensu, conceptus essentialis, quae per extensionem in quantitate illigatur, est extensio in ordine ad se.

Conclusio prima, ratio formalis quantitatis l., ut alii loquuntur, eodem tamen sensu conceptus essentialis, quae per extensionem in definitione significatur, et per quam quantitas ab aliis entibus essentialiter distinguitur, est extensio in ordine ad se, l. aptitudinalis in ordine ad locum, si tamen aptitudinalis extensio radicaliter, sive pro ipsa prima radice, ex qua apti-

do in ordine ad locum oriri illigit, sicut erit 6 67.
idem, quoad rem, cum extensione in ordine
ad se, sicut risibilitas actualis sumpta
pro aptitudine ridendi actuali, non est essentia
ipsa hominis, si u. sumatur radicaliter, hoc est
pro radice, unde emanat, sic est ipsa es-
sentia hominis, hoc est rationalitas, sensu quo
definitionis est hic, quantitas est accidens rea-
le, essentialiter in ordine ad se extensum
radixque, unde extensio aptitudinalis par-
tium quantitatis in ordine ad locum, cum
impenetrabilitate oritur, ratio conclusionis est
qua ratio formalis, sive essentia, aut conceptus es-
sentialis cuiuslibet rei est ille, qui nostro modo con-
cipiendi est caeterorum omnium conceptuum
l. potius operarum, proprietatumque in re propria
quasi radix, praesupposita ab omnibus aliis,
ipsa u. nullam supponens tanquam prio-
rem se, a qua emanet, sed talis est ex

Quae ratio risibilitas dicatur essentia hominis.

Quaenam sit ratio formalis cuiuslibet rei.

668. tensio in ordine ad se, et aptidinalis in or-
dine ad locum &c., M. ē evidens, po-
testq; ostendi exp̄lis, et q̄m scio ab oī-
bus admittit. p.m. is ē conceptus essialis
seu prima radix, per quam in proposic̄e
caāli oium conceptuum, operaūm, ac pro-
prietum è re emanium reddit rāo et
ā q̄, sed per aptidinalem extensiem red-
dit rāo oium proprietum, seu affectium
q̄ntis. p.m. affectiōes q̄ntis sunt divisi-
bilitas, extensio localis, cum impenetra-
bilie, aptido actualis, extendendi partes
in ordine ad locum etc. harum oium
rāo, ac radix prima ē extensio q̄ntis
in ordine ad se, itaq; haec proposio ē
vera, et à priori caālis, ideò q̄ntitas ē
divisibilis, q̄a ē cum impenetrabilie
extensa in ordine ad locum, et ideò ē sui
extensa, sive rāo, ac caā extensionis
localis, actualis, ē extensio aptidinalis,

Affectiones q̄ntitatis sunt divisibilitas, extensio localis, cum impenetrabilie, aptido actualis, extendendi partes in ordine ad locum.

at denique ideò hēt aptitudinem ad extensiōem
localem, qa hēt extensiōem partium in
ordine ad se, pbr pria cāalis, siue rāem
ac radicem diuisibilitis physicae, ut Con:
appellant, ēē extensiōem localem, cum
impenetrabilē, qa physicè id dr ēē
diuisibile, inter cuius partes, per gtac-
tum, quoddam corpus phys: introduci pē
partesque à se mutuò separare, at sin.
partes qntis ēēnt localr extensae, atque
impenetrabiles, tunc nullum corpus phys:
intermedium poēt inter partes inter-
uenire, quomō n. inter duo aliqua
corpus interueniat, si pars simplr ēēt
in altera parte, et penetratiuè qdm
item quomō diuidi, separarique poēnt partes
qntis à se mutuo per corpus aliqd mediū,
si partes illae ēēnt penetrabiles. licet
n. corpus aliqd impingeret in illas partes

Physicè di-
uisibile dr ēē
id, inter cuius
partes, per
gtactum quod-
dam corpus phys-
sicū introduci
potē, partesque
à se mutuo
separare.

690. nunq̃ tñ partes disiungerent, sed coexis-
teret corpus cum illis, sicut frã substãtialis
aut accidentalis superueniens maã pri-
mae n̄ discontinuã, sed simul coexis-
tunt in eodem loco. maã, et fo. 5. tu
cãalis etiam clara ẽ, ideò n. ẽ exten-
sa q̃ntitas actualr locãlr, q̃a hat apti-
dinem se se extendendi, sine hac n.
nunq̃ se se extendere poẽt, et tan-
dem ideò apta ẽ se se extendere,
q̃a hãt partes extra partẽs. hãtq̃
certos inter illos ordines, itaq̃ fit, ut
q̃a partes mutuò, se se quodamõ fugiunt
nec poũnt nãlr se inuicem penetra-
re, nõdumq̃ ibi ẽẽ, ubi aliae partes
q̃ntis sunt oriat necessitas quadã
se se dilatandi extendendiq̃ in ordine
ad locum.
Ex his colliges p̃riò extẽsiẽ localẽ, actualẽ

n̄ ēē de essia quantis. tum qa ē essē qntis
tum etiam, qa sine hac extensiē, sicut
etiam sine impenetrabilitate de facto
existit qntitas in venerabili sacrm: scdo
mensurabilitatem, seu mensuram ēē actua-
lem, seu actiuè sumaf mensura prore-
scite q mensurari potest, q sit upta ad
mensurandum aliud, siue cognoscendū
qm, siue mensura passiuè accipiaf, neu-
tro, inquam modo ēē de essia qntis
cum hæc ipsa à quantitate in venerabi-
li Eucharistia quoqs n̄ reperiaf.

Extensio localis, actualis n̄ ē de essia quantitatis.

Mensura siue actiuè siue passiuè accipiaf, neutro modo ē de essia quantitatis.

Conclusio scda. quantitas ē ens
absolutum, n̄ modus, atqs insuper realiter stric-
tè à substia distinctum, pbr gria pass
nullus mus potē existere sine suo mo-
dificato, sed quantitas potē existere
sine substia cæterisqs qlibus illis oibus,
q udns debere eius ēē modificata. ergo p.
m. in ss. Eucharistia existit qntitas

Quantitas ē ens absolutum, non modus, atqs in super realiter strictè à substia distinctum.

692. speerum sine substantia panis, aut uini, sin.
ibi n̄ ēēt quantitas, tunc ibi etiam n̄
ēēt impenetrabilitas, ꝯsequenter species
se mutuo penetrarent, ad eoq; mille
hostiae n̄ occuparent maiorem locum, q̄
unica, qd̄ ē ꝯ experiam, qd̄ etiam
eadem q̄ntitas pōt ēē sine singulis
q̄libꝫ patet, q̄a potē frigefieri, ut
ex eodem mysterio patet, ꝯsequenter ca-
lorem amittere, aut ꝯ calefieri, et amittere
frigg etc. pbr̄ sc̄da pars, q̄a alias accia, in sacrm:
rotunda figura, duritias, moderatum fri-
gus, dulcedo etc. ēēnt sine oī sbo, ita
si hostia calefieret, ut quotidie fit
diebꝫ aestiuis, nullum ēēt sbm̄, in quo
calor produceret, ꝯsequenter quotidie fie-
rent creaēs, pluraq; miracula, q̄ sine
necessitate multiplicanda n̄ sunt, tum
etiam q̄a q̄ntitas, ut supra dictū iam ē

in sacrm. de facto ē separata, tum deniq̄ 693.
qa udr̄ certa snā Arlis, q̄ i phys. alijsq̄
locis probat, qntiem n̄ ēē sbstiam, et
q. Met. dicit longitudinem, latitudinē
et profundiem, ēē quantitates, n̄ sub-
stantias.

Dices primò, si quantitas poēt separari Obiectio.
à sbstiā, tunc separata qntie diuinitus par-
tes sbstiē l. retinerent extensiem, seu
distiam à se l. n̄, si n̄, gō in momento
cfluet in punctum, qd ē impossibile, si
retinent extensiem, gō habet sbstia
extensiem actualem in ordine ad locū
à se n̄ n. per qntiem, cum illa pe-
rijsse l. abstracta esse collocetur,
ergo etiam p se erit apta, in ordine ad locū, gō
ipsa erit verè qntitas, qa cōtineret essia
qntis, gō qntitas n̄ erit realr distincta à
sbstiā, l. certè erit inutilis, cum tam sbstiā
q̄ qlibet accidens ob silem raem aptum sit

694. se se extendere ad locum, consequenter fieri divi-
sibile, mensurabile etc. Respondent variè
auctores, qui udm̄ poēnt, probl̄ dicunt
aliq separata qntie à sbstiā partes
sbstiæ poē retinere inter se eandem
distiam localem, confluere tm̄ poē si im-
pellerent ab Angelo, l. spū, à corpore
n. n̄ poēnt, qa corpus requirit resistiam
mobili, q̄ sbstiā in proposito n̄ hrāt,
impenetrabilitas n., sublatâ qntie, quam
naālr comitat, et qdm infallibl̄, etiam
tolleret, qa u. partes sbstiæ sunt rāalr
inter se distinctæ entitatiuè, respū mā
priæ, poēt una extra alteram manere
et sic ab ea distare, hinc a. sequeret
sbstiam hrē entitatiuam tm̄. n̄ a. qntiuā
extensiam, qntiuā n. extensio ē, l. partiū
in ordine ad se, radixq extensionis ap-
tidinalis partium in ordine ad locum, cū
impenetrabilitā naālr connexa, in foū ḡo Rx

Responsio. quorundam auctorū, qui dicunt separatâ qntie à sbstiā ptes sbstiæ posse retinere inter se eandē distiam localē, confluere tm̄ poēnt si impellerent ab Angelo, n̄ à corpore.

primò concesso ante d. c. habebit extensiõ quantiuam N. entitatiuam C. hoc ẽ, habebit partes distinctas, interqs se se ordinatas, sed n̄ ordinaẽ quantiua, seu tali, unde aptidinalis in ordine ad locũ, cum impenetrabilitate resultare illigit. Sdo responderi poẽt, fore ut abstracta quantitatis partes substantiæ hrant extensiõem in ordine ad locum, sed denouo ab substantia resultaẽm, diuersaeqs rãis à priore quantitatis extensiõe, qd colligit ex eo, qd extensiõem quantiuam naãt semper comitatur impenetrabilitas seq altera.

Dices sdo, si quantitas reãlr strictè dis- Obiectio.
ferret à substantia, adeoqs sicut ea poẽt diuinitus separari, separatimqs existere, sequeret hoiem separata quantitate fore incorruptibilẽ qd ẽ absurdum p. s. n̄ n. poẽt in se recipere actiõem ullam ÿriam, careret n. sbo accium proximo. R. deo primò Responsio

646. N. s. sublata n. quantitate naturaliter desineret
esse homo, ergo non esset incorruptibilis,
sublata n. quantitate, quod est subiectum proximum accidentium,
tollerentur ipsae quoque ad vitae conservationem
simpliciter necessariae dispositiones accidentales.
R. sed, si Deus extraordinarie dispo-
sitiones servaret necessarias, l. etiam sine
his, unionem animae cum corpore, et omnino ad
recipienda accidentia, quantitas necessaria esset,
tunc C. hominem talem, nec igni uri, nec
ferro caedi, aut capite plecti, nec aquis
suffocari potest, ignis n. in illum nihil ag-
ere potest, cum nihil in se recipere pos-
set, et ferrum transiret totum collum ug-
sine vulnere, sicut videtur lumen illaesum vi-
tro transire, neque indigeret respiratione ad
moderandum calorem cordis, cum ponatur
esse talis, itaque temperatus, ut cum illo ab initio
abstractae quantitatis existere potuerit integritas
compositi, poterit ergo cum eodem etiam postea
existere, nisi intentum per productionem novi

caloris, qui in proposito fieri n̄ poēt cum calor
nusq̄ recipi poēt naāli, qa careret sbō pro,
ximo, hoc ē qntie.

His ita explicatis, quaerit, quate igitur
ens compendiosè loqndo, sit qntitas. Rf.
ē accidens reāle, praemptale, n̄ modale.
aut respectivum relāe praemptali, sed
absl̄um. realiterq̄ à sbstia, aliisq̄ ac
cidentibus distinctum, extensumq̄ in or,
dine ad se, et ex naā sua postulans
extensiēm localem, partiumq̄ suarum
indiversis locis collocaēm, simul et impe
netrabilēem, utramq̄ tn̄ divinitus impe
dibilem, manente interim tota qntis
essia, haec oīa competunt quantitati
per se, et ratione propriae entitatis, re
liquis verò entibus, ut maā priae, fōisq̄
tam sbstialibus, q̄ accidentalibus sdariò, be
neficiosq̄ ipsius qntis c. eò, qd l. recipiant,

Quid compen-
diosè loqndo
sit qntitas.

ut maā prīa, l. inea subiectent, ut accidia
conueniunt, licet n. entia maālia, ut functio
operaēsq; suas ritè p agere possint, postulant
ex naā sua locālr extendi, et n̄ pene-
trari ab alijs corporibus, ne, ut mūe ui-
uentia in actionibus suis impediant, ex-
igunt tn̄ extensiēm, hoc n̄ qsi ab ipsis
siue per suam propriam entiem produ-
cendam, seu procurandā imediatè scilc.
mediā qntiē, itaq; substiā aliqua primò
exigit qntiem, et per estam extensiē
localem. a. 2. de cōtinuo eiusq; ptibus

ARTICVLVS 2DVS.
DE
continuo eiusq; partibus

Quantitas cōtinua ē id, cuius partes coī termino copulant.

Notandum ē prīò ex logica cōti-
nuum, ac cōsequr qntiem etiam cōtinuam
id, cuius partes coā termino copulant
noīe partis u. duo significari, prīò entiem

aliquam ordinatam ad aliqd, cum altera en-
tiē, hoc ē comparte gstituendum. Secundo
distiēm ā sua comparte.

Notandum sto. distiōnē duplicem
reperiri poē inter partes, entitatiuam
scilc., et diuisiuam, entitatiua tm ē in-
ter partes cōi aliquo trnō, seu unione
gnexas ita tm, ut earū entiēs diuersæ
ac differentes inter se sint, distio
diuisiua ē, qn, et partium entiēs diuer-
sæ sunt, et præterea discontinuatæ, ac
discretæ.

Nota dupli-
cem inter
partes repe-
riri distiēm.
entitatiuā
scilc., et di-
uisiuam.
Quænam sit
distio entita-
tiua.
Quænam diui-
siua.

Conclusio, in gtinuo dant actu partes
entitatiuè distinctæ, n tm actu diuisæ,
seu discretæ, ante oēm designaēm ab
hoīe factam, ita, ut unius entitas in
rigore loqndo, n sit entitas alterius. pbr gctio
prio, si dant in gtinuo diuersæ entiēs,
tunc dant etiam partes entitatiuè distinctæ
sed uerum ē ans, go et gsequns. pbr ante:

In continuo dant
actu partes
entitatiuè dis-
tinctæ, n tm ac-
tu diuisæ, seu
discretæ, ante
oēm designaē
ab hoīe factam.
ita, ut unius en-
titas in rigore
loqndo n sit en-
titas alterius.

680. qa in cõtinuo sunt aliæ, et aliæ entiẽs, ergo
diuersæ, qa entitas, q̃ ẽ alia ab altera
ẽ etiam diuersa ab illa, pbr a. ẽẽ
alias, et alias entiẽs in cõtinuo, qñ una
entitas n̄ ẽ alia, ead: cũ altera, tunc ẽ alia
sed in cõtinuo ug. in quadrata mensa entitas una
h. ẽ, angulus A. n̄ ẽ angulus B. et n̄ ẽ angulus D.
sin. ẽnt eadem entitas, tunc sublato angulo A.
tolleret etiam angulus B. C. et D. imò tota
entitas, et qs credat polum ug. articum
in Cælo ẽẽ indistinctum realr cum polo
antarctico, à quo infinito qsi spatio distat
et partem, q hic Friburgi pede premit
n̄ distingui ab illa, q à rege Hispaniæ
possundat. Sdò homo ẽ uerissimum cõti-
nuum, in quo qs negat caput ẽẽ partem
distinctam ab ungue pedis, et linguam à
crura, nares à brachio ante oẽm mentis
operaẽm, et designaẽm, cum præcisis mani-
bus integrum caput maneat, sintq̃ in diuersis
locis, hẽantq̃ motus distinctos. Tertio si qli-

bet pars ē eadem cū toto ꝯtinuo, adeoq; rēaltr
distincta, tunc pars et totum erunt eadem
pbr s. q sunt eadem uni tertio sunt eadē
inter se, sed totum, et pars sunt eadē
uni alte ni cuilibet parti, saltem assignabili.
gō erunt inter se eadem, gō nec pars as-
signabilis erit minor toto. nec totum maiꝰ
suā parte. Quartò sequrꝰ ex ꝯ̄ria snā
ꝯtinuum n̄ ēē diuisibile in partes, qd
ē falsum, et ꝯ Arlem, pbr s. sin. es.
sel diuisibile, tum ēēt l. in partes
quas habet actu, l. quas n̄ habet actu.
n̄ in illas, quas actu n̄ hēt, id n. n̄ po-
tē ab aliquo separari, qd in aliquo
n̄ ē, nemo n. separabit ex pumice aquā,
l. ab aue taurum, l. ab igni aurum, gō
diuisibile erit in partes, quas hēt actu.
Quintò, q pōunt actu separari, separatiaq;
existere distinguunꝰ rēaltr inter se, sed
entiēs ꝯtinui pōunt inter se se separari.
utraq; manente integra. Sextò caussa, et

682. effectus debent inter se realiter distingui, alioquin
idem esset sui ipsius causa, sed nisi partes
in continuo essent realiter distinctae, tunc causa
et effectus non distinguerentur, p. s. quia si com-
buratur charta aliqua successiue, tunc
ignis, qui productus est in principio erit
causa ignis producti, in sequente parte char-
tae, adeoque prior ignis erit causa, posteri-
or vero effectus ipsius, nec est distinctus a se-
quente igni, ergo causa et effectus non distingue-
rentur ex sententia adversariorum, probatur non esse
distinctos ignes, quia partes in continuo non
sunt realiter distinctae, sed prior, et poste-
rior ignis sunt eiusdem continui ignis
partes, quia pono successiue, atque inter-
ruptè produci, ergo illae partes, seu ignes,
posterior scilicet ac prior non distinguerentur.
Septimo, aqua, quae in origine Rheni
existit non est illa quae in fine Rheni est,
siue in ipso Oceano, et pars riui ingre-

dientis per moenia huius urbis n' e illa pars
q' e iuxta Academiam, et tn' continuans se
cum nusq' n. riuus ille interrumpit. Octa-
uo denique. qd e argm. Ruu. udr Conc.
Trid. nram snam de partibus actu in con-
tinuo existentibus supponere tanq' uera-
dum corpus Chri desinit, totum atque in-
tegrum uere realr substialr in sacra
hostia continari, et in singulis eius partibus,
etiam ante diuisiem hostiae. At hoc
n' udr uere dici poe, si continuum,
qle e etiam hostia, n' het actu partes
ante diuisiem, qa qd actu n' e, in eo n' pe
aliqd actualr continari, sed partes hostiae
actu iuxta aduersarios n' sunt, go nec il-
lis pote Chri corpus uere, actualrque conti-
neri.

Obiectio.

Dices cum his, q' ... nram conclem negant
ullas dari partes actu in continuo, prio, si par-
tes oes continui inter se eent separatae ac

684 diuisæ, tunc ēēnt indiuisibiles, gseqnr non
ēēnt amplius partes, gō etiam si sint oēs
distinctæ, licet uniant, erunt indiuisi-
biles. pbr̄ gclio, unio partium ē facit
partes maiores aut minores, nec plures
aut pauciores, q̄ si ēēnt separatæ par-
tes n. unitæ, et separatæ, sunt oīo eædē
pbr̄ ans, qa iuxta nram̄ mam̄ oēs par-
tes sunt actu, cum n̄ sit maior rāo
cur una sit, et n̄ oēs, cum gō nulla pars
ne per illectum qdm diuinū assignari
pōit, quæ n̄ hēat alias partes in infini-
tum, necesse ē, ut ad indiuisibilia de-
ueniant, adeoq̄ quantitas gtinua gsta-
bit indiuisibilibus.

Obiectio. Dices sdō, si darent actu partes in con-
tinuo, tunc daret actu infinitū in nume-
ro, seu multitudine partium proportiona-
lium, gseqns ē absurdum. pbr̄ seqla
qa si per impōibile oēs partes ēēnt diui-

sæ. tunc eēnt actu infinitæ quoad numerum ergo
separāo, l. unio n̄ faciat diuersiēm in par-
tibus, si dans actu in ꝯtinuo erunt illæ par-
tes licet unitæ sint infinitæ actus quoad
numerū, tum q̄a illæ partes n̄ sunt fini-
tæ alias ꝯtinuum n̄ eēt diuisibile
in infinitū, ergo erunt infinitæ, uel itaq;
erunt syncathegorematicæ uel cæterorematicæ
infinitæ, si sdm, habemus intentum, pri-
mum dici n̄ poē pbr prio, q̄a synca-
tegorematicè infinitum dr, q̄d ē actu
finitum, sed sdm poam infinitum ad,
eiusq; necrio inuoluit semper aliquā
poaliem, at si partes eēnt actu diuisæ
n̄ dicerent poaliem ad ulteriorem di-
uisiem, neq; dicas partes eē in poā
ad discretiem, nam etiamsi quoad actua-
lem diuisiem dicant aliquam poaliem
quoad distiem tn̄ nullam hent poaliem

Infinitum syncatego-
dr, q̄d est actu finitū.

686. adeoq; quoad distinctionem erunt categorematice infinitae.

Obiectio. **Dices** tertio, sna asserens partes actu esse in continuo est contra Arlem 8. phys. tex 68. ubi dicit, in continuo insunt quidem infinita dimidia, hoc est partes, non actu, sed potentia

Responsio si partes omnes continui inter essent separatae, ac diuisae, tunc essent indiuisibiles, consequenter non amplius partes. D. si ita essent diuisae ut non possent in minutiores partes diuidi sic C. sin possent ulterius diuidi sic R.

Respond: ad primum, D. si omnes partes sic essent diuisae, ut nulla posset pars praeterea in minutiores partes diuidi, adeoq; per illam diuisionem, siue diuidendi actum, sublata esset omnis potentia ad diuisionem ulteriorem, esto ans, si non esset sublata potentia, N. ans, consequentiam pariter D. ergo si sint omnes distinctae sic, ut omnis potentia ulterioris distinctionis sublata sit, erunt indiuisibiles, hoc est indistinguibiles, licet inter se unitae esto, si relicta sit potentia distinguendi ulterius N.

Vrges. C. Vrges, si manet adhuc in partibus continui potentia ulterioris distinctionis, tunc sequitur continuum aliquid non habere partes actu sed potentia. probatur.

oēs partes gtinui, seu diuisæ, seu unitæ sint, ma-
nent gtinuæ qntiēs etiam seorsim spectatæ
qa sunt eiusdem essiæ saltem in heterogenijs
siue dissimilaribus cum suo toto, sed oēs partes
istæ hnt partes poā, qa possunt in alias
subdiuidi. R. d. s. n hre partes actu caren- Respondet.
tes oē poā. ulterioris diuisionis C. n hre
partes actu carentes aliquā poā diuisionis
ulterioris N. ad m. probaem dico gtinui
alicuius partes, q etiam ipsæ sunt gtinuæ
qntiēs, l. substiæ etc. habent partes poā
hoc ē partes includentes poāliem, ad ulte-
riorem diuisiem C. hoc n. requirit rāo
gtinui, et partis illius, ut postea uidebimus.
iam ad probaem primi antis, quo dice-
bat iuxta nram snam oēs partes ēē ac. Omnes partes sunt actu adæquato distionis sē diuisionis N. inadæqto C.
tu d. sunt actu adæqto distionis, seu
diuisionis N. inadæqto C. hoc ē sunt
actu inuoluente interim, et secum pati-
ente adhuc poam ulterioris distionis diuisionisq
adeoq n excludente oēm distionis poāliem

688. qd requirit nãa continui, eo ipso, qd sit diuisibile in infinitum, deniq; ad probaem conclusionis primae R/ esto unio partium nec maiores nec minores, plures aut pauciores numero partes faciat, interim facit, ut nec paucae, nec multae maneant. quae plures pauciores uè numero strictè accepto ac proprie erant, prius q̃ unirent.

Responsio **Respondetur** ad sdm N. S. quam tñ Ruu. liberaliter concedit, negans absurdũ ẽẽ dari multitudinem actu infinitam entium incompletorum, q tñ inter se unita finitam quantitatem componant, ad priam probaem R/ deo, si oes actu adaequato oem poam poaliemq; ulterioris distinctionis excludente ẽẽnt distinctae. seu diuisae C. si actu diuisionis inadaequato includente adhuc poam diuisionis entitatis N. Ad sdam probationẽ R/. ẽẽ finitas magnitudine atq; extensione et unione, n̄ numero, eo qd careant nume

ro proprie accepto, qa ad numerū uerum et realem requirit actualis discretio partiū, ac distinuatio, qlis discretio inter partes continui n̄ inuenit, ac proinde nec numerus.

Ad numerū uerum, et realem requirit actualis discretio partiū, ac discontinuatio.

Dices, si daret linea infinita, illa hret actuales partes numero infinitas, et nullatn̄ eēt diuisa, seu discontinuata pars ab altera, ergo etiam in proposito n̄ requirit discretio, ut numero sint in continuo partes actuales infinitae. R. N. A. Responsio.

qa talis linea diceret actu, seu cathego. rematice infinita, eo, qd hret partes cuilibet trnatae longitudini aequales, et aequales etiam in infinitum procedendo, n̄ igit in eo distinguunt infinitum cathego. et sincathego. qd illud in suis partibus habet infinitem numeri actualis, sincateg. n. finitem, sed quod in utroqs si sint continua numerus potentialis, illud tn̄ partes habeat actuales cuilibet detrnatae

690. magnitudini modo supradicto, aequales non item posteriori.

Responsio **Respondetur** ad tertium. N. ans. et dico ab Arlé negari partes plures numero, ad quam constituendum requiritur divisio, separatio seu discretio, non a partes actuales distinctas ab eo negari, sed nostram sententiam alibi, ut in praemisso quaestionis, clarius probavit, cum dicit quantitatem continuam esse, cuius partes communi termino copulantur, quod continuum actu est, cuius partes actu copulantur termino communi, atque actu copulari non possunt, quae actu non sunt, deinde 2. Metaphys. 13. dicit, quantum esse divisibile in ea, quae insunt, utique quae actu insunt, quomodo non alias dividi potest in ea quae potentia insunt, et quomodo dividetur statua aliqua lignea in partes auri, argenti, plumbi, etc. si actu non insit, nec aurum, nec argentum

Quod nam sit continuum actu.

licet in eē point.

Dices, Arlēs ait s. Met: tex. ii unum con- Obiectio
tinuum completum fieri in homogenijs,
per actualem negaēm ulterioris extensio-
nis. hoc ē partes actu fieri per trnus
sed nulla pars qntis trnaz actu suo
proprio trno, sed tm trno totius, ge
nulla pars in quantie, seu qtinuo ē ac
tu distincta ab alia. R. haec ex Ar. Responsio.
le adferri, sed nec in eo textu, nec libero,
sic à me inuenire, neqz eorundem ver-
borum explicaēm, nihilominus dico scdo
actualitas partium ē per trnus l. totius
l. partis C. per trnum tm totius N. sed
nulla pars qtinui per se trnaz actu trno
totius C. partis N. d. a. oco inter actualiem
totius, et partis. l. inter trnum totius, et
partis, trnus n. totius habet simpliciter un-
nexam negaēm alterioris extensionis.
qa facit ut totum n tm sit actu distinctū

Nulla pars qtinui per se trnaz actu termino totius C. partis N

692. sed etiam actu diuisum, discretumq; ab alio toto, trnq; a partis tm habet annexam negaem ulterioris extensionis scdm qd, ubi n. duae partes coi trno copulant, ibi altera trnat, et n ulterius per se entendit, sed per suam compartem. a. 3. de indiuisibilibus.

ARTICVLVS 3TIVS.

DE indiuisibilibus

In hoc artlo quaerit prio an in ctinuo dent indiuisibilia. scdo qd sint, primae qnis explicao pendet a posteriore, quam proinde breuiter praemittimus.

Indiuisibile aliud e Mathem: aliud physicu Indiuisibile Mathem: e qd nulla rae diuidi potest.

Notandum prio, indiuisibile aliud ee Mathem: aliud phys:. Math: dr id, qd scdm meam raem, qua indiuisibile e, nec re nec rae creatae, l. increata amplius diuidi pote, sic superficies e indiuisibilis scdm profundiam, linea scdm latidinem, et profundiem

punctum, scilicet omnem dimensionem, latitudinem scilicet, longitudinem, et profunditatem, unde etiam punctum dicitur indiuisibile Mathematicum simpliciter indiuisibile, cum nec per potentiam diuinam pars ab illo separari queat, carente nimirum omni parte, reliqua uero scilicet quod indiuisibilia sunt, indiuisibile physicum appellant, quod ratione solius quantitatis diuidi quidem potest ulterius saltem per cogitationem, ratione tamen qualitatum materialium, formarumque substantialium saluâ earum entitate non potest, eo quod tales formae certam magnitudinem deposcant, siue materiae conseruari nequeant.

punctum indiuisibile Mathematicum.

Indiuisibile physicum est, quod ratione solius quantitatis diuidi quidem ulterius potest saltem per cogitationem, ratione tamen qualitatum materialium non potest.

Notandum secundo, in Mathem: indiuisibilibus, de quibus hic agetur, explicandis auctores esse maxime conuersos, nam primo aliqui concedunt tam copulatiua, quam transeuntia, eaque esse positiua. Secundo alii negatis copulantibus concedunt transeuntia. Tertio, quidam solam superficiem transeuntem

694. admittunt. Quarto censent aliq repugnare ee indiuisibilia, eaq tam passiua, quam negatiua, tam cotinuia, q̃ trnantia, solâ superficie exceptâ, quam negant ee negationem ulterioris extensionis.

Nota indiuisibilia Math: q̃dam dici copulia, q̃dam trnia, hæc dnr, q̃ sunt in extremitatibus lineæ, ut puncta superficiei, continuia sunt, q̃ faciunt unum cotinuum, sic inter partes lineæ e punctum

Notandum tertio, indiuisibilia Mathem: q̃dam dici copulia, alia cotrnia, hæc dnr, q̃ sunt in extremitatibus lineæ, ut puncta superficiei, ut linea corporis, ut superficies. cotinuia sunt, q̃ faciunt unum cotinuum, sic inter partes lineæ e punctum, hoc e iuxta Euclidem id, cuius nulla e pars inter partes superficiei e linea, h. e, iuxta eundem, longido, oīs latidinis, et profunditis expers inter partes corporis superficies, q̃ latidinem, et longidinem hēt, caret tn profundie. His positis. R. ad pnam quæstionem.

Dant ante oem operaem illectus in cotinuo uera realia indiuisibilia.

Conclio prima, dant ante oem operaem illectus in cotinuo uera realia indiuisibilia, tam copulantia, q̃ trnia, hoc est, puncta, lineæ superficies. probatur conclusio auctoritate Ar..

lis, multa indiuisibilibus tribuentis, q nisi
realia positiua actualia, eaq; tam copu-
lantia, q̄ trn̄ia sint, uerificari n̄ pōunt.
primò diuidit q̄ntiem̄, tum in logica,
tum etiam in Met. 5. l. c. 13. in in-
diuisibilia, tanq̄ in spēes q̄ntis, atq
spēes generis realis positiui præptales.
sunt reales positiuæ distinctæ per dif-
ferēias reales. Sdò asserit corpora phy-
sica se reāli tangere, ēē q; ꝯtigua.
ad id, q̄d per se reāli tangunt, necrio
debent ēē reale, et ē indiuisibile
trn̄ans p. m. qa si per partem se tan-
gerent, tanq̄ per extrema, tunc par-
tes deberent ēē simul, id ē in eo-
dem loco adæqto, illa n. dn̄r se se
tangere iuxta Arlem̄ l. 5. c. 3. q̄m
extrema sunt simul, sed partes duorū
corporum n̄ pōunt sic ēē simul, alias da

Illa dn̄r se tan-
gere iuxta Arlē
quorū extremaēt
simul.

696. rem naturalem penetratio corporum, quod est falsum, quo
dabitur tactus etiam terminantes reales, positivas
superficies, lineas, vel puncta, pro ratione
corporum indivisibilia. Tertio idem Aristoteles
definiens continuum, dicit illud esse, cuius par-
tes communi termino copulantur, utique non nihilo
aut mera negatione, neque etiam divisibili
entitate, quia alias non esset propriè communis ter-
minus utrique parti copulatae, sed priori
parti responderet pars alia, et alia
posteriori, cum non quaevis entitas quanta
et extensa constet partibus ordinatis in-
tersa, necessariò etiam talis entitas con-
iungens haberet suas partes, priorem sc.
et posteriorem, itaque prior prioris,
posterior pars posterioris terminus esset, quod
est contra verba Aristotelis, plura Aristotelis repugnan-
tia passim, eaque tam evidentia, ut insig-
nis etiam adversarius quidam nostrae sententiae ali-

ud, qd ad Artem responderet n habuerit
quam Artem secutum fuisse coiem sui
temporis opiniem. l. certe udri saltem
voluisse, licet a parte rei aliud
senserit. pbr gclio sdo rae. quoad in
diuisibilia trnia, haec n. nisi darent
eaqs realia positiua, tunc n poet da.
n realis corporum gtactus, ut n. point
duo corpora se se tangere, debent
eorum extrema ee simul in uno loco,
sed sdm extrema, si sint partes diui.
sibiles n poent ee simul, partes
n. duorum corporum sunt etiam corpora,
q naeali n pount ee in eodem loco.
ut supra docui, go simpliciter n pos.
set gtactus realis corporum. ug. globus
aliqs perfectus n poet tangere pla.
num perfectum, qa n daret punctum.
linea, aut superficies. Tertio dat probla

Probat gclio rae

698. corpus perfecte sphaericum, ac rotundum, ut Caeli,
l. certe per diuinam potentiam dari potest, hoc
n. non implicat, ergo dat in diuisibile rea-
le positiuum, si n. talis globus perfec-
te rotundus, l. corpus Cylindricum, hoc
est columna, perfecte rotunda ponat
in plano perfecto, globus tangat pla-
num in puncto, Cylinder a. in linea
et planum perfecte plano impositum in
superficie reali ⊂ qa est tactus realis, ergo
in aliquo reali ⊃ qa si in diuisibili
tangeret, tunc nec globus nec Cylin-
der esset perfecte rotundus, quia enim
perfecte rotundum non potest adaequari confor-
mique plano, curuum nrm plano, sed si aut
globus, aut Cylinder tangerent planum
in parte diuisibili, tunc in illa ut tangerent
plano, ergo neuter esset perfecte rotundus,
ut hypothesin, perfecte n. sphaericum.

seu rotundum ē. id. à cuius centro lineæ
ductæ ad peripheriam sunt Math. æq
les, sed hoc n̄ fieret, si l. globus, l.
Cylinder ēēt. sdm aliquam sui partē
planus (hoc n. ē ꝯ fōari plano, idē, sdm
partem tangere planum) illæ n. lineæ
q̄ ducerent à centro ad extremiēs illius
plani in circulo, l. cylindro, longiores
ēēnt. q̄ illæ, q̄ ducerent ad medium illius
plani. nisi dicere ualis eiusdem lineæ
partem longi dine ēē æq̄lem toti lineæ
q̄d a planū plano corpori impositum,
sdm superficiem indiuisibilem tn̄ tan.
geret, ex dictis est manifestum, q̄a sdm
partes tanq̄ extremiēs n̄ pōunt ēē si.
mul in eodem loco adæq̄to ne dēt pene.
trāo, ḡo neq̄s se se tangere per partes
diuisibiles, ḡo per indiuisibiles super.
ficies, hoc argm: difficlr soluit ab ad.
uersarijs, si tn̄ ab ullo soluit cet n̄ eludit

Perfectè sphæricum, seu Cylindricum ē id, à cuius centro lineæ ductæ ad peripheriam sunt Mathem. æq̄les.

908. et ne admittere debeant indiuisibile, negant a.
aliqui dari pōe, etiam per abstam Dei
oi pōam, seu globum. seu planū perfec-
tum, sed quaeso, q̄ hoc prblr, et ob
quas implicatias, negant Dei oi pōe, alij
dicunt, licet globus perfectus imponere-
tur perfectissimè plano, à globo tn̄ n̄
pōe tangi planū, sed aliquam semper
aëris partem inter globum et planū in-
tercessuram, sed q̄ ē primò incredibile
aërem intermedium tantillae, et qdm flui-
dae qntis sustinere pōe im̄ ane pondus (pōet
n. talis globus aē multorum millium centa-
narorum ⊃ et impedire, ne globus tangat
globum, sed in aëre suspensus maneat.
Sdò aër l. tangat sdm partem plani
partem, l. sdm indiuisibile, posterius di-
cere n̄ pōunt qa negant indiuisibile
gr̄ prius igō habit naāli penetrāo corpo

rum, qd ipsi quoqs negant. Tertio ponat 901.
talis globus supra planum in uacuo ubi nul
lus est aër nec corpus aliud, quo ibi essent
immediate coniuncta planum et corpus, si
non sunt coniuncta, neqs se se tangere
possunt, quo globus aeneus quantiuis maxi
mi ponderis incidens in tenuissimam
uitri lamellam non frangeret, non nimme
diate illam tangere posset, consequenter nul
lum impulsum posset imprimere. Rx.
oio fractum in uitrum, licet immediate
non tangeret a globo, cum etiam alia
corpora non tm ibi frangant, ubi imme
diate tangunt, sed etiam in alijs par
tibus. Rx. frangi qdm corpora etiam
illis partibus, in quibus immediate non tan
gunt, qa illae partes immediate tactae
et comminutae per necessariam quandam sequelam

trahunt secum alias partes in rupturae
consortium, si a nullo simpliciter immediato
tactus est, dicitur illigitur, quomodo l. una
particula se loco moueat, multo minus quo-
modo rumpat alias, sibique iunctas par-
tes. probatur secunda pars de indiuisibilibus
continuatiuis, quia globus perfecte rotun-
dus, perfecte plano impositus, ubicunque
tetigerit planum, tanget in indiuisibi-
li, nisi moueatur. et potest etiam tan-
gere tam inter partes, quam in finibus
extremitatibus quae partium, quod si tanget
inter partes, tanget indiuisibile inter
illas connectens nostrum partes, consequens
habetur indiuisibile continuans, seu connec-
tens, secundo partes continui vere inter se
tractatum communi iungunt, ut ex ipsa de fine
illigitur, atque talis tractatus est indiuisibile

copulans, copulans qdm, qa giungit par-
tes indiuisibile, a. qa ē trnus cōis, qlis
n̄ eēt, si eēt entitas diuisibilis, ut
supra ostendi. denique pbr̄ conclio in
cōi, qa Deus potē creare corpus sim-
pliciter opacū. uisibile tn̄ nullam hns
transpariam, cur n. hoc implicet, gō in
tali casu eiusmi corpus luiāret in sola
superficie, alias n̄ eēt simplr̄ opa-
cū, cum a. luen sit qlitas realis
necrio exigit sbm̄ reale, et posi-
tiuum. a. 4. an, et quomodo indi-
uisibilia qntis distinguant à partibus
cum etiam inter se.

Lumen qlitas realis necrio exigit sbm̄ reale, et positiuum.

ARTICVLVS 4TVS.

an, et quomodo indiui-sibilia quantitatis dis-tinguantur à parti-bus, tum etiā inter se

904. Conclusio prima, indiuisibilia distinguunt realiter à partibus tum etiam inter se. Probatur prima pars, quia possunt indiuisibilia separari à partibus quantis quas coniunxerant, si nostrum diuidant partes, et cum ex duabus partibus fit unum continuum desinunt utriusque partis terminatiua indiuisibilia. Secundo repugnat unam, eandemque rem realiter indistinctam esse diuisibilem simul et indiuisibilem realiter, compositam realiter ex partibus integrantibus, et realiter carentem omni tali compositione, sed partes sunt realiter diuisibiles, ac compositae, indiuisibilia carent compositione praedicta, diuisibilitateque, ergo partes, et indiuisibilia continui non sunt eadem res realiter ergo distinctae realiter. Probatur secunda pars, etiam indiuisibilia inter se distingui, quia

Indiuisibilia distinguunt realiter à partibus, tum etiam inter se.

afficiunt copulando, tenendoque eiusdem continui, diuersas realiter localiter dissi-
tas inter se se partes. ergo realiter in-
ter se distinguuntur, alias una eademque
entitas poterit hic diuersa ubi, seu prae-
sentias naturaliter, naturaliterque a se distare, quod
est falsum.

Conclusio secunda. indiuisibilia distin-
guuntur realiter modaliter a diuisibilibus, siue
partibus continui, et non realiter stricte. sicut aliqui
uolunt asserentes indiuisibilia esse entia absolu-
ta ipsa opus habeant aliis unionibus, ut par-
tibus quantitatis uniantur. probatur conclusio primo
modus distinguitur a suo modificato modaliter
sed indiuisibilia sunt modi quantitatis siue
continui ergo, per m. indiuisibilia sunt l. uni-
ones l. termini partium, ergo sunt modi
probatur C. quia modus est assistentia actualis rei
alicuius affectio, sine qua nec esse, nec
concipi potest, sed uniones nec esse, nec con-

Indiuisibilia distinguuntur realiter modaliter a diuisibilibus. siue partibus continui, et non realiter stricte ut aliqui dicunt.

Indiuisibilia sunt modi quantitatis.

Modus est assistentia actualis rei alicuius affectio, sine qua nec esse, nec concipi potest.

906. cipi possunt sine rebus, quas uniunt ergo, cum a. tam in-

Indiuisibilia modos esse probat. diuisibilia copulatiua, quae terminia sint punctum, linea. superficies, ergo si copulatiua fuerint modi, erunt terminia quoque modi, probat etiam

Indiuisibilia uniones esse probat. indiuisibilia esse uniones ex sententia Aristotelis qui 4. phys. c. 13. tex. 22. sic loquitur momentum (id est indiuisibile) praesens temporis, ut dictum est, continuatio est, et in forma sic et temporis momentum partim quidem est temporis diuisio potestate, partim terminus et utriusque copulatio, ergo ex sententia Aristotelis indiuisibile temporis, ac consequenter indiuisibilia aliarum rerum, sunt partim uniones quae sunt continuaes, partim terminis, ergo ex hoc capite etiam modi, sicut substantia est modus substantiae terminatiuus, neque teste Rend. Aristoteles meminit unquam alterius unionis, aut continuationis a lineis, punctisque distinctae. probat secundo de continuatiuis, indiuisibilibus, quae haec sunt uniones partium, ergo sunt modi,

ergo modaliter distinguunt à partibus. probatur an-
tecedens, per diuisibilia continuant partes, quae
sunt unies. probatur antecedens non continuant, neque
uniunt partes seipsis, ut aduersarij quoque
admittunt, neque per alias partes, ne detur
processus in infinitum, nec denique per ali-
ud, quam per indiuisibile uniunt. probatur non
per aliud quiddam uniri, si non partes non uni-
unt per indiuisibilia, tanquam per rationes
formales uniendi, tunc sane gratis ad-
mittantur in continuo indiuisibilia nec
essent partes, nec unio partium, nec
haberent ullum officium in continuo
cum sine ipsis omnino constare pos-
set continuum, adeoque frustra essent
in continuo; quod non deberet in ratione continui,
si ponant duae partes per uniem aliquam
modalem, licet nullum, indiuisibile punctum,

Partes per solum indiuisibile uniunt.

908. linea, aut superficies tanq̃ entiẽs intercedant
item si ponatur per modalem entiẽm trñata
pars, qd opus eẽt entiẽ absl̃a alia ad ter-
minandam illam partem. pbr̃ tertiò, si
indiuisibilia sunt entia absl̃a, et n̄ modus
unitiuus, opusq; ẽ alijs unionibus modalibus
tunc sequitur partes gtinui n̄ uniri imẽ-
diatè, qõ nullum dari strictè gtinuum.
pbr̃, illæ entiẽs, n̄ uniunt imẽdiatè, in-
ter quas, tertia entitas absoluta intercedit.
aut ipsi aduersarij definiant nobis, qd
sit imẽdiatè uniri, item cur anima dica-
tur immediatè corpori uniri, nonne, quia
inter corpus et animam nulla intercedit
entitas absl̃a, sed modalis tantum, quæ
est simul ratio formalis uniendi, sed in-
ter partes quantitatis continuæ intercedunt
entitates absolutæ, iuxta aduersarios,
nimirum indiuisibilia, ergo si nihil impedit,

ut partes illæ, inter quas intercedit entitas absta, dicant, sintq; immediate unitæ. tunc nihil etiam obstabunt partes intermediæ, inter caput serpentis, ut et caudam licet ducentis inter se se pedibus distent dicant immediate uniri, quarto denique frustra multiplicabunt in infinitum entiés, unies scilc. giungentes indivisibilia partibus suis.

Quæres, hic, an sicut dant indivisibilia quantitatis, sic etiam dant tam substantiæ, quam reliquorum accium realium indivisibilia. Quæres.

Conclio testia, dant præter indivisibilia quantitatis, alia etiam substiarum, et accium probatur prio quia tam substantiæ, quam accia habent proprias ac distinctas inter se se partes, easq; unitas, uereq; continuatas, trnatasq; ergo dant etiam continuationes trnaesq; substiæ et accium, ergo indivisibilia Præter indivisibilia quantitatis alia etiam substiarum, et accium dant.

910. ytinuia, et trnia, si dicas sbstiam uniri
per indiuisibilia qntis, atq; ijsdem eti-
am reliqua accia uniri, ac trnari, q̃
sbstia ē ens unū sbstiale, ac per se, et
accidens gtinuatū, albedo ug. in solio li-
lij, ē etiam unum per se cum tam
sbstia, q̃ accidens ponat per se in
praemisto, sed si tam sbstiae, q̃ alio-
rum accium partes continuarentur per
diuisibilia qntis, tunc sbstia nec eēt
unum sbstiale, nec unum per se, et accia
quoq; etiam eēnt aggregatū aliqd. Sed
indiuisibilia qntis sunt accia, q̃ reci-
piunt in sbstia, n̄ diuisibili, q̃ in
diuisibili.
Articulus quintus an gtinuum com-
ponatur ex solis indiuisibilibus, sitq;
diuisibile in infinitum.

ARTICVLVS SVS.

an continuum compo-natur ex solis indi-uisibilibus, sitque di-uisibile in infini-tum

Conclusio prima, continuum non componitur ex solis indiuisibilibus. probatur primo auctoritate Aristotelis 6. phys. c. 1. tex. 1. 2. 3. 4. 5. hic clarissime asserentis, utentisque hoc argumento: indiuisibile additum indiuisibili non facit extensionem, ergo nec facit continuum, quia continuum est extensum, per antecedens, quia indiuisibile tangit C late sumendo tactum D aliud adaequate secundum se totum, ita, ut nihil sit in altero indiuisibili, quin totum tangat ab altero sed ea quae sic se tangunt, non faciunt maiorem extensionem, ergo nec indiuisibile additum

Continuum non componitur ex solis indiuisibilibus, testis est Aristoteles.

Indiuisibile additum indiuisibili non facit extensionem.

912. indiuisibili n̄ faciunt extensiōem, ḡo nec ꝯtinuū
p. m. qa locꝰ seu spatium, idem ē utriq;
cōia, idemq; indiuisibile, ḡo n̄ sunt ex-
tra se, ḡo nec faciunt extensiōem lo-
calem, cum, ut dixi q̄d libet alterum
penetraret, nec extra alterū emineret
ex parte, at ex parte intra illud lateret
cum careat oī parte, idem argm: fieri
potē de lineis respū superficiei, et
de superficiebꝰ respū corporis. Sdō, ut
fiat ꝯtinuum debent partes componentes
se se tangere, sed si indiuisibilia sunt partes
componentes n̄ poēnt sese tangere, ḡo n̄
potē ex illis fieri ꝯtinuū, p. m. qa in-
diuisibilium extrema n̄ poūnt ēē simul
qa n̄ poūnt hrē extrema, imō nec sunt
extremum n. n̄ hēt, q̄d n̄ hēt aliq̄d, seu
partem aliquam. q̄ sit n̄ ultima, adeoq;
nisi habeat partem, sed indiuisibile,

Ut fiat continuum debent partes ꝯtinentes se tangere.

An indiuisibilium extrema simul ēē poūnt.

punctum nullam habet simpliciter partem
qd nec ultimam habet. Tertiò, sequeretur
qd mobile uelocissimum n̄ poēt tardissi-
mum assequi, ut cerus pernicissimus, n̄
poēt cochleam 20. à se passibus distantē
nec æterno qdm cursu attingere, item
si cum sole in puncto Orientis matutino
inciperet, minutissimus uermiculus moueri,
intra spatium diei totius n̄ progressurum
amplius solem, q̄ uermis, q sunt incre-
dibilia, et q̄ manifestissimas experiēs.
Pbi pria seqla, linea aliqua sit centum.
l. mille punctorum, sit et in primo punc-
to lineæ stet cerus in centesimo coch-
lea, incipiantq; simul moueri, tunc cum
transit unum punctum cerus, cochleaetiā
unum transit l. n̄, si ita, qd adhuc æq-
liter distant, de sctò, tertio, quarto, quin-
to centesimo, millesimo etc. puncto idem
quæritur, et idem inferr, si n̄ cochlea tran-

714. sit indiuisibile, seu punctum, cum transit cer-
uus, quod tm transit partem illius, quod impli-
cat, cum indiuisibile partem nullam ha-
beat, l. oio quieuit, dum moueret ceruus,
quod est contra hypothesin. pbr altera sequela,
eadem ferè ratione, si uermiculus transit
tot partes aequales lineae alicuius, quot sol,
tunc uermis interdiem non progrediet am-
plius, nec maius iter conficiet diurnum, quam
uermis, sed, si continuum, per quod moueretur sol
et uermis componeret ex indiuisibilibus punc-
tis ug. tunc uermis tot partes conficeret
paresque illis, quales, et quot sol, p.m. l.n.
toties transit uermis totum indiuisibile, quo-
ties sol indiuisibile transit, l. dum sol indi-
uisibile transit, uermis tm partem illius tran-
sibit, si totum semper transit, quod tot partes
transibit spatio unius diei, quot sol aequali
spatio, transibitque aequales, quae punctum non est
maius puncto, si u. transeunte sole totum

punctum n̄dum totum punctum transit uermis 7 ir.
g̃o partem tm̄ puncti, q̄d etiam implicat,
sicn. indiuisibile ēēt simplr̄ tale, et n̄
tale. Quartò seqūret g̃ demonstrāōs lucu-
lentissimas ex Mathesi petitas, primò, n̄
quamuis lineam diuidi posse in partes
æq̄les, sic n. linea facta ex punctis
septem, l. etiam pluribꝫ imparibꝫ, tn̄ si
talis septem punctorum linea in partes
æq̄les duas diuidi poēt, necr̄iò una pars
ꝯtinere deberet tria puncta cum dimi-
dio, cum a. indiuisibile diuidi implicat
g̃o etiam implicabit quamuis lineam di-
uidi poē in partes æq̄les. Sdò seqūret
dimensum alicuiꝫ quadrati, æq̄lem ēē la-
teri, l. certò duplo, triplouè maiorem pbr
seq̄la. Sit quadratum A. B. C. D.
ex A. ducat diameter in C. deinde ex
uno quoq̄ puncto uniꝫ lateris A. D. diame-
ter parallelæ ad alterum latꝫ B. C. q̄ se

916. cant diametrum in tali casu, l. inter quasli-
bet duas lineas duas medial aliqd punc-
tum, l. pars in diametro, l. nihil mediat
si punctum mediat, ergo diameter erit du-
plo maior latere, habet n. duplo plures
partes, hoc est puncta, quam latus, qd est
tam ex demonstrationes Euclidis, tam etiam
ex sensum, et experientiam, si pars mediat, ergo
non componit continuum ex solis indiuisibili-
bus, si u. nihil mediat, tunc diameter erit
aequalis lateri, constaret n. aequalibus, in quantitate
seu magnitudine et numero partibus ut indi-
uisibilibus, qd aequè est ex Euclidem,
ueritatem, et experientiam, tertio sequitur cir-
culum maiorem fore aequalem duplo minori
imò etiam decuplo, l. amplius, ducto tm ex
eodem centro, quia quaecunque ex puncto circu-
li maioris pe duci linea ad centrum, quae trans-
eat per punctum aliqd circuli minoris, esse

quanter circulus minor habet tot puncta, sine 919.
partes, quot minor circulus, ergo decuplo.
l. etiam amplius minor aequalis esset maiori
circulo.

Conclusio sexta, continuum potest diui-
di in infinitum secundum partes inaequales, sem-
perque minores ac minores prioribus. probatur
primo auctoritate Aristotelis, qui 6. phys. dicit
continuum componi ex continuis sine conti-
nuum semper esse indiuiduum diuiduum
unde sic fit argum: tunc res est in infi-
nitum diuisibilis, quando semper aliquid relin-
quitur indiuisibile, atque sic se habet con-
tinuum quodlibet ergo, sit linea aliqua bi-
palmalis continua, eaque diuidatur in duas me-
dietates, utraque haec pars erit diuisibi-
lis, et utraque continua, alias nec prima linea
fuisset continua, si utraque pars est continua
ergo iterum utraque poterit diuidi in alia
iterum diuidua, et ob dictam rationem quoque

Continuum potest diuidi in infinitum secundum partes inaequales, semperque minores ac minores prioribus.

continua, qd haec iterum erunt diuisibilia,
et sic in infinitum. Sto pbr demonstrac
Math. Ducant duae parallelae A. et B.
q in infinitum productae nunq̃ concurrent
demonstranta sic Euclide, inter quas per
pendiculares C. F. erigant. et ex uno
puncto immobili D. inferioris parallelae
ad superiorem parallelam diuisam in
partes aequales. l. in aequales in infinitum
ducant lineae perpendiculares F.C. secan.
tes ad singula puncta parallelae supe.
rioris in infinitum productae, quo posito,
lineae ex puncto D. ductae ad puncta
lineae A. semper abscindent aliqd in
perpendlari, ita, ut nunq̃ in aeternũ des.
cenderet suâ abscissiõe in punctũ C. ad,
eòq; nunq̃ perueniret secando lineam
perpendlarem ad trnũm lineae perpendlaris
C. si n. ueniret ad punctum C. transiret

illud progrediendo ad punctum aliqd superio-
ris parallelae, et tunc punctum superioris
lineae necrio deberet ee in linea A.
C. adeoqi parallelae infinitum productae
concurrerent, qd est impossibile, ut primo
lib. Euclides docet, si a. punctum supe-
rioris parallelae n descenderet ad infe-
riorem parallelam, tunc neqi poet linea
recta ab ipso puncto D. transiret per
punctum C. hoc est trnum lineae perpenlaris
posteaqi ascendere ad punctum superioris
lineae, sic n. n recta, sed curva foret linea.
qd est g° hypothesin. Haec de continuo
partibusqi atqi indiuisibilibus. Sequitur etiam
de infinito, aliqd dicamus, eo qd uideas ee
quaedam saltem subdiuisione, qlis qlis affectio
qntis seu molis, seu perfectionis.

ARTICVLVS 6TVS.
De
infinito

420. **Notandum** ē primò, infinitum aliud dici negatiuum, aliud positiuum, negatiuū ē, qđ pertransiri n' potē, n' qđ habeat aut magnidinem, aut numerum positiuè infinitum, sed qđ ob indiuisibiliem suam, cariamq; oīs partis transitus sit incapax, sic indisibile dr negaē infinitum, qa caret oī fine, imò etiam principio, si n. finem hret, ac principium eo ipso diuisibile eēt, qđ repugnat.

Nota infinitum aliud dici negatiuum, aliud positiuum.

Quid sit infinitum negatiuū.

Quid sit infinitum positiuum.

positiuum u. infinitum dr id, qđ l. in numero, l. in perfectiē, l. in magnidine positiuè complectiq tot partes seu perfectias, ut transiri qdm numerariuè aliquo usqs, sed nunq oīo pertransiri, et ad finem usqs exhauriri modo infra explicando pōt.

Notandum sdò infinitum aliud dici categ., aliud syncateg. siue in pōa hoc ē ens, qđ l. ē disibile in infinitū

l. augibile in infinitum, h. ē, qđ nunq̄ ita q 21.
secari potē l. augeri, qn semper in infinitū
sit secabile, l. augibile magis, magisq̄
uerum laxior ē hæc acceptio, q̄ oportet.
nam sic si pōibilis ēēt actu infinitus
numerus, ēēt syncateg: infinitus, cum oīo
problē sit unum infinitum maius ēē pōe
altero, adeoq̄ talis numerus in infinitū
augibilis præterea ēēt, gō infinitum
syncateg:, siue infinitū in pōa, proprie
sic definiri potē, ē id, qđ qdm actu
finitum ē, manetq̄ semper habet tn̄
pōam, siue aptitudinem, ut pōit ulterius
atq̄ ulterius protendi in infinitum. l.
successiē, ut tempus qđlibet, l. adiec.
tiē, ut qntitas ug. palmaris, cui semper
addi potē in infinitū alia, et alia qnitas
l. diuisiē, l. detractiē, sic q̄libet linea
etiam unius pedis dr̄ sycategoremat: infinita

Quid sit infinitum syncat:, siue infinitum in potentia.

922. qa ē diuisibilis in partes alias et alias proportionales in infinitum.

Quando aliqd dicat diuidi in partes proportionales, siue cōmunicantes.

Notandum tertiò, diuidi in partes proportionales, siue coicantes tunc dici lineam, seu magnitudinem, qnᵗ secat in partes minores et minores prioribus, ita, ut partes ex priori diuisione relictæ rursus subdiuidant in minores et minores, ut. linea palmaris si diuidit primò in duas partes æquales. Sdò quælibet ex his partibus iterum in duas, et fiant quatuor partes. Tertiò singulæ ex istis quatuor partibus iterum subdiuidant in duas, ut fiant partes octo, æquales qdm inter se, sed minores prioribus, tales partes dicant proportionales. qa sicut se hnt partes primæ diuisionis ad prium totum, seu lineam palmarē, ita se se proportionlr hent partes sdæ diuisionis ad partes primæ diuisionis, et partes quartæ diuisionis, et infinitū.

Sicut n. linea palmaris ē duplo longior, q̄ pars 723.
aliqua primæ diuisionis, ita singulæ ptes
primæ diuisionis sunt duplo maiores sin-
gulis partibus tertiæ diuisionis etc. atq; hæ ipsæ
ipsæ partes dicunt etiam cōicantes, qa
posterioris diuisionis partes cōicant ali-
quid de partibus prioris diuisionis, in quibus
etiam ante diuisiōem cōtinebant, sunt
itaq; partes proportionales eiusdē diuisionis
ut. tertiæ inter se se æquales, siue eius-
dem extensionis collatæ tn̄ cū præcedibus
l. subsequentibus inæquales. partes æquales
dicunt alio nōie aliquottæ, eo, qd̄ in
finita qntē saltem aliquoties cōtineant
eædem etiam appellant n̄ cōmunicantes,
eo, qd̄ una n̄ sit in altera. fuerit q; in-
clusa, sicut partes proportionales.

Quænam partes dicant æquales, siue aliquottæ.

Notandum quarto infinitū categ.
siue infinitū actu, aliud ēē simpliciter,

724. et in oi genere, siue ut Lessius, de perfect. diu:
loquitur in rae entis absle et oibus modis in
finitum aliud in certo genere et sctm
qd infinitum simplr, et in rae entis
Quid sit infinitum in rae entis. e. qd totam entis amplitudinem, q in in
finitum et sine trno excurrit in se con
tinet, eique se exaequat, adeo, ut nulla
species, nulla etiam perfectio in tota
entis amplitudine cipi potest, q in illo
l. formalr, l. eminr n cntineat, tale in
finitum dr, et e solus Deus. Infinitu
Categ. sctm qd, siue in certo genere
Quid sit infinitum sctm qd. strictius accipit a Lessio loco cit: requiriturque
iuxta ipsum, ut formalr l. eminr cntineat
oem perfectiem, distiem, et mensuram
possibilem, l. imaginabile in illo gre. sctio ut
series illarum perfectionum excurrat cres.
cendo in infinitum sine trno. Tertio ut
in illa intrnabili serie n potest assignari

qd detrnatum, qd n' infinite superet, ab eo
qd dr' infinitum, ut sapentia infinita
continet oes sapie spees, gradus mensuras, distias,
q sunt, l. ee possunt, l. aio concipi c q etiam
sine trno excurrunt, siue extensiem, siuem
tensiem gsideres) et extendit se ad oia il-
ligibilia, simplia, et complexa, existia, et
n existia, praeterita, praesia, et futura.
uerum haec acceptio infiniti categ. sdm qd
nimis stricta e, et facile ab alijs negat.

Notandum e quinto, infinitum ca-
teg. sdm qd, de quo hac qne potissimum
agat, siue innumero, siue in magnidine,
sic describi pote, infinitum actu e, qd
gtinet innumeras partes aeqles uni cuilibet
finitae certae magnidini, aut multidini, n
coicantes inter se, itaqi existentes, ut
aliqn uerum sit dicere, oes existere, l.
extitisse, q parta ultima addit g' con:
ut gueniat definio infinito quoqi successiuo

Quanam rae infinitum Categ. sdm qd describi pot.

Quod sit infinitum actu,

 cuius partes simul existere nullo modo possunt.
Dicitur primo aequales, ut excludatur infinitum, sin-
cat: quod, uti uidimus, habet partes actu, infi-
nitas, sed proportionales, siue communicantes
actu tamen non diuisas, Dicitur secundo aequales uni
certae, cum in quauis etiam finita magni-
tudine insint partes infinitae aequales
ut Conimb. recte notant, ut. duae medie-
tates unius lineae sunt inter se aequales
sic etiam tres tertiae, quatuor quartae
etc. inter se aequales sunt. Dicitur tertio
non communicantes inter se, quia quodlibet etiam
sint eaque infinitum habet partes uni cer-
tae aequales communicantes tamen inter se se, ut
cit. loco Conimb. alijque notant, diuidat
n. quis lineam bipedalem in duos palmos,
et rursus diuidat singulos palmos biua-
riam, et accipiat medietatem unam ex primo
et alteram ex secundo palmo, habebitque
palmum parem primis. Tertio diuidat bi

uariam quartas partes, sumatq; ultimam, quartam ex primo palmo, et tres alias ex sdo palmo, iterum conficiat aeqlis palmus primis, cum utroq; tn coincans, et hac oae poterit procedi in infinitum. Dicitur quarto sic existentes, ut aliqn uerum sit dicere oes existere, aut extitisse, si n. n oes, deberent aliqn existere, l. extitisse, tunc de facto infinitum sin categ: poet udri infinitum actu, si nrm ab aliquo perpetuo diuideret, quis etiam aliunde excluderet, ut patet ex defionis explicae.

Notandu sexto, infinitu categ: affectiones aliquae assignant. Prima, qd per nullam finitam detractiem, siue partium abscissiem, qntumuis magnam fieri poet finitum, l. qd ex finito quomocunq; finitum adiecaris, nunq conficiat infinitu actu dta. ut contineat infinities infinitas partes

Nota affectiones quaenam infinito categ: assignentur.

928. fieri alias poēt unum infinitum ex duobus di-
nitis, adeoq; in una infinita multitudine
sive in unitatibus semel infinitis inēēde-
bant necrio infiniti binarij, trnarij, cen-
tenarij, millenarij etc. sin. in uno numero
infinito, n̄ ēēnt infiniti centenarij, mil-
lenarij etc. tunc infinitus ille numerus
dividi poēt in duos finitos numeros
centenariorum, aut millenariorū, ḡo per
detractiēm centenariorum finitorum tandem
exhauriret ḡ defiēm infiniti actu, item
ex duobus finitis, fieret infinitum. Tertio
ut hēat partes aequales infinitas uni cer-
tae, alioq n̄ poēnt semper accipi partes
aequales sine numero. Quarto ut n̄ poēt
claudi trnis duobus, ex ea n. parte, quā
trnāret, n̄ semper aliqd accipiendū resta-
ret, sed de hac affectiē in progressu.
sicut etiam de illa, quam dicunt ēē
qd infinito nihil poēt addi ex ea parte

quæ infinitum est. Quinto, ut unum infinitum sit maius altero, id est, ut unum tm̄ cōtineat, qm̄ alterum, et eo aliquid amplius, nam infinitus numerus aurium oīo udr̄ cōtinere, infinitum numerum capitum, et pennarū, sed pennarum maiorem, q̄ capitum.

Notandū septimo, in magnitudine l. multitudine infinita assignari posse primum, et ultimum, respu alicuius multitudinis, aut magnitudinis finitæ, sed non respu totius multitudinis infinitæ, nam ut aliquid fere et formaliter ultimum sit, necrium est, ut oēs partes pertranseant, quod fieri implicat, si dent partes infinitæ. Sdo trnus sumi potē dupliciter, primo formaliter sdo materialiter, trnus formaliter acceptus est finis magnitudinis aut multitudinis pertransitæ adæquatè, ac totaliter, alter improprius, et materialiter acceptus nihil aliud est, q̄ res ultra quam n̄ protendit magnitudo, aut multitudo.

Nota ut aliquid ultimū sit necrium est, ut oēs partes pertranseant.

Nota duplicem trnū acceptiōem formalem, et materialē.

Quinam sit trnus formaliter acceptus.

Quinam sit trnus materialiter acceptus.

q 30. **Notandum** denique et octavo infinitum categ. differre ab infinito sincat. primo quod infinitum sincat. quoad infiniem suam nunquam potest totum redigi in actum tale infinitum est cogitatum, quas homo habebit, l. in aeternis gaudijs, l. in aeternis supplicijs, nunquam n. verum erit dicere, nunc tandem ista infinitas cogitaes exercuit, sed infinitum actu, quoad infiniem suam significat aliquod totum actuale, l. simul, l. successive existens aut potens existere. Secundo quidquid existit, l. extitit unquam ex infinito sincat. finitum actu tantum fuit, quod a. restat infinitum potentie, ergo si omnia collective sumantur quae de infinito categ. simul, l. successive extiterunt, fuit a parte rei infinitum. Tertio infinitum sincat. nunquam pertingit intrinsece ad infiniem, sed semper tendit ad

Infinitum Categ. differt a syncat. eo, quod nunquam potest redigi in actum

illam. ac ꝓpérea uocaꝝ finitū in infinitum, ¶ 31.
id ē, finitum tendens ad infinitum. sic Quare infinitū in categ. dicaꝝ finitum. in infinitum.
potē quacunq̄ creata fieri alia alia et
alia perfectio in infinitum, et linea potē
Mathem: in infinitum diuidi, nulla tn̄ un.
q̄ erit parta infinite parua, sed infini.
tum actu reipsa pertingit, aut ꝯtinet in.
finiem. Denique om̄ issis alijs dicterijs,
distinguunꝝ etiam appellat ac nōe, ut
patet, at qdm infinitū actu dr̄ categ: qa cum hoc
sit uerè infinitum simplr̄ prædicaꝝ in
propositionibꝫ tanq̄ categ: hoc ē in rec.
to, infinitum a. syncat: sic dr̄, qa cū
sit infinitum sdm qd prædicaꝝ per
modum sincat:, id ē, in obliquo sic
dicimꝫ, linea ē diuisibilis in infini.
tum. si a. ēat actu in infinitum pro.
ducta, l. actu in infinitas partes dissec.
ta diceraꝝ actu in infinita. His notatis.

ARTICVLVS 9mus an dari possit infinitum.

Quæstio proposita illigi potē uariè prīo an infinitum sincateg. dari pōit. Sdo an categ. Tertio an uiribus naē. Quarto an per oīpoēm Dei absolam. Quinto an infinitum simptr. Sexto an tm sdm qd. Quibus respondeo ꝯclionibus seqntibus

Infinitum sincat. tam supernaālibus q̄ naālibus uiribus produci potē.

Conclusio prima, infinitum sincateg. tam supernaālibus, q̄ naālibus uiribus produci potē, raō ē manifesta, si n. potē produci res aliqua diuinitus ac naālr, q̄ sit diuisibilis in infinitū, tunc potē produci infinitum sincateg. atqz potē utroqz mō produci, ut arbor, ignis, aqua etc. diuisibilis in infinitum, ut supra ostensū ē, ꝯ. neqz hæc ꝯclio difficultem hēt apud eos, q

gcedunt, hinc naãlem efficiendi caãis sctis ea-
rumq; effibus extensis, ac gtinuis diuisibilem
in infinitum.

Conclio scda, n' daf infinitum actu
de facto extra Deum, q undequaq; ẽ in-
finitus, imò nec naãlr dari potẽ. pbr
pria pars, qa sapientiæ 11. dicunf oia
à diuina sapia, in numero, pondere, et
mensura ẽẽ facta, qó sunt oia finita,
tam in magnidine, qu multidine, tum
qa nullum daf Cælo maius corpus, qó re-
liqua oia gtinenf cælo, qó claudunf trnis
qó sunt finitæ magnidinis. Tertiò l. ẽẽt
extra Cælum, l. intra, scdm dici n' potẽ
qa alias n' ẽẽt infinitu, n' etiam prium
qa extra Cælum ad nullum finem naãlẽ
poẽt gducere, qó nec à naã produci,
Quarto pbr etiam de numero infinito
corporum, si n. darenf infinita numero
corpora, tunc dari deberet etiam locus infinitus

Non datur in-
finitum actu
de facto extra
Deum, q un-
dequaq; ẽ in-
finitus imò
nec naãlr da-
ri potest.

734. infinita corpora numero continens, aut naturalis
penetratio corporum, non dari naturaliter locum in-
finitum, hic non etiam licet esset extra Caelum
quod est falsum, ibi non nihil est creatum.
ergo nec ibi naturaliter quidquam fieri, aut esse po-
test, ergo nec locum finitum, aut infinitum
licet esset intra Caelum, hoc etiam falsum est
nisi admittatur penetratio corporum, probatur etiam
naturaliter non esse possibilem numerum entium
aliorum, quia nullum potest excogitari finis
naturalis, ad quem talia entia necessario sint
infinita actu, ergo nec sunt, nec esse pos-
sunt infinita per naturam, sed ad hanc
rationem Respondeo potest licet non essent simpliciter
necessaria, fore tamen necessaria ad suas proprias
operationes. Ratio quarto, quia maximum dubium
est, pluresque implicationem involuere dicunt.
an possit dari virtute omnipotentis infinitum
actu, ergo multo minus dari poterit naturibus naturae
Conclusio tertia, si tam auctoritatis,

q^a argm: raõ simul habeat, tunc oĩo dicendũ 73 s.
puto nec corpus, nec corporis magnitudinem
nec multitudinem, nec intensionem infinitã
actu per abslam Dei poam dari poe, si
tn raes praecise, ac mutuae difficultes
inter se sincere comparent, tam negantis,
q^a affirmantis snae, pbrobabilis oĩo e snã
asserens infinitum actu n implicare,
qsequr per abslam Dei poam fieri
poe, utrumqj patebit, ex utriusqj snae col
latis auctoribus, solutisqj argm:.
Primae go snae, quam tuet S. Thom: Raõ pria.
1. p. q. 7. Greg: de Valent: Tan:
et apud hos Bonauent: Richardus.
Durandus, Scottus, item Connimb:, et
plures apud hos, Ruu:, Mart: Com.
plut: et apud hos plures iterum alij.
pbr pria pars, implicat dari corpus infi
nitum, go per abslam Dei poam fieri n
potẽ, pbr ans, qa sequret infinitum actu

936. n̄ ēē infinitum. poēt n. duobꝫ trn̄is claudi.
Quid sit finitum. atq; qd trn̄is claudis finitum ē. pbr fo-
re, ut claudas trn̄is duobꝫ. Sit corpꝫ
aliqd rotundum, l. quadratum infinitè
protendum. et ab eiꝫ centro producans
lineæ rectæ in infinitum, facientes
tn̄ angulum in C. tales lineæ ug.
A C. B C. quo magis à centro abe-
unt, eò magis inter se distabunt, gō si
in infinitum productæ fuerint, infinitæ
etiam inter se distabunt. gseqnr distā
inter duas illas lineas intercepta, ēēt
infinita, atq; qd claudis trn̄is ē fini-
tum, sed dicta distā clauderes trn̄is
nrm̄ duarum linearum A. et B. gō ēēt
finita, et ex hypothesi infinita, qd
implicat. idem argm: fieri potē de su-
Ratio 2da perficie, aut linea quavis ex hypo-
thesi saltem infinita. Rāo sda, seqres

unum infinitum maius esse altero, quod est absur-
dum. p. s. quia si Deus crearet infinitos
homines, aues, aut pisces, imperceptibile
est, quomodo non sint plures squamae, quam
pisces, plures pennae, quam aues, plures
capilli in capite, quam homines. sed tamen ca-
pilli, quam pennae essent infinitum quod, maiusque
quam homines, aues etc. nam in multitudinem
finita, hominum, auium etc. loco unius hominis
essent quingenti usque capilli, ergo unum
infinitum esset maius altero. p. etiam m.
quod non habet terminos, non potest esse minus al-
tero, quia non potest excedi, aut superari
ab altero (excessus n. unius uidetur esse ultra
terminos rei superatae), sed infinitum non ha-
bet terminos, ergo non potest esse minus altero
infinito, ergo alterum etiam non potest esse
minus, haec n. sunt relatiua.
Ratio tertia, si Deus producere posset in Ratio 3tia

938 finitum actu, l. in magnitudine, l. in multitudine,
ut infinitae magnitudinis corporis, l. multitudinis
ut stellas innumeras, tunc necessario exhauri-
ret illius potentia, quod est impium dicere. p. s.

Quando illiquit exhauriri potentia alicuius.

qua tunc illiquit exhauriri potentia alicuius,
quia ille tantum produxit, quam producere potuit
sed Deus producendo corpus infinitae mag-
nitudinis, l. infinitae multitudinis tantum pro-
duxisset in genere magnitudinis, et in
multitudine quam potuisset, ergo exhausta
esset illius potentia. probatur s. quia Deus non po-
test maius, nec plus infinito producere,
ergo si infinite magnum corpus produ-
xisset, tunc iam tantum produxisset, quam
potuisset, ergo amplius nihil producere pos-
set, alias non tantum produxisset, quam potuis-
set, ergo exhausta esset potentia.

Ratio quarta.

Ratio quarta, sequeretur partem esse aequalem
toti, quod est impossibile, quodlibet n. totum
continet partem, et amplius quod. p. s. si crea-

rent infiniti hoies, qrm singuli hrent annu-
lum in manu collectio facta, ex hoibus et
annullis, eet totum aliqd infinitum, con-
stans ex parte infinita hoium, et ex
altera parte infinita annulorū, et
tn qlibet pars, h. e, hoies isti infi-
niti seorsim accepti, tot ytinerent uni-
tates, quot tota collectio, ex hoibus, et
annulis, si n- n tot ytinerent, tunc
numerus infinitus hoium, l. annulorum
poet per anies in toto infinito con-
tentus exhauriri, si exhauriret, go nu-
merus hoium, l. annulorū n eet infi-
nitus, et tn eet ex hypothesi infinitus
qd implicat.

Rao quinta. alia mo pbi seq partes Rao quinta,
aliquas ex toto infinito fore aeqlas toti-
qa illa udnr ee aeqlia saltem, quoad ex-
tensiem, q occupant aeqlem locum, sed si

740. daret infinitum actu, ut homines infiniti.
tunc partes aliquae ex infinita multitudi
ne hominum ut capita. l. singuli ex singu
lis capitibus euulsi capilli infinitorum
hominum essent aequalia infinitis corporibus
humanis, quoad extensionem. p. m. quia si
cut infiniti homines, siue corpora humana infi
nitum spatium occupant locum n. proportio
Locum proportionatur locato. nat locato, adeoque si locatum esset infini
tum, tunc etiam locum talis esse deberet
ita infinita capita infinitum spatium oc
Obiectio. cuparent, ergo aequalem locum. Sexto omne cor
pus quam habet necessario figuram aliquam
sed nullum corpus infinitum habet figuram
Obiectio. nec habere potest, quia alias trinum habet
ergo non dat infinitum corpus. Septimo.
quod est contra multitudinem infinitam, si esset
multitudo aliqua infinita, tunc l. esset
unum, plura l. infinita. primum dici non

potest, si n. esset unum infinitum tantum,
tunc esset multitudo infinita, unitum tantum,
et n. binariorum, aut ternariorum etc. sed
falsum est consequens. probatur M. quia sola mul-
titudo infinita unitatum est unum tantum in-
finitum, multitudo u. infinita binariorum,
ternariorum etc, est duplicata, triplicata
etc. multitudo infinita, adeoque n. est una
tantum, sed duplex, triplex etc. p. m. n.
posse multitudinem infinitam constare ex so-
lis unitatibus infinitis, et n. etiam ex
binarijs, ternarijs etc. quia si n. contine-
ret binarios, ternarios infinitos, tunc
necessario contineret tantum finitos, binarios
aut ternarios, sed consequens dici n. potest
sic n. infinitum cum poneretur ex fini-
tis partibus, nimirum binarijs, aut ternarijs,
item talis multitudo esset infinita ex

742. hypothesi, finita a. qa n̄ ꝯtineret in
numeras uni certae multitudini, hoc ē.
binario, ternario etc. aequales partes,
siue multitudinē pares. pbr̄ scta pars
primae sequlae, n̄ posse ēē multa infi-
nita. qa si ēēt multae, tunc ꝯsturet
ex multis unitatibus infinitorū, qsi sim-
plicium, hoc ē, ꝯtinium multitudinem
unitatum tm̄ infinitam, n̄ a ternari-
orum, aut quaternariorū, sicut nume-
rus finitus ex finitis unitatibus confi-
cit. Octauo. Deus creat catenam
annulorum infinitorū, in finitē longā,
cuius primus annulus nectat apici turris
Beatae Virg. tunc à scto incipiat,
prope apicem turris anihilare oēs re-
liquos alternos, quo facto, residuos
iungat, q faciant lineam breuiorū

Obiectio.

q̃ ante postea reproducat anihilatos, eosq̃
adiungat prioribus, sdm longitudinem,
n̄ tn̄ interponat alternatim, ut prius
hoc posito, sequitur longitudinem relictam
post alios anihilatos ee infinitam ex
hypothesi, qa eet dimidium infiniti
et ee finitam. qa clauderet duobus
trnis, ex una qdm parte apice turris
Beatae Virg: ex altera parte annulis
reproductis. Nonò, creet Deus duas Obiectio.
lineas parallelas à terra, cui insis-
timus, in infinitum aequlr extensas, qrum
una sit A. et altera B. deinde ex
linea B. abscindant quatuor palmi, quo
facto retrahat linea B. deorsum ad
terram, ut ibi sit rursum aequlis lineae
A. ut prius erat, hic necrio ex altera
parte, ubi fingit infinita ee derelinquat

744. quatuor palmos, qa hic infra tot acqsi-
uit, at sic eet finita linea B. nā
Angelus trnum illius supra ubi ab altera
linea parallela, quatuor palmis exce-
Obiectio. dit assignare poterit. Decimò denique
si poēt dari infinitū actu in inten-
sione, tunc poēt etiam dari luēn glo-
riæ infinitum, qd nemo Theol. di-
xerit, gō Deus ā creaā comprehen-
di poēt, qd ē ij Theol. Hæ sunt
raēs pro snā negante dari poē in-
finitū actu.

Per abslām Dei poām dari poē infinitū categ. uario, rum auctorum ē snā.

Snām affirmantem per abslām Dei
poām dari poē infinitū categ. tuent
Ariminensis, Ocham, Gabriel, Bassolis
Petrus de Aliacho, Mairons Bacon
Maior, et Almainus. Argentina, Ani-
cenna, Algazet, item pater Vasquez
in p. 1. S. Thomæ. d. 26. c. 2. et 3. Men.

l. 13. physicâ, probabilem existimant Con:
et Pereira, raãs huius snãe. q̃ passim
ab auctoribus adferunt, sunt potissimum
istae.

Prima, si Deus produceret corpus im-
plens spatium infinitum, tunc produce-
ret sine dubio corpus infinitae mag-
nitudinis, sed Deus potest facere corpus
implens spatium infinitum, ergo p. m. qu-
si Deus operaretur simul, ac semel in
spatio infinito, produceretur corpus aliquod
ut aquam, l. aerem, tunc produceret
corpus implens spatium infinitum, sed
Deus potest operari, ac producere in toto
spatio infinito, aquam, siue aerem ergo
producere corpus implens spatium infi-
nitum. p. m. ubicunque est Deus, ibi po-
test corpus aliquod siue aquam, siue aë-
rem etc. producere, sed Deus est spatio

946. imaginario infinito, qa ipse im̄ ensq̄ nec claudi potē ullis trn̄is, q̄ potē in toto illo spatio, in quo ē aliq̄d corpus producere, q̄ infinitum, cum Deus poēt in uno spatio, in quo ē aliq̄d producere, at n̄ in oī in quo ē à quo n. impediat.

Secunda raō, q̄d n̄ implicat, n̄ debet negari oī poē Dei, sed aliq̄d infinitum n̄ repugnat ēē, q̄ p. m. oēs Angli, l. hoīes, l. stellae poībiles positae in actu ēēnt infinitum actu, sed n̄ implicat oēs Angelos, l. hoīes, l. stellas poībiles poni in actu, q̄ n̄ implicat dari infinitū. p. m. oēs Angli poībiles positi in actu, n̄ ēēnt finiti, q̄ infiniti, pbr̄ ans, si n. ēēnt finiti tm̄, tunc Deus n̄ oēs poībiles Angelos

posuissat in actu, qa qntus cunqs numerus
finitus ponatur, semper plures, ac plures
sunt poibiles, qsequr producibiles à Deo.
go quamdiu tm finitos Anglos pro-
duxisset Deus, tam diun produxisset,
quot poibiles fuissent, item si oes
poibiles, eent positi in actu, tunc ex-
isterent finiti in infinitu, ad eoqz to-
tus Anglorum numerus tantus eet, quan-
quam in aeternum poet exhauriri per
quamcunqz multitudinem finitam, atq
talis numerus e infinitus actu, ut ex de-
fiosne patet. p. etiam m. sti syllogni
qd n implicat oes Anglos poibiles po-
ni in actu, qa poibile positum in ac-
tu n implicat, sed oes Angli poibiles
sunt aliqd poibile, go oes Anglos poi-
biles poni in actu n implicat.

948. Secunda ratio. tot potē Deus simul crea-
re Anglos, quot potē simul creare Anglos
udr ēē luce clarior proposio, sed si Deus
tot simul crearet Anglos, quot potē simul
creare Anglos, faceret infinitos, gō si
tot simul creet Anglos, quot potē simul
creare Deus, faciet Anglos infinitos.
p. m. n̄ faceret finitos, gō infinitos
p. ans, si faceret finitos, tunc n̄ faceret
simul tot, quot potē facere simul, qa
quocunqs numero finito dato potē Deus
maiorem facere, gō ut faciat tot simul
quot potē facere simul, debet facere
infinitos.

Tertia ratio, si Deus iuberet fieri
tm̄ corpus, qm̄ absl̄ē potē fieri, tunc fie-
ret corpus n̄ finitum, qa alias n̄ ēēt
tm̄, qm̄ absl̄ē fieri potē, qa poēt ad
huc fieri maius, gō deberet fieri infi-
nitum.

Quarta ratio, Deus habet potentiam agendi ad extra infinitam, ergo potest infinitum actum elicere, quia actus et potentia debent esse proportionata, item omnis potentia habet respondentem sibi actum adaequatum. ergo potentia infinita Dei habebit pro actu adaequato infinitum.

Alia ratio, quidquid potest Deus facere successive, id potest etiam facere simul, si sint entia permanentia, sed Deus potest successive facere finita in infinitum ergo etiam potest simul facere finita in infinitum, ergo infinitum actu.

Quinta ratio, non implicat ex parte Dei, nec ex parte creatae, ergo potest fieri infinitum actu, non primum, quia Deus habet potentiam infinitam, atque potentiae infinitae, non repugnat actus infinitus non etiam ex parte creatae, nam multitudo aliqua hominum infinita est possibilis ergo

750. n̄ repugnat dari infinitum ex parte ali-
cuius creaē, et si alicuius, n̄ ē rāo
cur n̄ plurium p. ans, infinita hoīum
multidō aliud n̄ ē, q̄ infiniti hoīes
singulares, sed singuli hoīes sunt
entia realia poībilia, et nullus homo
habet cum altero opposiēm necriām
consequr nec repugniam, q̄libet n. ēē
potē, etiamsi simul nascant cum illo
alij hoīes mille, et mille millionis
millionum, ut per se patet, gō tota mul-
tidō infinita ē poībilis, gō n̄ repug-
nat, gō potē produci cum tota multido
aliud n̄ sit, q̄ partes simul sumptae,
illae a singulae sunt poībiles et
nullam hēnt inter se repugniam, quo
ad simultaneam existiam.
Ultimadeniqs Deus cognoscit in

finita, ergo potest infinita facere. p. c.
qua scia Dei, et potentia illius sunt inter
sese proportionata, ergo si scia est in-
finiti, erit etiam potentia infiniti, ad
infinitum faciendum. p. primum ans
qua Deus cognoscit omnia gaudia bea-
torum, et omnes crucialus, quos in omnem
aeternitatem passuri sunt damnati, at
nec gaudia beatorum, nec crucialus
ac dolores damnatorum sunt finiti.
alias ergo scripturam finirent, ergo nec
gaudia aeterna, nec supplicia aeter-
na essent ergo aeternum verbum, hae sunt
rationes praecipuae huius sententiae.
nunc si tempus feret, utriusque sententiae fun-
damentorum solutiones subiiciemus, an
quibus illiquet, sententiam negantem, auctoritate
magis fundatam, non rationibus.

q 52. Responsio prima.

Respondet qd ad prium argm. snae negantis. N. ans, eiusq; probaem, item qd duobus trnis claudi poet foalr acceptis N. maalr acceptis C. corpus n. inter duas lineas, quatenus in infinitum productae eent n trnarent ab illis lineis foalr, ut n. aliqd alterum trnat foalr adeoq; sit trnus foalr acceptus, debet ee finis magnidinis, aut multidinis pertransitae, atq lineae, quatenus in infinitum productae n eent finis corporis infinite extensi, atq; pertransiti, nunq n. tale corpus pertransiri poet, interim hret tale corpus trnum maalr acceptum, id e rem aliquam in se, ultra quam n protenderet.

Ut aliqd sit trnus foalr acceptus debet ee finis magnidinis, aut multidinis pertransitae.

Responsio Maius, et minus sunt proprietates qntis finitae.

Respondet ad sdm, d. unum infinitum eet maius altero proprie loquendo N. improprie esto. maius n. et minus sunt proprietates qntis finitae. R. sdo alius

gcedendo unum infinitum ee maius altero, q. 53
ut apparet ex multitudine infinita hoium
habentium plures oculos, digitos, ac ca-
pillos, qa sint hoies, cum idem debeat
etiam gcedi in infinito sincat: ha-
bente infinitas partes proportionales
in poa, qs n. credat, n. plures par-
tes in toto Caelo, qa in unica ug.
stellula illius reperiri partes proportio-
nales nisi dicere uelis partem ee
aeqlem toti, qn u. dicunt ab infini-
ta multitudine necrio includi oes mul-
titudines, seu numeros poibiles, ad-
eoqi nullum infinitum numerum maio-
rem ee poe numero infinito altero
R dent R. ante, satis ee ab illo in-
cludi oes numeros poibiles in specie,
n in indiuiduo, sicut numerus cruciatuum

754. damnati per æternitatem includit infinitos
possibiles binarios, millenarios, millionesq
annorum, sæculorum etc. non a. omnes possi
biles in individuo, cum etiam alij
futuri sint pro dolor numeri innu
merabiles dolorum in alijs æterna
liter damnatis. Ad illud u. cum dr,
quod non possit esse minus altero, id quod non
habet termnos, d. nec maalr, nec foalr
acceptos C. foalr tm acceptos N. item
quod non habet termnos, nec determnatos, nec
indetermnatos C. determnatos tm N. Rdent
tertio ad sdm, maius esset unum infini
tum alio maalr, esto. foalr et in ratione
infinitatis, sic N. in ratione n. infiniti
queniunt essialr, sicut duo homines à tri
bus distinguunt, non quidem in ratione hua
nitatis, sed in ratione numeri ternarij, et
binarij.

Respondet ad tertium N. S. ad 955.
probaem dico, esto ans N. m. esto eti- Responsio.
am, qd a poet Deus facere maius in-
finito, poet tn tale infinitu anihilare.
et aliud producere, l. idem reprodu-
cere, l. in illo ipso infinito plurima
infinita corpora, l. accia penetrativa
coexistia, efficere. Sdo a poet maius
infinito in genere accepto producere
C. in spee, seu in diuiduo N. quicunque
n. produceret infinitu in sua admit-
tentium unum infinitum ee maius al-
tero semper poet producere aliud, et
aliud maius in infinitum. Tertio R.
aet exhausta poa ex defu poa N.
ex defu obi, transeat, sicut n recte
exhausta dicere poa uiuiua, licet
nihil uidere poet, ob defum uisibilis

956. sicut uis concoctiua in stomacho n̄ dr̄ ēē
exhausta, qa in ieiuno stomacho nil
ē, qd̄ coquat, secus ēēt si existen
tem colorem aliquem, et debite appli
catum uidere n̄ poēt, ita si ēēt ad
huc aliqd̄ poībile, et tn̄ Deus id
n̄ poēt facere, tunc eius poā esset
exhausta, tum denique qa n̄ dicis
illectus diuinus ēē exhaustus, licet de
facto oīa illigāt illigibilia, nihil
restat, qd̄ de nuo illigare poēt.
Quarto sicut scīa diuina infinitos
nouit hōies poībiles, et infinitos
Anglōs, l. infinita gaudia beatorū,
et tn̄ scīa Dei n̄ finis per unū
infinitum certae speēi, ita nec finis
siue exhauris poā Dei creatiua p
productiōem infiniti certae alicuius speēi

Responsio.

Respondetur ad quartum, negata sequelâ esto exhauriretur per maig, saltem impropriè loquendo, adeoq; in proposito casu non possent singuli homines accipere annulos decem, sed unum tantum, nego tn fore finitum numerum annulorum, infinitum enim est, quod non potest exhauriri ablatione finiti, non a. q d n potest exhauriri ablatione infiniti, ut in proposito exemplo.

Infinitum l. q d n potest exhauriri ablatione finiti.

Respondetur ad quintum, negatâ sequelâ, esto illa sint aequalia, q occupant aequalem locum, nego tn primò à partibus infinitis, et à toto infinito aequalem occupari locum, cum in finito non detur propriè loquendo aequalitas, q nec aequale. Sed dico tam homines infinitos occupaturos spatium infinitum, q etiam capitu infinito, infinitum spatium,

758. ergo æqualem locum N. C. l. distinguo etiam C. habebunt æqualem locum determinatum, ac finitum C. indeterminatum N. quia sicut totum occuparet omne spatium determinatum, seu infinitum ita etiam capita occupare possent idem determinatum spatium, sed præterea aliud imaginarium infinitum, minus tamen illud, quam quod occuparent infinita corpora humana.

Responsio. **Respondetur** ad sextum, distinguo omne corpus finitum C. infinitum l. N. figura enim est accidens exter-

Figura est accidens extermnaæ qntitatis resultans,

minatione quantitatis resultans, adeoque affectio quantitatis trnatæ, ac finitæ qualis in proposito quantitas non esset, alias infinita non esset.

Responsio. **Respondetur** ad septimum, posse

esse unum infinitum, continens tamen in-
finities quemlibet numerum finitum, ut
ternarium, millenarium etc. Ad pro-
bationem nego continere tantum infini-
tas unitates, et non etiam binarios,
ternarios etc. Ideò N. quod id tan-
tum dicat infinitum unum, quod ha-
bet solas unitates, et non etiam bi-
narios infinitos, aut ternarios etc.

Respondetur ad octauum, pri-
mò alternos non posse formaliter lo-
quendo ãnihilari, eò, quod alterni di-
cantur propriè in aliquo continuo, aut
toto ẽẽ, ubi datur primum, et ultimũ
quod in proposito non datur, cum infini-
tum ultimum non habeat, consequen-
ter nec primum propriè ac simplr loqndo.
Secundò Rdetur ãnihilatis oĩbꝫ alter-
nis, l. ponitur etiam ultimꝫ esse ãnihi-

q. 60. latq annulq uel non, non ultimq, quiam in finito non datur ultimum, si uerò ultimq, non è anihilatq, et penitus nihilominq alternq, tunc non omnes alternati erunt anihilati, qd è q̃ hypothesim.

Tertiò, praterea sint etiam per impossibile omnes annuli alternati, anihilati, nequo fieri possa, et ex ea parte, quâ catena relicta mansit infinita alij adhi possant reproducti, tantum uerò, quà finita è.

Quartò Fasolq in 1. parte q. 4. de infinitate Dei a. 3. et 4. d. 6. n. 20. ex una infinita multitudine lapidum uq. non posse corrumpi etiam in instanti alternos remanentibq alijs, nec infinitos semel lapides fieri possa alternatim albos, et nigros, in his n. etsi.

milibus casibus, lapides corrupti, l. albi
usq. ēent dimidia pars totius multi-
tudinis lapidum, quod pars esset infini-
ta, si ēet finita una, esset etiam
altera pars aequalis remanens, et sic
tota multitudo infinita esset confla-
ta ex duabus partibus finitis, conse-
quenter finita, quod implicat, si
autem pars quaelibet esset infini-
ta, et quidem infinitudine propriâ
ac per se, tunc prior multitudo ex la-
pidibus relictis, ac destructis, n̄ fuisset
una tantum formaliter infinita mul-
titudo, ut tamen ponebas una tantū
multitudo infinita, sed duplex ēet mul-
titudo infinita, quia unâ infinitudo
separaretur ab altera.

962. Responsio

Respondetur ad nonum, cum Mendoza in proposito casu lineam B. ex qua ponunt quatuor palmi abscissi eâ parte, quà finita ē, n̄ posse totaliter, siue sc̄tum se totam moueri, sed sc̄tm partem finitam, quam posset uel rare facere Deus, ut sic, quoad extensionem fieret iterum lineae A. aequalis, uel posset in locum palmorum quatuor nouas partes adijcere, uel relictas partes lineae B. quadripalmares duobus locis constituere, ratio uerò, cur tota linea moueri non posset, est, qa motus est desertio trn̄i à quo, ad trnūm ad quem, sed linea infinita non habet terminum à quo, quatenus infinita, ꝯ n̄ posset illum

Motus ē desertio trn̄i à quo ad trnūm ad quem.

deserere, ergo nec moueri. 763.

Respondetur ad decimum, is, Responsio.
ta obiectio Theologica ē, quam proinde
Theologi etiam soluent. Rx det ta-
men Fasolg insignis Theol: quaestione
supra cit. d. 12. esto daretur infini-
tum lumen gloriae, n̄ propterea etiam
necriò futurum, ut ēēt infinita
uisio Dei, si haec implicaret
ideò, quod impossibilis esset
comprehensio Dei à creāa
tunc n. Deum ad actum ui-
sionis finito modo concursu-
rum esse, deinde negat
idem Fasolg ex infi-
nita uisione Dei pro
cedente à creatura
secuturam Dei
comprehensiem.